

Makt att bestämma – rätt till välfärd

Ungdomspolitiska frågor

Sammanfattning

Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 2004/05:2 avseende dels nya övergripande mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken, dels ändringar i skollagen (1985:1100).

De två nya övergripande mål som ska ersätta nuvarande mål för den nationella ungdomspolitiken är

- ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd,
- ungdomar ska ha verklig tillgång till makt.

Analys, samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen ska ske inom följande fem huvudområden:

1. lärande och personlig utveckling
2. hälsa och utsatthet
3. inflytande och representation
4. egen försörjning
5. kultur och fritid.

I propositionen anges också att regeringen årligen ska prioritera en eller flera frågor där behovet av insatser är särskilt viktiga för att förbättra ungdomars levnadsvillkor. Dessa prioriteringar kommer normalt att aviseras i budgetpropositionen. Den nu lagda propositionen innehåller de prioriteringar som regeringen föreslår skall gälla för kommande år. Därutöver redovisas regeringens ambitioner avseende utvecklingen av ungdomspolitik i kommunerna samt i det internationella ungdomspolitiska arbetet. Vidare innehåller propositionen regeringens bedömningar i frågor om kunskapsinhämtning om ungdomars levnadsvillkor samt om ungdomsforskning.

Skollagen ändras på så sätt att det införs ett uttryckligt kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur icke skolpliktiga ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Skyldigheten omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Det mest framträdande i propositionen är att ungdomspolitiska insatser tydligt ska integreras i verksamheten hos alla politikområden som är relevanta för ungdomars levnadsvillkor och därmed utgå från befintliga mål inom dessa. Den nationella ungdomspolitiken ska också verka för att minska skillnaderna i levnadsvillkoren inom ungdomsgruppen och på så sätt tydligare belysa och hantera levnadsvillkoren för de ungdomar som av olika anledningar har svårare än andra att få verklig tillgång till välfärd och makt. Slutligen innehåller propositionen också en redovisning av hur den nationella ungdomspolitiken och ungdomars levnadsvillkor har utvecklats sedan 2000.

I betänkandet finns 67 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	8
Redogörelse för ärendet	16
Utfrågning.....	16
Inkomna skrivelser.....	16
Yttranden från andra utskott.....	16
Kulturutskottets överväganden.....	17
Avslag på propositionen.....	17
Den nationella ungdomspolitikens målgrupp (prop. avsnitt 5).....	18
Den framtida ungdomspolitik (prop. avsnitt 6).....	18
Två övergripande mål och en sektorsövergripande målstruktur (6.1).....	19
Uppföljning, analys och kunskapsinhämtning (prop. avsnitt 7).....	22
Uppföljning och analys av mål, huvudområden och åtgärder (7.1).....	22
Regelbundna attityd- och värderingsstudier (7.2).....	23
Förbättrad ungdomsstatistik (7.3).....	24
Utvärdering av den nationella ungdomspolitik (7.4)	24
Ungdomsforskning (prop. avsnitt 8).....	24
Kunskapsutbyte mellan ungdomsforskare och praktiker (8.2)	24
En referensgrupp med ungdomsforskare (8.3)	24
Ungdomspolitik i kommunerna (prop. avsnitt 9)	25
Sektorsövergripande ungdomspolitik i kommunerna (9.1)	25
Kommunerna och det ungdomspolitiska samarbetet inom Europeiska unionen	26
Ungdomsstyrelsens verksamhet (prop. avsnitt 10).....	26
Ungdomsstyrelsens bidragsgivning.....	26
Internationellt samarbete (prop. avsnitt 11).....	29
Övergripande strategi för det internationella samarbetet (11.1)	29
Ungdomspolitiskt handlingsprogram (prop. avsnitt 12).....	30
Insatser för att ge fler ungdomar möjlighet till en bra utbildning (12.2).....	30
Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden (12.2.1)	30
Stärkt elevinflytande i skolan (12.2.2).....	31
Stärkt skydd mot kränkningar av elever i skolan (12.2.3)	33
Kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan (12.2.4)	33
Kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta (12.2.5).....	36
Insatser för att förenkla ungdomars inträde på arbetsmarknaden (12.3).....	38

Insatser inom arbetsmarknadspolitiken (12.3.1).....	38
Nationell koordinator för snabbare etablering på arbetsmarknaden (12.3.2)	40
Arbetsrätt (12.3.3).....	42
Insatser för ökat entreprenörskap och företagande bland ungdomar (12.3.4)	42
Insatser för bostadsförsörjning för ungdomar (12.4)	43
En nationell bostadssamordnare utses (12.4.1)	43
Pilotprojekt för bra och billiga bostäder (12.4.2).....	46
Förutsättningar för unga hushåll för att förvärva eller hyra en egen bostad (12.4.3).....	46
Insatser för hälsa och trygghet för alla ungdomar (12.5)	46
Insatser för förbättrad psykisk hälsa (12.5.1).....	46
Insatser mot ungdomars bruk av alkohol och narkotika (12.5.2)	48
Unga lagöverträdare och brottsoffer (12.5.3).....	50
Insatser för att öka ungdomars inflytande och delaktighet i samhället (12.6)	52
Ungdomar i beslutande organ (12.6.1)	52
Generationsanalyser (12.6.2)	54
Metodutveckling för ungdomsperspektiv i beslut (12.6.3)	54
Ungdomars inflytande över ungdomspolitiken (12.6.4)	55
Ett växande internationellt engagemang (12.6.5)	55
Insatser för kultur och fritid för alla ungdomar (12.7)	56
Förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap (12.7.1).....	56
Stöd till drogfria ungdomslokaler (12.7.2)	58
En utvecklad ungdomsledarroll (12.7.3).....	59
Övriga motioner.....	60
Idrott	60
Sex- och samlevnadsfrågor.....	61
Rösträttsålder	62
Rasistiska och nazistiska organisationer	63
Övervikt bland ungdomar	63
Kulturella aktiviteter i skolan	64
Ungdomars delaktighet i kulturverksamhet	65
Hiphopkulturen.....	65
Reservationer.....	66
1. Avslag på propositionen (punkt 1), (fp).....	66
2. Avslag på propositionen (punkt 1), (c)	66
3. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2), (m).....	67
4. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2), (fp)	68

5. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2), (kd)	69
6. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2), (c).....	70
7. Övergripande frågor (punkt 3), (fp).....	71
8. Övergripande frågor (punkt 3), (kd).....	71
9. Levnadsvillkoren för ungdomar (punkt 4), (fp).....	72
10. Högre prioritering av ungdomars kultur (punkt 5), (c).....	73
11. Generationsövergripande verksamheter (punkt 6), (m, kd, c)	73
12. Statsbidrag till politiska ungdomsförbund (punkt 7), (fp).....	74
13. Översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragssystem för ung kultur (punkt 8), (c).....	74
14. Stöd till ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet (punkt 9), (kd).....	75
15. Internationellt samarbete (punkt 10), (m).....	76
16. Internationellt samarbete (punkt 10), (fp, kd).....	76
17. Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden (punkt 11), (m).....	77
18. Friskolor och segregation (punkt 12), (m, fp)	77
19. Elevinflytande i skolan (punkt 13), (m).....	78
20. Elevinflytande i skolan (punkt 13), (kd, c).....	78
21. Individuella program på gymnasieskolan (punkt 14), (m, fp, c)	79
22. Kärnämnen (punkt 15), (fp, kd, c).....	79
23. Särskilt stöd av specialpedagoger (punkt 16), (fp, c)	80
24. Nationella prov och betyg (punkt 17), (m, fp, kd).....	80
25. Tvåårigt gymnasieprogram (punkt 18), (fp).....	81
26. Nationell skolpeng (punkt 19), (m, fp).....	81
27. Lärlingsutbildning (punkt 20), (m, fp, kd, c).....	82
28. Flexibel skolgång (punkt 21), (m, fp, kd, c).....	82
29. Kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år (punkt 22), (m, fp, kd, c)	83
30. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (punkt 23), (m).....	83
31. Arbetsförmedlingarna (punkt 24), (fp).....	84
32. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25), (fp).....	84
33. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25), (kd)	85
34. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25), (c).....	85
35. Instegsjobb (punkt 26), (fp, c).....	86
36. Arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund (punkt 27), (kd).....	86
37. Entreprenörskap och företagande (punkt 28), (m, fp, kd, c).....	87
38. Uthyrning av del i stadigvarande bostad (punkt 29), (m).....	88
39. Uthyrning av del i stadigvarande bostad (punkt 29), (fp, c).....	88
40. Bostäder för unga (punkt 30), (m).....	89
41. Bostäder för unga (punkt 30), (fp).....	89
42. Bostäder för unga (punkt 30), (kd).....	90

43. Förenklade regelverk kring byggande (punkt 31), (fp, c)	90
44. Psykisk ohälsa (punkt 32), (kd)	91
45. Nationell narkotikahandlingsplan (punkt 33), (fp, kd).....	91
46. Skolans ansvar för att förebygga alkohol- och drogmissbruk (punkt 34), (kd, c).....	92
47. Olovlig försäljning av folköl (punkt 35), (fp, kd).....	92
48. Nya vägar bort från kriminalitet (punkt 36), (m, fp).....	93
49. Tydliga gränser och normer (punkt 37), (m, fp, kd)	93
50. Snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade (punkt 38), (fp)	94
51. Stödcentrum för unga brottsoffer (punkt 39), (m)	94
52. Vikten av ungdomars politiska engagemang (punkt 41), (m).....	95
53. Speciella inflytandeformer (punkt 42), (fp).....	95
54. Kommunalt självstyre (punkt 43), (c).....	96
55. Nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor (punkt 44), (c).....	96
56. Forum för levande och aktiv dialog om global utveckling (punkt 45), (m).....	97
57. Förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap (punkt 46), (m).....	97
58. Stöd till drogfria ungdomslokaler (punkt 47), (m).....	98
59. Användning av fritids- och skollokaler på kvällar (punkt 48), (kd)	99
60. Ideellt engagemang (punkt 49), (kd).....	99
61. Rätt kompetens på personer som arbetar med ungdomar (punkt 50), (kd).....	100
62. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 52), (kd, c).....	100
63. Ungdomsmottagningar och abortförebyggande arbete (punkt 53), (kd).....	101
64. Rösträttsålder (punkt 54), (kd).....	101
65. Rassistiska och nazistiska organisationer (punkt 55), (kd).....	102
66. Övervikt bland ungdomar (punkt 56), (kd, c)	102
67. Ungdomars delaktighet i kulturverksamhet (punkt 58), (c)	103
Särskilda yttranden	104
1. Avslag på propositionen (punkt 1), (m).....	104
2. Generationsövergripande verksamheter (punkt 6), (v)	104
3. Idrott (punkt 51), (fp).....	104
4. Rösträttsålder (punkt 54), (v).....	105
<i>Bilagor</i>	
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	106
Propositionen	106
Följdmotioner	106
Motioner från allmänna motionstiderna 2003 och 2004	111

<i>Bilaga 2</i>	
Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)	114
<i>Bilaga 3</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2004/05:UbU1y	115
<i>Bilaga 4</i>	
Bostadsutskottets yttrande 2004/05:BoU2y	130
<i>Bilaga 5</i>	
EU-frågor, Meddelande från kommissionen till rådet m.m.	141

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 1 och 2004/05:Kr4 yrkandena 2 och 6.

Reservation 1 (fp)

Reservation 2 (c)

Den framtida ungdomspolitiken

2. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om övergripande mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:2 punkt 2 och avslår motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 1, 2003/04:Kr361 yrkande 11, 2004/05:Kr1 yrkande 1, 2004/05:Kr2 yrkandena 3 och 4, 2004/05:Kr3 yrkandena 2, 5 och 6 samt 2004/05:Kr4 yrkandena 1 och 3.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (kd)

Reservation 6 (c)

3. Övergripande frågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 21 och 2004/05:Kr3 yrkandena 1, 3, 4 och 25.

Reservation 7 (fp)

Reservation 8 (kd)

Uppföljning, analys och kunskapsinhämtning

4. Levnadsvillkoren för ungdomar

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 6.

Reservation 9 (fp)

Ungdomspolitik i kommunerna

5. Högre prioritering av ungdomars kultur

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr284 yrkande 2.

Reservation 10 (c)

*Ungdomsstyrelsens bidragsgivning***6. Generationsövergripande verksamheter**

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Kr284 yrkande 5, 2003/04:Kr288 yrkande 3, 2003/04:Kr329 yrkande 6, 2003/04:Kr361 yrkande 1, 2004/05:Kr3 yrkande 24, 2004/05:Kr297 yrkande 3 och 2004/05:Kr358 yrkande 4.

Reservation 11 (m, kd, c)

7. Statsbidrag till politiska ungdomsförbund

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Kr314 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:Kr351 yrkandena 1 och 2.

Reservation 12 (fp)

8. Översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragssystem för ung kultur

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr284 yrkande 4.

Reservation 13 (c)

9. Stöd till ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr361 yrkande 3.

Reservation 14 (kd)

*Övergripande strategi för det internationella samarbetet***10. Internationellt samarbete**

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 2 och 2003/04:Kr361 yrkande 2.

Reservation 15 (m)

Reservation 16 (fp, kd)

*Insatser för att ge fler ungdomar möjlighet till en bra utbildning***11. Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 4.

Reservation 17 (m)

12. Friskolor och segregation

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 6.

Reservation 18 (m, fp)

13. Elevinflytande i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 7 och 2004/05:Kr3 yrkande 18.

*Reservation 19 (m)
Reservation 20 (kd, c)*

Kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan

14. Individuella program på gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 5 och 2004/05:Kr2 yrkande 5.

Reservation 21 (m, fp, c)

15. Kärnämnen

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 17.

Reservation 22 (fp, kd, c)

16. Särskilt stöd av specialpedagoger

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 13.

Reservation 23 (fp, c)

17. Nationella prov och betyg

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 14.

Reservation 24 (m, fp, kd)

18. Tvåårigt gymnasieprogram

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 16.

Reservation 25 (fp)

19. Nationell skolpeng

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 15.

Reservation 26 (m, fp)

20. Lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr4 yrkande 4.

Reservation 27 (m, fp, kd, c)

21. Flexibel skolgång

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 17.

Reservation 28 (m, fp, kd, c)

*Kommunalt ansvar***22. Kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:2 punkt 1 och avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 2.

Reservation 29 (m, fp, kd, c)

*Insatser för att förenkla ungdomars inträde på arbetsmarknaden***23. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 8.

Reservation 30 (m)

24. Arbetsförmedlingarna

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkandena 10 och 11.

Reservation 31 (fp)

25. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 8, 2004/05:Kr3 yrkande 7 och 2004/05:Kr4 yrkande 5.

Reservation 32 (fp)

Reservation 33 (kd)

Reservation 34 (c)

26. Insteigsjobb

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 9.

Reservation 35 (fp, c)

27. Arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 26.

Reservation 36 (kd)

28. Entreprenörskap och företagande

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 12.

Reservation 37 (m, fp, kd, c)

*Insatser för bostadsförsörjning för ungdomar***29. Uthyrning av del i stadigvarande bostad**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 10 och 2004/05:Kr2 yrkande 18.

Reservation 38 (m)

Reservation 39 (fp, c)

30. Bostäder för unga

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 9, 2004/05:Kr2 yrkande 19 och 2004/05:Kr3 yrkande 19.

Reservation 40 (m)

Reservation 41 (fp)

Reservation 42 (kd)

31. Förenklade regelverk kring byggande

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 20.

Reservation 43 (fp, c)

Insatser för hälsa och trygghet för alla ungdomar

32. Psykisk ohälsa

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 8.

Reservation 44 (kd)

33. Nationell narkotikahandlingsplan

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 12.

Reservation 45 (fp, kd)

34. Skolans ansvar för att förebygga alkohol- och drogmisbruk

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 4 och 2004/05:Kr3 yrkande 10.

Reservation 46 (kd, c)

35. Olovlig försäljning av folköl

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 11.

Reservation 47 (fp, kd)

36. Nya vägar bort från kriminalitet

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 28.

Reservation 48 (m, fp)

37. Tydliga gränser och normer

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 26.

Reservation 49 (m, fp, kd)

38. Snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkandena 25 och 27.

Reservation 50 (fp)

39. Stödcentrum för unga brottsoffer

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 3.

Reservation 51 (m)

*Insatser för att öka ungdomars inflytande och delaktighet i samhället***40. Ungdomars delaktighet i demokratiska processer**

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr361 yrkande 9.

41. Vikten av ungdomars politiska engagemang

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr232 yrkande 3.

*Reservation 52 (m)***42. Speciella inflytandeformer**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 7.

*Reservation 53 (fp)***43. Kommunalt självstyre**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr4 yrkande 7.

*Reservation 54 (c)**Ungdomars inflytande över ungdomspolitiken***44. Nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor**

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr284 yrkande 6.

*Reservation 55 (c)**Ett växande internationellt engagemang***45. Forum för levande och aktiv dialog om global utveckling**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 2.

*Reservation 56 (m)**Insatser för kultur och fritid för alla ungdomar***46. Förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap**

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr1 yrkandena 12 och 13, båda i denna del.

*Reservation 57 (m)***47. Stöd till drogfria ungdomslokaler**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkandena 12 och 13, båda i denna del samt 2004/05:Kr285.

Reservation 58 (m)

48. Användning av fritids- och skollokaler på kvällar

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 12 och 2004/05:Kr3 yrkande 23.

Reservation 59 (kd)

49. Ideellt engagemang

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 22.

Reservation 60 (kd)

50. Rätt kompetens på personer som arbetar med ungdomar

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 21.

Reservation 61 (kd)

Övriga motionsyrkanden

51. Idrott

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkandena 23 och 24.

52. Sex- och samlevnadsundervisning

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 13.

Reservation 62 (kd, c)

53. Ungdomsmottagningar och abortförebyggande arbete

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkandena 14–16.

Reservation 63 (kd)

54. Rösträttsålder

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 20.

Reservation 64 (kd)

55. Rasistiska och nazistiska organisationer

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 27.

Reservation 65 (kd)

56. Övervikt bland ungdomar

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 9.

Reservation 66 (kd, c)

57. Kulturella aktiviteter i skolan

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 22.

58. Ungdomars delaktighet i kulturverksamhet

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr284 yrkande 3.

Reservation 67 (c)

59. Hiphopkulturen

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr238.

Stockholm den 16 november 2004

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Annika Nilsson (s), Lars Wegendal (s), Kent Olsson (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Gunilla Tjernberg (kd), Peter Pedersen (v), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Rossana Dinamarca (v), Inger Nordlander (s) och Hans Backman (fp).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar kulturutskottet

dels proposition 2004/05:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd,

dels de motioner som väckts med anledning av ärendet och under allmänna motionstiden 2003 och 2004 enligt förteckning i *bilaga 1*.

Utfrågning

Företrädare för Ungdomsstyrelsen, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) och Fryshuset har inför kulturutskottet redovisat sin syn på förslagen i propositionen.

Inkomna skrivelser

Ett antal skrivelser med anledning av propositionen har inkommit och anmälts i kulturutskottet, bl.a. från Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Yttranden från andra utskott

Kulturutskottet har berett justitieutskottet, socialutskottet, utbildningsutskottet, arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen jämte motionerna 2004/05:Kr1 (m) yrk. 1–10, 12–13, 2004/05:Kr2 (fp), yrk. 1–28, 2004/05:Kr3 (kd) yrk. 1–27 och 2004/05:Kr4 (c) yrk. 1–7.

Yttranden har avgivits av utbildningsutskottet (2004/05:UbU1y) och bostadsutskottet (2004/05:BoU2y).

Yttrandena bifogas betänkandet som *bilagorna 3 och 4*.

Kulturutskottets överväganden

Avslag på propositionen

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet avstyrker två motioner med förslag om att propositionen ska avslås.

Jämför reservationerna 1 (fp) och 2 (c).

Motionerna

I två motioner föreslås att riksdagen ska avslå propositionen.

I motion Kr2 (fp) framhåller motionärerna att Socialdemokraternas resultat av ungdomspolitiken de senaste 10 åren är under all kritik. Ungdomsstyrelsens senaste uppföljning av regeringen ungdomspolitik visar att regeringen misslyckats med merparten av delmålen för ungdomspolitiken. Den nu lagda propositionen för de kommande åren är enligt motionärerna mycket mager på konkreta åtgärder för att förbättra ungdomars situation. De begär därför att propositionen ska avslås (yrkande 1).

I motionen presenteras ett brett åtgärdsbatteri för att förbättra ungdomars förutsättningar. Motionärerna vill att alla ungdomar ska få lika goda möjligheter i livet oavsett bakgrund och att alla ungdomar ska ges makt att själva bestämma hur de vill leva sina liv.

Motionärerna bakom motion Kr4 (c) anför att propositionen kännetecknas av ett utpräglad uppifrånperspektiv, där statliga myndigheter och ytterst regeringen förbehåller sig rätten att lägga livet till rätta för ungdomar. Propositionen är enligt motionärerna alltför allmänt hållen, övergripande och intetsägande, något som öppnar för ytterligare byråkratisering. Den bör därför enligt deras mening avslås (yrkande 2).

I samma motion, yrkande 6, anser motionärerna att propositionen bör avvisas i de delar som medför ökat ansvar för kommunerna och ökad reglering av kommunernas verksamhet.

Kulturutskottets ställningstagande

Den nationella ungdomspolitiken omfattar ett sektorsövergripande politikområde. Insatser för ungdomar görs av många olika aktörer inom ett stort antal samhällssektorer. I den nu aktuella propositionen lägger regeringen på två punkter fram förslag dels om nya övergripande mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken (avsnitt 6.1), dels om vissa ändringar i skollagen för att förtydliga kommunernas ansvar för att hålla sig informerade om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta

(avsnitt 12.2.5). Utöver dessa förslag tar propositionen upp ett brett spektrum av områden som berör ungdomar, bl.a. ungdomsforskning, ungdomspolitik i kommunerna, Ungdomsstyrelsens verksamhet, internationella frågor. Dessutom anges de prioriteringar som regeringen anser ska gälla för kommande år för att förbättra ungdomars tillgång till makt och välfärd.

Kulturutskottet ser med tillfredsställelse att regeringen tar ett samlat grepp på ungdomspolitiken samt lyfter fram och belyser frågor som är av stor vikt för ungdomar. Genom propositionen höjer regeringen ambitionsnivån och presenterar en rad kvalitetsförbättrande åtgärder. Värdet av dessa har bekräftats av Ungdomsstyrelsen och Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), som i samband med uppvaktningar i kulturutskottet ställt sig positiva till propositionen.

Mot bakgrund av det anförda finner kulturutskottet att det inte finns skäl att avslå propositionen och avstyrker motionerna Kr2 (fp) yrkande 1 och Kr4 (c) yrkandena 2 och 6.

Kulturutskottet tar senare i betänkandet ställning till de två förslag till riksdagsbeslut som propositionen innehåller.

Den nationella ungdomspolitikens målgrupp (prop. avsnitt 5)

Den nationella ungdomspolitikens målgrupp (5.2)

Propositionen

Regeringen gör den bedömningen att den nationella ungdomspolitikens målgrupp bör vara ungdomar mellan 13 och 25 år.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och konstaterar att den undre gränsen stämmer väl överens med ungdomars egna upplevelser av när ungdomstiden börjar. Den övre åldersgränsen borde som regeringen anför innebära att åldersgruppen täcker flertalet av de sammanhang där det kan finnas behov av specifika ungdomsinriktade insatser från samhällets sida.

Den framtida ungdomspolitiken (prop. avsnitt 6)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag om nya övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken och avstyrker motioner som tar upp dessa frågor.

Vidare avstyrker kulturutskottet motionsförslag om övergripande frågor.

Jämför reservationerna 3 (m), 4 (fp), 5 (kd), 6 (c), 7 (fp) och 8 (kd).

Två övergripande mål och en sektorsövergripande målstruktur (6.1)

Propositionen

Regeringen förslår att nuvarande mål för den nationella ungdomspolitiken ersätts med följande två övergripande mål:

- ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd,
- ungdomar ska ha verklig tillgång till makt.

Som underlag för prövningen av i vilken utsträckning de övergripande målen uppnås bör enligt regeringen analyser, samordning och redovisning inriktas på följande fem huvudområden:

1. lärande och personlig utveckling,
2. hälsa och utsatthet,
3. inflytande och representation,
4. egen försörjning och
5. kultur och fritid.

Regeringen gör vidare följande bedömning:

- Ungdomspolitikens mål bör genomsyra samtliga berörda politikområden. Den nationella ungdomspolitiken bör utformas på ett sådant sätt att åtgärder vidtas i syfte att förbättra alla ungdomars verkliga tillgång till välfärd och makt.
- Uppföljning och samordning av den nationella ungdomspolitiken bör ske i en struktur som innefattar övergripande mål, grundläggande perspektiv och huvudområden för samordning och redovisning.
- Såväl ungdomspolitik som övrig offentlig verksamhet för ungdomar bör präglas av fyra grundläggande perspektiv: resursperspektivet, rättighetsperspektivet, självständighetsperspektivet och mångfaldsperspektivet.
- Den nationella ungdomspolitiken bör dels generera och förmedla sådan kunskap om ungdomars livssituation som inte kommer fram i sektorsspecifika uppföljningar, dels samordna insatserna mellan berörda politikområden så att verksamheter i dessa bidrar till att målen för den nationella ungdomspolitiken uppnås. Utgångspunkten för uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken bör vara den ordinarie resultatstrukturen i staten. De politikområden som bidrar till genomförandet av den nationella ungdomspolitiken bör förses med indikatorer som mäter politikområdets utveckling ur ett ungdomsperspektiv.

Regeringen avser att årligen prioritera en eller flera frågor som kräver särskild uppmärksamhet när det gäller åtgärder, uppföljning och analys. Prioriteringarna bör normalt redovisas till riksdagen i samband med budgetpropositionen.

Motionerna

Motionärerna bakom motionerna Kr1 (m) yrkande 1 och Kr232 (m) yrkande 1 anser att en bra ungdomspolitik bör handla om att röja hinder som är unika

för unga. Enligt motionärernas utgångspunkt bör man dock så långt det är möjligt undvika att dela in politiken utifrån olika grupperns intressen.

De övergripande mål som motionärerna bakom motion Kr2 (fp) yrkande 3 vill sätta upp är

- alla ungdomar ska garanteras lika möjligheter från start i livet,
- alla ungdomar ska ges förutsättningar att själva välja sin framtid.

De huvudområden som ungdomspolitiken enligt motionärerna bör fokusera på är de viktiga vardagsfrågorna som berör det stora flertalet ungdomar. Huvudområdena är

1. arbete,
2. utbildning,
3. bostäder,
4. brottsbekämpning och trygghet samt
5. fritid och kultur.

I samma motion yrkande 4 anser motionärerna att de delmål för ungdomspolitiken som finns i dag bör finnas kvar.

Vidare anför motionärerna att den segregation av kulturella mönster, som skilda ekonomiska och sociala förutsättningar kan skapa, bör brytas genom ett offentligt stöd till ungdomars kulturella aktiviteter och fritidssysselsättningar (yrkande 21).

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag till nationella mål för ungdomspolitiken (yrkande 5) och begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på nya mål. De nya målen bör enligt motionärerna utformas med utgångspunkt i sex riktlinjer, närmare bestämt: stödjande insatser, helhetssyn, goda uppväxtvillkor, etablering i vuxensamhället, främjande av ansvarstagande och ökad samverkan (yrkande 6).

I samma motion yrkande 2 anför motionärerna att de vill se ett bredare perspektiv på ungdomsfrågorna där ungdomarna ses som självständiga individer i ett socialt sammanhang.

Motionärerna framhåller vidare att den statliga ungdomspolitiken måste medverka till att grundvärderingar som demokrati, solidaritet och människovärde överförs till kommande generationer samtidigt som den medger att ungdomar själva formar sin framtid (yrkande 3).

Motionärerna bakom motion Kr361 (kd) anser att det bör vara riksdagen och inte regeringen som ska besluta om delmålen på politikområdet. Önskemålet grundas på att riksdagen bättre ska kunna bedöma den politiska inriktningen på ungdomspolitiken (yrkande 11).

Dessutom understryks i motionen familjens betydelse, betydelsen av trygga uppväxtmiljöer (yrkande 25) samt behovet av immateriell välfärd, innefattande bl.a. råd och stöd från vuxenvärlden (yrkande 1).

I motionen påpekas också att den ideella sektorn är av helt avgörande betydelse för ungdomsverksamheten. Det är enligt motionärerna via föreningar som samhället har en möjlighet att nå ut till ungdomar. Motionärerna efterly-

ser en helhetssyn på de ideella insatsernas betydelse för ungdomar (yrkande 4).

I motion Kr4 (c) framhåller motionärerna att eftersom ungdomar är olika och förutsättningarna skiftar i olika delar av landet bör makten över ungdomspolitiken ligga så nära den enskilda individen som möjligt (yrkande 1).

I samma motion yrkande 3 anser motionärerna att delmålen för ungdomspolitiken bör vara kvar eftersom de kan fylla en funktion. De bör dock enligt motionärerna diskuteras och fastställas av ungdomarna och kommunen på lokal nivå.

Kulturutskottets ställningstagande

Den nuvarande ungdomspolitiken har spelat en viktig roll för att uppmärksamma och belysa ungdomars levnadsvillkor. Som även regeringen konstaterar har dock de nuvarande tre övergripande målen för ungdomspolitiken varit svåra både att särskilja och att omsätta i konkreta delmål. Kulturutskottet välkomnar därför att regeringen lägger fram förslag till nya övergripande mål.

Kulturutskottet tillstyrker att de av riksdagen 1999 fastställda övergripande målen för den nationella ungdomspolitiken ersätts av de i propositionen föreslagna två övergripande målen, nämligen

1. ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och
2. ungdomar ska ha verklig tillgång till makt.

Dessa två övergripande mål bör således ligga till grund för styrningen av åtgärder och uppföljningen av ungdomars levnadsvillkor.

Regeringen har vidare föreslagit att fem huvudområden ska inrättas för analys, samordning och redovisning av de övergripande målen. De fem huvudområdena är

1. lärande och personlig utveckling,
2. hälsa och utsatthet,
3. inflytande och representation,
4. egen försörjning samt
5. kultur och fritid.

I propositionen anger regeringen att vid valet av de fem huvudområdena har hänsyn tagits till vad ungdomar generellt själva anser är viktiga områden för deras levnadsvillkor. Kulturutskottet ser positivt på att regeringen vid bestämmande av huvudområdena utgått från ungdomars egna val. Kulturutskottet tillstyrker även här regeringens förslag.

Kulturutskottet delar vidare regeringens uppfattning att faktorer som inte kan mätas inte heller bör formuleras som mål. Inte desto mindre kan sådana faktorer vara viktiga utgångspunkter för hur offentliga verksamheter utformas och avstämningpunkter när verksamheterna ska följas upp. I likhet med regeringen kan kulturutskottet urskilja fyra perspektiv som, trots att de inte på något enkelt sätt kan formuleras i mätbara mål, bör utgöra viktiga utgångspunkter för utformningen av all offentlig verksamhet för ungdomar, nämligen

resursperspektivet, rättighetsperspektivet, självständighetsperspektivet samt mångfaldsperspektivet.

Som regeringen anför i propositionen bör den nationella ungdomspolitiken dels generera och förmedla sådan kunskap om ungdomars livssituation som inte kommer fram genom sektorsspecifika uppföljningar, dels samordna insatserna mellan berörda politikområden.

Kulturutskottet tillstyrker således de av regeringen föreslagna *övergripande målen och huvudområden för ungdomspolitiken* (punkt 2 i propositionen) och avstyrker motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 1, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 11, Kr1 (m) yrkande 1, Kr2 (fp) yrkandena 3 och 4, Kr3 (kd) yrkandena 2, 5 och 6 samt Kr4 (c) yrkandena 1 och 3.

I övriga här behandlade motionsyrkanden om *övergripande frågor* framhålls familjens betydelse och betydelsen av trygga uppväxtmiljöer, behovet av immateriell välfärd, vikten av att den ideella sektorn och den statliga ungdomspolitiken medverkar till att grundvärderingar som demokrati, solidaritet och människovärde överförs till kommande generationer samt vikten av offentligt stöd till ungdomars kulturella aktiviteter och fritidssysselsättningar. Enligt kulturutskottets mening är dessa påpekanden väl förenliga med vad som läggs fram i propositionen under de olika huvudområdena.

Med hänsyn härtill anser kulturutskottet att något uttalande från riksdagens sida inte är nödvändigt. Motionerna Kr2 (fp) yrkande 21, Kr3 (kd) yrkandena 1, 3, 4 och 25 avstyrks därmed.

Uppföljning, analys och kunskapsinhämtning (prop. avsnitt 7)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 9 (fp).

Uppföljning och analys av mål, huvudområden och åtgärder (7.1)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att uppföljningen av ungdomars levnadsvillkor främst bör ske inom respektive politikområde. För varje politikområdesmål av betydelse för ungdomars verkliga tillgång till välfärd och makt bör det finnas en eller flera mätbara indikatorer som följs upp regelbundet.

En bred analys av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom hela eller delar av ett huvudområde bör vidare genomföras regelbundet.

Redovisningen av de åtgärder som staten vidtar för att uppnå målen bör förbättras.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) framhåller att det råder stora skillnader i förutsättningar för ungdomar på grund av etnisk bakgrund, kön, sexuell läggning och handikapp. Enligt motionärerna måste en förändring ske (yrkande 6).

Kulturutskottets ställningstagande

Statskontoret har gjort bedömningen att det nuvarande systemet för uppföljning av delmålen inte på ett tillfredsställande sätt kunnat ge en helhetsbild av ungdomars situation och att det har varit svårt att identifiera vilka åtgärder som målstyrningssystemet givit upphov till.

Med instämmande i denna bedömning ser kulturutskottet positivt på regeringens förslag om ändrade rutiner vad gäller uppföljning av mål, huvudområden och åtgärder. Om uppföljningen kopplas till respektive politikområde får man en bättre helhetsbild av ungdomspolitikerna. En sådan koppling gör dessutom uppföljningen enklare och mer effektiv.

För att göra uppföljningar möjliga är det som regeringen anför nödvändigt att mätbara indikatorer kopplas till målen. Det blir därför viktigt att hitta indikatorer som särskilt fångar upp och berör ungdomar. Dessa bör enligt kulturutskottets mening vara tydliga och lätt avläsbara samt redovisas som tidsserier för att ge en bild av utvecklingen över tiden.

Som anförts i motion Kr2 (fp) och i propositionen kan *levnadsvillkoren* för ungdomar skilja sig åt beroende på kön, etnicitet, kulturell eller socioekonomisk bakgrund, ålder, bostadsort, sexuell läggning och eventuella funktionshinder. Kulturutskottet anser i likhet med regeringen att uppföljningssystemet bör syfta till att belysa skillnader i utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor med utgångspunkt i sådana faktorer. Härigenom skapas ett bra underlag för att bedöma vilka åtgärder som behöver sättas in för att stötta de olika grupperna.

Med hänsyn till det anförda anser kulturutskottet att något uttalande från riksdagens sida inte är nödvändigt. Motion Kr2 (fp) yrkande 6 avstyrks därmed.

Regelbundna attityd- och värderingsstudier (7.2)*Propositionen*

Regeringen gör bedömningen att det regelbundet bör tas fram information om hur ungdomar upplever sin tillgång till välfärd och makt. Även förändringar av ungdomars uppfattning av vad som utgör viktiga aspekter av välfärd och makt bör enligt regeringen belysas.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet har samma uppfattning som regeringen och anser att den angivna informationen är viktig och kan bli ett värdefullt kunskapsunderlag för den nationella ungdomspolitikerna.

Förbättrad ungdomsstatistik (7.3)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att behovet av och möjligheterna till att skapa en samlad statistik för bättre uppföljningar och internationella jämförelser av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor bör ses över.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och vill framhålla vikten av att statistikinhämtningen utvecklas ytterligare, bl.a. genom bättre samordning.

Utvärdering av den nationella ungdomspolitiken (7.4)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att sambandet mellan mål, insatser och utfall inom den nationella ungdomspolitiken bör utvärderas regelbundet och redovisas till riksdagen.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och anser att vart fjärde år kan vara ett lagom intervall. Kulturutskottet vill också understryka att analysen och redovisningen av den nationella ungdomspolitiken bör utformas med hänsyn till ungdomars synpunkter på vad som utgör viktiga frågeställningar.

Ungdomsforskning (prop. avsnitt 8)

Kunskapsutbyte mellan ungdomsforskare och praktiker (8.2)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att kunskapsutbyte mellan ungdomsforskare och praktiker bör ske mer kontinuerligt. Behovet av och förutsättningarna för att utveckla ett sådant kunskapsutbyte bör vidare analyseras.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och ser positivt på ett kunskapsutbyte av angivet slag.

En referensgrupp med ungdomsforskare (8.3)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att en referensgrupp som består av ungdomsforskare från olika områden och discipliner bör knytas till Ungdomsstyrelsen. Dessa forskare bör enligt regeringen bidra med kunskaper när det gäller myn-

dighetens arbete med fördjupad analys av utvecklingen av ungdomars levnadsförhållanden. Referensgruppen bör också fungera som bas för ett nationellt nätverk i kontakter med ungdomsforskningsnätverk från andra länder.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet välkomnar att en referensgrupp knyts till Ungdomsstyrelsen och ser det som ett steg mot en mer kunskapsbaserad ungdomspolitik.

Ungdomspolitik i kommunerna (prop. avsnitt 9)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 10 (c).

Sektorsövergripande ungdomspolitik i kommunerna (9.1)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att kommunernas arbete med en sektorsövergripande, kunskapsbaserad ungdomspolitik med hög grad av ungdomsmedverkan bör utvecklas ytterligare.

Motionen

I motion 2003/04:Kr284 (c) föreslås Ungdomsstyrelsen få i uppdrag att påverka kommunerna till att utarbeta konkreta planer för *högre prioritering av ungdomars kultur* (yrkande 2).

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet ser positivt på regeringens ambition att bidra till att utveckla kommunernas arbete med ungdomspolitiken ytterligare.

Ungdomsstyrelsen har tidigare haft särskilda arvsfondspengar för att stödja ungas kultur. Regeringen har nyligen avsatt 20 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden för en ny satsning för utveckling av barn- och ungdomskultur. Regeringens ambition är att under en treårsperiod avsätta sammanlagt 60 miljoner kronor för ändamålet. Beloppet ska i sin helhet administreras av Allmänna arvsfonden.

Med hänsyn till regeringens avsikter att utveckla kommunernas arbete med ungdomspolitiken ytterligare och ta i anspråk Allmänna arvsfondens pengar till barn- och ungdomskultur får motionen anses tillgodosedd. Kulturutskottet avstyrker därmed motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 2.

Kommunerna och det ungdomspolitiska samarbetet inom Europeiska unionen

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att informationen om de gemensamma ungdomspolitiska mål som EU beslutat om bör utvecklas. Målens inverkan på ungdomspolitiken på kommunal nivå bör analyseras.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning.

Ungdomsstyrelsens verksamhet (prop. avsnitt 10)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att Ungdomsstyrelsen bör verka för att målen för den nationella ungdomspolitiken uppfylls. Ungdomsstyrelsens huvuduppgifter bör därmed vara att

- ansvara för att det finns sektorsövergripande och aktuell kunskap om utvecklingen för ungdomars levnadsvillkor lokalt och nationellt,
- öka nationella aktörers förutsättningar att bidra till att den nationella ungdomspolitikens mål uppnås,
- öka kommunernas förutsättningar att utveckla en kunskapsbaserad sektorsövergripande kommunal ungdomspolitik med hög grad av ungdomsinflytande samt att
- stärka ungdomars interkulturella förståelse samt delaktighet och deltagande i samhället.

Kulturutskottets ställningstagande

Genom regeringens bedömningar i propositionen förstärks Ungdomsstyrelsens roll. Kulturutskottet ställer sig bakom denna förstärkning och de huvuduppgifter som regeringen presenterar för Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsens bidragsgivning

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet avstyrker motionsförslag om bidragsgivning till generationsövergripande verksamhet, politiska ungdomsförbund m.m.
Jämför reservationerna 11 (m, kd, c), 12 (fp), 13 (c) och 14 (kd).

Motionerna

Generationsövergripande verksamhet

Enligt motionärerna bakom motionerna Kr3 (kd) yrkande 24, 2003/04:Kr329 (kd) yrkande 6, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 1, Kr358 (kd) yrkande 4,

2003/04:Kr284 (c) yrkande 5, Kr297 (mp) yrkande 3 och 2003/04:Kr288 (mp) yrkande 3, bör formerna för ekonomiskt stöd till generationsövergripande ungdomsverksamhet ses över och omarbetas så att denna verksamhet inte diskrimineras. Stödsystemet bör enligt motionärerna inte förhindra verksamhet med blandade åldrar.

Politiska ungdomsförbund

I motionerna 2003/04:Kr314 (fp) yrkande 1 och Kr351 (fp) yrkande 1 anser motionärerna att reglerna för statsbidrag till de politiska ungdomsförbunden ska ändras. Enligt yrkande 2 i samma motioner bör ett nytt bidragssystem införas som baseras på partiernas mandat i riksdagen jämte ett grundbidrag.

Övrigt

I motion 2003/04:Kr284 (c) påpekar motionärerna att de två största bidragsgivarna till ung kultur i dag är Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden. Åtskilliga miljoner delas enligt motionärerna varje år ut till olika ungdomsprojekt. Men ungdomarna får inte själva vara med och bestämma över projektens innehåll. Ungdomarnas egna önskemål och idéer tas inte till vara. Enligt motionärerna bör regeringen få i uppdrag att göra en *översyn av Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden vad gäller bidragssystem för ung kultur* (yrkande 4).

Ungdomsstyrelsen bör enligt motion 2003/04:Kr361 (kd) *stödja ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet*, dvs. deras möjligheter till globalt arbete genom kontakt med systerorganisationer i andra länder och arbete inom sina internationaler (yrkande 3).

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden rörande stöd till *generationsövergripande verksamheter*, senast i betänkande 2002/03:KrU5. Kulturutskottet uttalade då bl.a. följande. När riksdagen hösten 2001 beslöt om de nya bidragsreglerna för ungdomsorganisationerna behandlades också motionsyrkanden om regler som mera generellt skulle göra stöd till generationsövergripande verksamhet möjlig. Kulturutskottet fann dock att ett sådant system bl.a. skulle innebära många praktiska avgränsningsproblem och även kräva ett ökat anslag. Någon lösning på dessa problem fanns enligt kulturutskottet inte i de då aktuella motionerna. Kulturutskottet uttalade vidare att det är viktigt att ungdomarna själva har ett ansvar för sina organisationers verksamhet och att de inte blir vuxenstyrda. Det skulle enligt kulturutskottet vara ungdomarnas egna intressen och behov som skulle styra verksamheten. Ungdomarna skulle inte erbjudas verksamhet som har valts för dem av vuxna. I samband med beslutet om de nya bidragsreglerna påminde kulturutskottet också om att de generationsövergripande organisationer som genom dispens fått bidrag tidigare även fortsättningsvis avsågs kunna söka dispens.

Kulturutskottet är inte av någon annan uppfattning nu och avstyrker därför motionerna 2003/04:Kr284 (c) yrkande 5, 2003/04:Kr288 (mp) yrkande 3, 2003/04:Kr329 (kd) yrkande 6, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 1, Kr3 (kd) yrkande 24, Kr297 (mp) yrkande 3 samt Kr358 (kd) yrkande 4.

När det gäller motionsyrkandena rörande *statsbidrag till politiska ungdomsförbud* vill kulturutskottet erinra om att även frågan härom tidigare behandlats av kulturutskottet (bet. 2002/03:KrU5). I det ärendet yttrade sig konstitutionsutskottet. Båda utskotten ansåg då att en ordning där storleken på bidraget skulle göras beroende av ett partis antal riksdagsmandat skulle innebära att huvudtankarna i gällande system frångicks. Det var enligt båda utskotten omfattningen av organisationens egen verksamhet som skulle avgöra bidragets storlek. Kulturutskottet uttalade vidare att det i motionen föreslagna systemet också skulle strida mot andan i målen för ungdomspolitik som innebär betoning av ungdomars självständighet och möjlighet till inflytande och delaktighet. Motionsyrkandena avstyrktes och riksdagen godkände betänkandet. Kulturutskottet står bakom dessa tankegångar även i dag och avstyrker därför motionerna 2003/04:Kr314 (fp) yrkandena 1 och 2 samt Kr351 (fp) yrkandena 1 och 2.

Beträffande motionsyrkandet rörande en *översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragssystem för ung kultur* har kulturutskottet inhämtat att Ungdomsstyrelsen tidigare haft arvsfondspengar som gått till kulturprojekt för ungdomar. Enligt Ungdomsstyrelsen har ungdomarna själva stått för projekten och därmed bestämt över innehållet. I den nu pågående satsningen för utveckling av barn- och ungdomskultur med medel från Allmänna arvsfonden anför arvsfonden att ett av kraven för att erhålla medel från arvsfonden är att ungdomar är delaktiga och anser att projektet är angeläget och därför bör genomföras. Med beaktande härav anser kulturutskottet att en översyn av det av motionärerna angivna skälet inte är motiverad. Kulturutskottet avstyrker därför motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 4.

Vad gäller motionsyrkandet om att *stödja ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet* bör erinras om att kulturutskottet behandlade liknande motionsyrkanden våren 2003 (bet. 2002/03:KrU5). Kulturutskottet angav då att kulturutskottet inte ansåg att det fanns utrymme inom det ordinarie bidraget till ungdomsorganisationerna för att avsätta särskilda medel för ungdomsorganisationernas samarbete med systerorganisationer i andra länder. Riksdagen godkände betänkandet. Kulturutskottet är av samma uppfattning i dag och avstyrker motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 3.

Internationellt samarbete (prop. avsnitt 11)

Övergripande strategi för det internationella samarbetet (11.1)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlade motionsförslag.

Jämför reservationerna 15(m) och 16 (fp, kd).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det internationella ungdomspolitiska samarbetet bör utgå från den nationella ungdomspolitikens mål och synsätt. Samordning och samverkan mellan olika internationella organisationer bör främjas liksom utbyte av erfarenheter och kunskapsutveckling.

Sverige bör enligt regeringen även i fortsättningen verka för att

- ungdomspolitikens sektorsövergripande karaktär tydliggörs i det internationella arbetet,
- ungdomar tas till vara som en resurs i det internationella samarbetet,
- ungdomars eget internationella samarbete stärks och att
- särskild prioritet ges åt ungdomar som har begränsade möjligheter att skaffa sig internationell erfarenhet.

Motionerna

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr232 (m) anser att politiska ungdoms- och kulturfrågor i första hand är nationella och inte bör hanteras av EU. Det är endast när ungdomsprogrammen syftar till att öka rörligheten och underlätta för ungdomar att studera, bo och arbeta i ett annat EU-land som enligt motionärerna frågorna bör behandlas på EU-nivå (yrkande 2).

I motion 2003/04:Kr361 (kd) framhåller motionärerna att ungdomar är en viktig resurs i det internationella utvecklingsarbetet och att deras roll bör stärkas i det arbetet (yrkande 2).

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet anser i likhet med regeringen och motionärerna bakom motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 2 att ungdomar är en viktig resurs i det internationella utvecklingssamarbetet och att deras roll bör stärkas. Något uttalande från riksdagens sida härom är inte påkallat. Genom det internationella samarbetet utbyter den svenska regeringen erfarenheter och goda exempel med andra länder. Detta ger ett bredare perspektiv och en bättre helhetssyn i det ungdomspolitiska arbetet, vilket bidrar till mer välgrundade beslut i den nationella ungdomspolitiken. Den begränsning av det *internationella samarbetet* som förordas i motion 2003/04:Kr232 (m) yrkande 2 kan kulturutskottet inte ställa sig bakom. Med hänsyn till det anförda avstyrker kulturutskottet motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 2 och 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 2.

Ungdomspolitiskt handlingsprogram (prop. avsnitt 12)

Insatser för att ge fler ungdomar möjlighet till en bra utbildning (12.2)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservationerna 17 (m) och 18 (m, fp).

Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden (12.2.1)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att strategiska insatser bör genomföras för att stärka utbildningsvillkoren i de skolor i segregerade områden som har störst behov av utvecklingsresurser och i skolor där behovet av motsvarande strategiska insatser är särskilt stort.

Regeringen har givit Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att under de närmaste åren arbeta för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden. Myndigheten har angivit att man främst avser att arbeta med utvecklingsdialoger, nätverksskapande och andra former för spridande av kunskap. Utöver detta redovisar regeringen i budgetpropositionen för 2005 sin avsikt att avsätta särskilda medel, sammanlagt 225 miljoner kronor, för detta ändamål under 2006 och 2007. Medlen ska i första hand användas till strategiska insatser på skol- och kommunnivå. Myndigheten för skolutveckling kommer att få regeringens uppdrag att ta fram en plan för hur strategiska överenskommelser om användning av pengarna ska kunna träffas med kommuner och andra aktörer.

Motionen

I motion Kr1 (m) framhåller motionärerna att det är orimligt att tilldela Myndigheten för skolutveckling 225 miljoner kronor utan att närmare precisera vad medlen ska användas till (yrkande 4).

I samma motion understryker motionärerna den betydelse som *friskolorna* har haft för utvecklingen av nya pedagogiker inom hela skolvärlden och för att bryta upp *segregation* (yrkande 6).

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet, som yttrat sig i detta ärende (2004/05:UbU1y), föreslår att Kulturutskottet avstyrker motion Kr1 (m) yrkande 4 och anför följande.

Utbildningsutskottet välkomnar regeringens förslag om att stärka utbildningsvillkoren för skolor i vissa segregerade områden. I detta arbete är det viktigt att ha en väl genomtänkt strategi för att sådana insatser skall

vara verkningsfulla och också att ekonomiska medel finns för sådana strategiska insatser på skol- och kommunnivå.

Utbildningsutskottet delar uppfattningen att de medel som regeringen avser att föreslå för 2006 och 2007 bör administreras av Myndigheten för skolutveckling som genom sitt generella uppdrag att arbeta för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden är den myndighet som är bäst lämpad för detta. Genom det uppdrag till myndigheten att ta fram en plan för strategiska överenskommelser som regeringen aviserat kommer det att bli tydligt hur medlen kommer att användas. Utskottet utgår från att satsningarna kommer att utvärderas.

Kulturutskottets ställningstagande

I många kommuner finns boendeområden som är ekonomiskt svaga och präglade av social eller etnisk segregation. En sådan miljö kan medföra en ökad risk för att barn och ungdomar hamnar i ett långvarigt utanförskap i samhället. Skolan, såväl kommunala skolor som friskolor, fyller i detta sammanhang en viktig funktion och är en viktig mötesplats för att dessa barn och ungdomar ska utvecklas i rätt riktning. Kulturutskottet ser därför i likhet med utbildningsutskottet positivt på att utbildningsvillkoren stärks för skolor i vissa segregerade områden.

Kulturutskottet delar vidare utbildningsutskottets uppfattning att den plan för strategiska överenskommelser som ska tas fram kommer att tydliggöra hur Myndigheten för skolutveckling kommer att använda medlen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker kulturutskottet motion Kr1 (m) yrkandena 4 rörande *strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden* och yrkande 6 i samma motion rörande *friskolor och segregation*.

Stärkt elevinflytande i skolan (12.2.2)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservationerna 19 (m) och 20 (kd, c).

Propositionen

Regeringen gör den bedömningen att elevernas möjligheter till inflytande i skolan bör utvecklas och förbättras. Följande åtgärder är enligt regeringen angelägna i syfte att stärka elevernas inflytande i skolan.

- Rektorns ansvar för att främja och utveckla ett aktivt elevinflytande bör förtydligas.
- Rektor bör ansvara för att eleverna får information om rätten till inflytande och om huvudragen i de bestämmelser som styr utbildningen.
- Statens skolverk bör få i uppdrag att se över kursplanerna för de samhällsorienterande ämnena i grundskolan så att kunskaper om och ett aktivt arbete med lokal demokrati både på skol- och kommunnivå lyfts fram.

- Myndigheten för skolutveckling bör få i uppdrag att genomföra insatser för att stödja och inspirera arbetet med att öka både det vardagliga och det formaliserade inflytandet för elever och föräldrar i skolorna.
- I varje skola bör det finnas en organisation för arbetet med inflytandefrågorna, där exempelvis ett eller flera inflytanderåd kan ingå.
- Elevers rätt till extra undervisning på grund av uppdrag att företräda andra elever bör stärkas.
- Möjligheten att tillsätta lokala styrelser, som funnits i en försöksverksamhet, bör göras permanent.

Regeringen avser att återkomma med förslag till riksdagen om hur arbetet med elevinflytande bör organiseras.

Motionerna

Motionärerna bakom motion Kr1 (m) anser att elevinflytandet i första hand ska vara direkt och personligt, men i sammanhang där så är påkallat också vara en del av en större elevdemokrati. Elever ska delta i utformningen av den individuella kunskapsplanen samt i största möjliga mån få välja skola, lärare och kurser tillsammans med sina föräldrar (yrkande 7).

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) anser att en lagstadgad miniminivå för elevinflytande bör införas både vad gäller omfattning och på vilket sätt inflytande utövas. Vidare måste enligt motionärerna skolledare, lärare och övrig personal mer än hittills ge eleverna möjlighet att utöva sina rättigheter och öva sig i demokratiskt beslutsfattande. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med konkreta förslag snarast (yrkande 18).

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturutskottet avstyrker motionsyrkandena och anför följande.

Utbildningsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sig till fördel för ökat elevinflytande i skolan. Utskottet har senast behandlat dessa frågor i betänkandena 2003/04:UbU12 (s. 34–36) och 2003/04:UbU13 (s. 32). De förslag till åtgärder som presenteras av regeringen i den nu aktuella propositionen kommer enligt utskottet att ge möjlighet att utveckla och förbättra elevernas möjligheter att påverka sin skolsituation och delta i den demokratiska processen i skolan. Utskottet konstaterar också att regeringen avser att återkomma med förslag till riksdagen om hur arbetet med elevinflytande bör organiseras.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet anser att elevers engagemang i skolan bör uppmuntras på olika sätt. Det är enligt kulturutskottet också viktigt att ungdomar, allteftersom de blir äldre, får ökade möjligheter att påverka skolan också som en förberedelse inför vuxenlivet. Kulturutskottet välkomnar därför i likhet med utbildningsutskottet regeringens förslag till åtgärder för att stärka elevernas

inflytande i skolan. I likhet med utbildningsutskottet avstyrker kulturutskottet motionerna Kr1 (m) yrkande 7 och Kr3 (kd) yrkande 18.

Stärkt skydd mot kränkningar av elever i skolan (12.2.3)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att skyddet för elever mot kränkande behandling bör stärkas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling inom skolväsendet.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet välkomnar regeringens bedömning.

Kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan (12.2.4)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservationerna 21 (m, fp, c), 22 (fp, kd, c), 23 (fp, c), 24 (m, fp, kd), 25 (fp), 26 (m, fp), 27 (m, fp, kd, c) och 28 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att åtgärder bör vidtas som leder till kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan, bl.a. genom att stärka individuella program och genom en förstärkt lärlingsutbildning.

Ett centralt mål för regeringen är att höja utbildningens kvalitet och skapa likvärdighet för elever med individuella program så att fler kan slutföra en gymnasieutbildning. Regeringen hänvisar till gymnasiepropositionen (prop. 2003/04:140) där man gjorde bedömningen att utbildningen på individuella program bör bedrivas på heltid. I budgetpropositionen för 2005 aviserar regeringen att kommunerna inom ramen för det generella statsbidraget kommer att tillföras 450 miljoner kronor årligen från den 1 juli 2006 för att stärka de individuella programmen.

En lärlingsutbildning kan enligt regeringen utgöra en viktig alternativ utbildningsväg. Regeringen meddelar att Skolverket har fått i uppdrag att närmare utreda förslag till utformning och reglering av en sådan gymnasial utbildning.

Motionerna

I två motioner ifrågasätts regeringens föreslagna satsning på de individuella programmen inom gymnasieskolan.

Motionärerna bakom motion Kr1 (m) anser att fokus i stället ska riktas på att konfrontera den allvarliga frågan om kunskapsbristerna i grundskolan (yrkande 5).

I motion Kr2 (fp) anser motionärerna att satsningarna i stället ska göras på grundskolan för att tidigt fånga upp elever i behov av extra stöd och hjälp (yrkande 5).

I samma motion framhåller motionärerna att det är grundskolans ansvar att se till att alla elever når målen i de viktiga *kärnämnen* svenska, engelska och matematik (yrkande 17).

Vidare framförs i samma motion yrkande 13 att elever med inlärningssvårigheter och annan problematik bör få *extra stöd* tidigt i grundskolan och då *av utbildade speciallärare*.

Motionärerna anser vidare att *nationella prov och betyg* bör ges tidigare för att stödbehov ska uppmärksammas vid ett tidigt stadium (yrkande 14).

I motion Kr2 (fp) anser motionärerna att *tvååriga gymnasieprogram* som leder till en yrkesexamen ska återinföras (yrkande 16).

De *fristående skolornas* villkor bör enligt motionärerna i samma motion förbättras och en *nationell skolpeng* införas. Genom skolpengen ökar enligt motionärerna likvärdigheten mellan olika kommuner (yrkande 15).

Motionärerna bakom motion Kr4 (c) anser att uppläggningsen av *lärlingsutbildningen* måste vara flexibel och anpassas efter rådande förhållanden. Kraven måste vidare enligt motionärerna utformas så att många lärlingsplatser kan skapas i småföretag (yrkande 4).

I motion Kr3 (kd) framhåller motionärerna att *skolan* måste vara *flexibel* och ha en insikt om att varje elev är unik och har specifika behov och förutsättningar. Dagens skolpolitik bör ändras och utformas så att större hänsyn tas till elever som är praktiskt och yrkesorienterat lagda (yrkande 17).

Kulturutskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet understryker i sitt yttrande (*bilaga 2*) betydelsen av att elever som inte uppnått behörighet att komma in på ett nationellt eller specialutformat program ges möjligheten att följa *individuella program på gymnasieskolan*. Förslaget att införa studier inom det individuella programmet på heltid och därmed få en mer strukturerad skolgång är enligt utbildningsutskottet också ett steg mot att underlätta för elever att övergå till ett nationellt och specialutformat program. Kulturutskottet har ingen annan uppfattning än utbildningsutskottet och delar därmed också regeringens bedömning om vikten av att stärka de individuella programmen. Motionerna Kr1 (m) yrkande 5 och Kr2 (fp) yrkande 5 avstyrks därmed.

Att en elev skulle stanna kvar i grundskolan för att uppnå Godkänt i *kärnämnen* är enligt utbildningsutskottet ingen lämplig ordning utan eleven bör i stället ges möjlighet att komplettera sina kunskaper inom ramen för gymna-

sieskolan. Kulturutskottet delar utbildningsutskottets uppfattning och avstyrker därmed motion Kr2 (fp) yrkande 17.

Som anförs i utbildningsutskottets yttrande har frågan om *särskilt stöd* till elever behandlats av Skollagskommittén i betänkandet Skollag för kvalitet och likvärdighet (SOU 2002:121). Kommittén har föreslagit att elevers rätt till särskilt stöd ska stärkas. Kommitténs förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Kulturutskottet delar utbildningsutskottets uppfattning att den fortsatta beredningen av kommitténs förslag bör avvaktas. Utbildningsutskottet anför vidare att när det gäller frågan om lärare med specialpedagogik har antalet examinerade *specialpedagoger* ökat och kan förväntas öka ytterligare. Dessutom får enligt utbildningsutskottet alla blivande lärare sedan den nya lärarutbildningen infördes vissa kunskaper i specialpedagogik.

Mot denna bakgrund avstyrker kulturutskottet, i likhet med utbildningsutskottet, motion Kr2 (fp) yrkande 13.

Utbildningsutskottet uttalar i sitt yttrande att utbildningsutskottet inte anser att *nationella prov och tidiga betyg* är nödvändiga. Anledningen härtill är enligt utbildningsutskottet att läraren enligt grundskoleförordningen fortlöpande ska informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång och minst en gång varje termin tillsammans med dessa ha utvecklingssamtal. Elever med stödbehov kan enligt utbildningsutskottets uppfattning vid sådana samtal på ett tillräckligt sätt uppmärksammas. På begäran av vårdnadshavaren ska läraren dessutom som ett komplement lämna skriftlig information om elevens skolgång. Mot denna bakgrund avstyrker kulturutskottet i likhet med utbildningsutskottet motion Kr2 (fp) yrkande 14.

Motionsyrkandet om att återinföra ett *tvåårigt gymnasieprogram* som leder till en yrkesexamen bör enligt utbildningsutskottet avstyrkas. Utbildningsutskottet anser att samtliga gymnasieprogram även i fortsättningen ska vara treåriga och att samtliga elever i gymnasieskolan ska ha en minsta gemensam kunskapsbas för såväl studie- som yrkesförberedande utbildningar. Kulturutskottet är inte av någon annan åsikt och avstyrker motion Kr2 (fp) yrkande 16.

Beträffande motionsyrkandet om en förbättring av *friskolornas* villkor och en *nationell skolpeng* har utbildningsutskottet anfört att man bör avvakta Regeringskansliets beredning av Skollagskommitténs förslag om att, så långt möjligt, skapa samma bestämmelser för offentligt finansierade skolor oavsett om huvudmannen är kommunal, statlig eller enskild. Kulturutskottet delar denna uppfattning. Kulturutskottet delar vidare utbildningsutskottets uppfattning att en nationell skolpeng inte bör införas, eftersom en sådan skolpeng inte ger de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet för alla elever ska kunna tillgodoses. Med hänsyn till det anförda avstyrks motion Kr2 (fp) yrkande 15.

Kulturutskottet välkomnar i likhet med utbildningsutskottet regeringens bedömning att en *lärlingsutbildning* borde införas inom gymnasieskolan. Statens skolverk har fått i uppdrag att närmare utreda förslag till utformning och

reglering av en sådan gymnasial utbildning. Kulturutskottet anser inte att ställningstagandena till utredningens förslag bör föregripas. Kulturutskottet avstyrker därför motion Kr4 (c) yrkande 4.

Vad gäller skolans möjligheter att erbjuda eleverna en *flexibel skolgång* har utbildningsutskottet anförut att det i undervisningen, enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94), ska tas hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen och undervisningen kan därför aldrig utformas lika för alla. Med hänsyn till det anförda avstyrker utbildningsutskottet motion Kr3 (kd) yrkande 17. Kulturutskottet gör samma bedömning.

Kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta (12.2.5)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag om kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år och tillstyrker därmed införande av en ny paragraf i skollagen. Kulturutskottet avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservation 29 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Regeringen föreslår att hemkommunen genom en ändring i skollagen (1985:1100) ska åläggas en uttrycklig skyldighet att fortlöpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Syftet är att kommunen ska erbjuda dessa ungdomar lämpliga individuella åtgärder för att minska riskerna att de hamnar utanför studie- och arbetslivet. Skyldigheten ska inte omfatta de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Inom varje kommun bör det enligt regeringen finnas beredskap att erbjuda vägledning och stöd för de ungdomar som inte på egen hand lyckas ta sig från grundskola till gymnasieskola eller som avbryter sina gymnasiestudier. Regeringen påpekar att den föreslagna bestämmelsen inte innebär något utökat ansvar för kommunerna utan utgör ett förtydligande av vad det befintliga ansvaret innebär. Regeringen avser att följa utvecklingen för att se om villkoren för målgruppen förbättras. Regeringen avser vidare att vid behov närmare analysera effekterna av en förändrad ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna och återkomma med förslag om förstärkta åtgärder.

Regeringen föreslår också att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen ska kunna genomföra sina skyldigheter att hålla sig informerad om icke skolpliktiga ungdomar. Sammanta-

get berör förslaget omkring 430 000 personer. Regeringen betonar att det av integritetsskäl är viktigt att säkerställa att endast nödvändig information behandlas. Syftet med förslaget är inte att öka kontrollen av enskilda individer, utan att säkerställa att berörda erbjuds individuella åtgärder.

Förslagen innebär införande av en ny paragraf i skollagen, 1 kap. 18 §.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) anser att regeringens förslag att inrätta ett register med personuppgifter för att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta är alltför integritetskränkande. Kommunen bör i stället enligt motionärerna koncentrera sina resurser till att söka upp ungdomar som är på väg att hamna snett och se till att det finns fungerande åtgärder för att få dessa i arbete eller utbildning (yrkande 2).

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag om en ändring i skollagen samt avstyrker motionsyrkandet.

Utbildningsutskottet delar regeringens uppfattning att det är önskvärt med ett förtydligande avseende kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år. Skollagen bör därför ändras så att den föreskriver att varje kommun fortlöpande håller sig informerad om ungdomars sysselsättning i syfte att kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder för det fall att ungdomar inte går eller har gått i gymnasieskolan eller motsvarande.

Utbildningsutskottet anser att det är viktigt att vara restriktiv med upprättande av personregister. Innehållet i och användningen av sådana register måste av integritetsskäl vara väl avvägda. Register kan dock behövas för att underlätta för kommunen att fullgöra sitt uppdrag. Utskottet understryker att det är synnerligen angeläget att säkerställa att endast nödvändig information behandlas i det nu aktuella registret, inte minst för att registret rör unga människor.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar utbildningsutskottets ställningstaganden och tillstyrker därmed regeringens förslag om ändring i skollagen (punkt 1 i propositionen). Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har inkommit med en skrivelse till kulturutskottet om kommunernas ansvar att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Med anledning härav vill kulturutskottet i likhet med utbildningsutskottet understryka vikten av att vara restriktiv med upprättande av personregister. Innehållet i och användningen av sådana register måste av integritetsskäl vara väl avvägda. Kulturutskottet delar också utbildningsutskottets bedömning att register kan behövas för att underlätta för kommunen att fullgöra sitt uppdrag. Kulturutskottet avstyrker motion Kr2 (fp) yrkande 2.

Insatser för att förenkla ungdomars inträde på arbetsmarknaden (12.3)

Insatser inom arbetsmarknadspolitiken (12.3.1)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservationerna 30 (m) och 31 (fp).

Propositionen

Regeringens bedömning är att det behövs ytterligare kvalitetsförbättringar inom insatserna för arbetslösa ungdomar. Åtgärder som förstärker de arbetsmarknadspolitiska insatserna gentemot ungdomar bör därför vidtas. Enligt regeringens mening är följande åtgärder angelägna:

- en individuell handlingsplan bör upprättas med den arbetssökande snarast möjligt, dock senast inom 14 dagar från det att den arbetssökande anmäler sig på arbetsförmedlingen,
- det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin bör inledas med jobsökaraktiviteter,
- den individuella handlingsplanen bör följas upp regelbundet,
- aktiviteterna bör inriktas på individens aktiva sökande av arbete,
- arbetsförmedlingen bör garantera samtliga arbetslösa ungdomar jobsökaraktiviteter inom 90 dagar,
- de kommunala ungdomsprogrammen bör ges ett tydligare utbildningsinnehåll och ska leda till ett intyg,
- aktiviteterna i det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin bör ligga i linje med den individuella handlingsplanen och öka sökaktiviteten,
- kombinationen mellan praktik och utbildning bör utvecklas,
- anställningsstöd bör under 2005 möjliggöras för ungdomar mellan 20 och 25 år från sex månaders inskrivningstid,
- det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin bör utvärderas, och denna utvärdering bör ligga till grund för förbättringar av de arbetsmarknadspolitiska insatserna riktade till ungdomar,
- Arbetsmarknadsstyrelsen bör kartlägga och analysera långtidsinskrivna ungdomars deltagande i aktivitetsgarantin.

I budgetpropositionen för 2005, utgiftsområde 13, redovisar regeringen behovet av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna samt behandlar finansieringen av dessa åtgärder.

Motionerna

I motion Kr1 (m) anser motionärerna att *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* riktade till ungdomar har betydande undanträngningseffekter och att åtgärder-

na inte i någon större utsträckning kan påvisas öka sysselsättningen bland ungdomar (yrkande 8).

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) anser att det bör inrättas speciella enheter på *arbetsförmedlingarna* som bara arbetar för ungdomar (yrkande 10).

I samma motion yrkande 11 föreslår motionärerna att arbetsförmedlingarna ska ha rätt att dra in a-kasseersättningen för dem som inte följer kraven i sin individuella handlingsplan, t.ex. att inte söka ett visst antal arbeten per månad.

Kulturutskottets ställningstagande

Det finns olika former av *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* som är riktade till ungdomar, bl.a. det kommunala ungdomsprogrammet (KUP) och ungdomsgarantin (UG). Inom såväl KUP som UG finns det möjlighet att delta i utbildning eller praktik hos offentlig arbetsgivare. För att förhindra s.k. inlåsning måste arbetslösa ungdomar som deltar i KUP och UG aktivt söka arbete eller utbildning. Kulturutskottet välkomnar regeringens strävan att höja kvaliteten i de arbetsmarknadspolitiska ungdomsåtgärderna. Det ankommer på arbetsmarknadsutskottet att i samband med behandlingen av regeringens budgetförslag närmare pröva dessa frågor. Kulturutskottet finner därför inte anledning att i detta sammanhang gå in på dem. Kulturutskottet kan dock mot bakgrund av det anförda avstyrka motion Kr1 (m) yrkande 8.

Beträffande motionsyrkandet rörande speciella ungdomsenheter på *arbetsförmedlingarna* vill kulturutskottet understryka betydelsen av att kontakten mellan den arbetssökande och arbetsförmedlingen fungerar bra. Ungdomar kan i vissa fall ha behov av en mer individualiserad och nära kontakt med arbetsförmedlaren än vad en äldre person har. Kulturutskottet vill därför betona att det är viktigt att det är personer med särskilt intresse för och kunskap om ungdomar som i första hand avdelas att arbeta med denna grupp arbetslösa. Detta har också uppmärksammats av regeringen i budgetpropositionen för 2005, utgiftsområde 13. Regeringen anger i budgetpropositionen att arbetsförmedlingen vid behov ska erbjuda ungdomar handledning av handledare med kunskaper om ungdomars särskilda behov eller jobbsökaraktivitet. Med hänsyn till det anförda anser inte kulturutskottet att det är påkallat med någon åtgärd från riksdagens sida. Motion Kr2 (fp) yrkade 10 avstyrks därför.

I samma motion föreslås också att arbetsförmedlingarna ska få rätt att dra in ersättningen från a-kassan för dem som inte följer kraven i den individuella handlingsplanen. Kulturutskottet vill upplysa om att arbetsförmedlingen gör en anmälan om ifrågasatt ersättningsrätt, sedan är det a-kassan som fattar beslut om ersättning ska utgå. Kulturutskottet vill vidare erinra att om den arbetslöse inte följer den individuella handlingsplanen såtillvida att han inte är aktivt arbetssökande kan ersättningen från a-kassan dras in. Kulturutskottet anser inte att motionsyrkandet påkallar någon riksdagens åtgärd. Motion Kr2 (fp) yrkande 11 avstyrks.

Nationell koordinator för snabbare etablering på arbetsmarknaden (12.3.2)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen samt motionsförslag om arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund.

Jämför reservationerna 32 (fp), 33 (kd), 34 (c), 35 (fp, c) och 36 (kd).

Propositionen

Det är av stor vikt att ungdomars arbetsdeltagande ökar för att bl.a. möta kommande års stora pensionsavgångar.

Inom flera branscher, t.ex. byggbranschen, finns introduktionsavtal som innebär att arbetstagaren får utbildning och praktiska kunskaper på arbetsplatsen. Flera branscher har också utvecklat traineeprogram.

En särskild koordinator bör enligt regeringens bedömning tillsättas för att undersöka förutsättningarna samt utarbeta metoder för arbetsmarknadens parter att sluta avtal som gör det möjligt för *ungdomar* att snabbare *etablera sig på arbetsmarknaden*.

Motionerna

I motion Kr2 (fp) anser motionärerna att kommunen ska ordna praktikgaranti för de ungdomar som är sysslösa och saknar arbetslivserfarenhet. Enligt motionärerna bör det vara ett krav att ett antal praktikplatser ska ingå vid kommunala upphandlingar (yrkande 8).

I samma motion yrkande 9 anser motionärerna att instegsjobb ska inrättas för ungdomar som har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Att inrätta ett *instegsjobb* ska för arbetsgivaren vara billigare och innebära en mindre bindning än en ordinarie anställning. Den lägre kostnaden uppnås genom att arbetsgivaravgiften halveras och den mindre bindningen uppnås genom att arbetsrätten under hela det år instegsjobbet pågår motsvarar den vid provanställning.

Motionärerna bakom motion Kr4 (c) framhåller att man på arbetsmarknadspolitikens område i större utsträckning bör satsa på lokala lösningar. Motionärerna understryker vikten av att arbetsförmedlingarna har resurser för att på ett lokalt plan erbjuda stöd till exempelvis trainee- eller praktikplatser (yrkande 5).

I motion Kr3 (kd) framhålls att arbetsrätten måste bli mer flexibel för att underlätta för ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden. För ungdomar krävs enligt motionärerna några riktade satsningar som stärker ungdomars ställning på arbetsmarknaden. Motionärerna pekar på att Sverige bör satsa på en modern form av lärlingsutbildning på gymnasiet och inrätta en yrkeshögskola. Vidare bör en översyn göras av arbetsrätten så att ungdomars inträde på

arbetsmarknaden underlättas. Slutligen bör rätten att undanta två personer från turordningsreglerna vid uppsägning finnas kvar (yrkande 7).

I samma motion yrkande 26 anför motionärerna att undersökningar visar att *ungdomar med utländsk bakgrund* har högre *arbetslöshet* än andra ungdomar. Även de som är födda i Sverige eller som har invandrat till Sverige före sju års ålder har högre arbetslöshet. Detta är enligt motionärerna mycket oroväckande och tyder på stora brister i systemet. Motionärerna anser att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över orsakerna till denna utveckling och som föreslår lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Kulturutskottets ställningstagande

Koordinatorn ska enligt propositionen tillsammans med arbetsmarknadens parter kartlägga och analysera nuvarande metoder för snabbare inträde på arbetsmarknaden samt se över möjligheten att utveckla nya metoder. Regeringen poängterar att metoderna bör vara fördelaktiga för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Kulturutskottet anser att tillsättandet av en koordinator är en åtgärd som är värd att pröva och ser positivt på att regeringen med olika medel försöker öka ungdomars arbetsdeltagande, särskilt med tanke på kommande års stora pensionsavgångar. Anledning saknas att nu göra något närmare uttalande om koordinatorns val av metoder för att underlätta ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Kulturutskottet avstyrker därmed motionerna Kr2 (fp) yrkande 8, Kr3 (kd) yrkande 7 och Kr4 (c) yrkande 5 rörande *ungdomars etablering på arbetsmarknaden* samt motion Kr2 (fp) yrkande 9 rörande *instegsjobb*.

Beträffande motionsyrkandet rörande *arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund* har kulturutskottet inhämtat att Integrationsverket har i uppdrag av regeringen att lämna en årlig rapport om tillståndet och utvecklingen inom olika samhällssektorer när det gäller situationen för invånare med utländsk bakgrund. I det sammanhanget har Integrationsverket lämnat rapporten Integration 2002, där ett avsnitt rör ungdomar på arbetsmarknaden. I rapporten anges bl.a. följande. En del av förklaringen till att ungdomar med utländsk bakgrund har större problem på arbetsmarknaden ligger i att deras föräldrar är arbetslösa eller har jobb långt under sin kvalifikationsnivå. Det finns risk för att det uppstått onda cirklar där föräldrarnas arbetslöshet bidrar till att deras barn uppnår svaga skolresultat och får svårigheter på arbetsmarknaden. De skillnader som framkommer mellan ungdomar med och utan utländsk bakgrund kvarstår trots att jämförelserna tar hänsyn till ungdomars utbildningsnivå, deras skolbetyg i svenska och deras föräldrars ställning på arbetsmarknaden. Det är därför sannolikt att ungdomar med utländsk bakgrund – även de som är födda i Sverige – utsätts för diskriminering på arbetsmarknaden. I rapportens sammanfattning anges också vilka insatser som bör göras för att motverka diskriminering.

Med hänsyn till det uppdrag som Integrationsverket har och till den relativt nyligen lämnade rapporten finner kulturutskottet inte att någon utredning som

motionärerna efterlyser är påkallad. Kulturutskottet avstyrker därmed motion Kr3 (kd) yrkande 26.

Arbetsrätt (12.3.3)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det finns behov av ökade kunskaper om arbetsrättsliga frågor bland ungdomar och att skolans roll i sammanhanget är viktig.

Arbetsrättslagstiftningen bör enligt regeringens bedömning förändras i syfte att dels underlätta för dem med tidsbegränsade anställningar att få ett fast och tryggt arbete, dels stärka föräldraledigas ställning på arbetsmarknaden.

Kulturutskottets ställningstagande

Som anges i propositionen är ungdomar ofta sårbara på arbetsmarknaden. Att från skola eller högskola komma ut på arbetsmarknaden innebär för ungdomarna att de ställs inför en helt ny situation där de ofta saknar kunskap om vilka rättigheter de har som arbetstagare och vilka skyldigheter arbetsgivarna har. Dessutom är ungdomar sällan fackligt anslutna. Mot denna bakgrund välkomnar kulturutskottet att regeringen har givit Statens skolverk i uppdrag att i kursplaneöversynen för gymnasieskolan även överväga hur kunskaper i arbetsrättsliga frågor kan ges ökad betydelse. Kulturutskottet ser positivt på att regeringen även har för avsikt att föreslå ändringar i arbetsrättslagstiftningen på sätt som angivits ovan.

Insatser för ökat entreprenörskap och företagande bland ungdomar (12.3.4)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 37 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Skolan och föreningslivet har enligt regeringens bedömning en viktig roll när det gäller att utveckla ett företagsamt förhållningssätt hos ungdomar. Regeringen avser därför att stödja insatser som stärker ungdomars företagsamhet och som skapar förutsättningar och möjligheter för fler ungdomar att förverkliga sina idéer som företagare och innovatörer.

I detta sammanhang avser regeringen att göra följande:

- satsa på ett utökat nationellt entreprenörskapsprogram,

- införa ett tydligare entreprenörskapsperspektiv i gymnasieskolans program mål,
- fortsätta att stödja organisationer som främjar ungdomars entreprenörskap och stimulera samverkan mellan skolan och dessa organisationer samt
- arbeta för att underlätta rörligheten mellan anställning och eget företagande.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) framhåller att arbetet med entreprenörskap i skolan är ett sätt att tidigt väcka intresset för att bli företagare. Motionärerna anser att undervisningen om entreprenörskap måste bli bättre och mer omfattande (yrkande 12).

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet föreslår att kulturutskottet avstyrker motionsyrkandet och anför följande.

Utbildningsutskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att det läggs större vikt vid entreprenörskap i gymnasieskolan. Utbildningsutskottet menar vidare att organisationer som verkar i skolan och som främjar ungdomars entreprenörskap är ett viktigt komplement till skolans undervisning och noterar att regeringen även i fortsättningen kommer att stödja sådana organisationer.

Kulturutskottets ställningstagande

Det är, som framhålls i propositionen, viktigt att fler unga människor ser entreprenörskap och företagande i olika former som ett realistiskt alternativ till anställning för att realisera sina idéer och försörja sig. Kulturutskottet stöder därför, i likhet med utbildningsutskottet, regeringens planerade satsningar i detta hänseende. Kulturutskottet anser att motion Kr2 (fp) yrkande 12 är tillgodosedd genom regeringens aviserade insatser. Motionen avstyrks därför.

Insatser för bostadsförsörjning för ungdomar (12.4)

En nationell bostadssamordnare utses (12.4.1)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen samt motionsförslag om uthyrning av del i bostad m.m.

Jämför reservationerna 38 (m), 39 (fp, c), 40 (m), 41 (fp), 42 (kd) och 43 (fp, c).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att en nationell ungdomsbostadssamordnare bör utses med uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder som underlättar ungdomars tillträde till bostadsmarknaden.

Samordnaren bör enligt regeringen ha till uppgift att kartlägga hinder för *ungdomar* att skaffa sig ett eget boende. Hinder kan enligt regeringen uppstå vad avser utbudet av lämpliga *bostäder*, regler kring rätten att teckna hyreskontrakt, tillgänglighet med mera. Samordnaren bör enligt regeringen överlägga med aktörerna på bostads-, bygg-, finans- och kreditmarknaderna liksom med kommunerna. Vidare ingår i samordnarens uppgift att kartlägga och sprida kunskap om framgångsrika initiativ, privata såväl som kommunala.

Motionerna

Motionärerna bakom motion Kr1 (m) anser inte att en bostadssamordnare skall tillsättas. I stället begär motionärerna att regeringen återkommer med förslag om åtgärder för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden (yrkande 9).

I samma motion yrkande 10 samt i motion Kr2 (fp) yrkande 18 begär motionärerna att riksdagen beslutar att införa en skattereduktion för inkomster från *uthyrning av del i stadigvarande bostad*. En sådan skattelättnad skulle enligt motionärerna underlätta för ungdomar och studenter att få tag på bostäder.

I motion Kr2 (fp) yrkande 19 framhåller motionärerna att det är mycket mer effektivt att öka ungdomars betalningsförmåga för att förbättra möjligheterna att få en bostad än att ge subventioner till byggherrarna.

För att öka det totala byggandet vill motionärerna vidare att *regelverket kring byggandet* av bostäder ska *förenklas* och att flexibiliteten vid byggandet av nya bostäder ökar (yrkande 20).

I motion Kr3 (kd) radas upp ett antal åtgärder som enligt motionärerna bör införas för att underlätta för ungdomar att få någonstans att bo. Bland annat anger motionärerna att goda erfarenheter av och nya idéer kring billiga och bra ungdomsbostäder bör aktivt spridas, att byggmomsen bör halveras, att fastighetsskatten bör avskaffas, att åtgärder för bättre konkurrens i byggsektorn bör vidtas, att planprocessen bör förenklas, att självförvaltningen bör öka samt att skattebefrielse bör införas för inkomster från uthyrning av en del av bostad (yrkande 19).

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet har i sitt yttrande bl.a. angett följande.

Bostadsutskottet delar uppfattningen i propositionen att åtgärder måste vidtas för att underlätta för ungdomar att få en egen bostad. Inte minst i våra tillväxtregioner är situationen sådan att det erfordras särskilda insatser riktade mot ungdomar. Samtidigt kan utskottet konstatera att det inte är regeringens avsikt att lösa alla de frågor som rör ungdomar genom den ungdomspolitiska proposition som nu lagts fram. Propositionen är sna-

rare ett uttryck för de ambitioner som regeringen har på en rad områden när det gäller att vidta åtgärder som riktar sig mot ungdomar. Det är också mot den bakgrunden som riksdagen inte nu föreläggs några förslag när det gäller bostadsförsörjningen för ungdomar. Även om det finns anledning att vidta åtgärder som direkt avser denna grupp måste naturligtvis utgångspunkten vara att den generella bostadspolitiken skall svara såväl mot ungdomars som mot övriga gruppers behov. En avgörande roll i dessa strävanden spelar tillgången på bostäder. Vad som erfordras är alltså i första hand en bostadspolitik som ger förutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder i tillräcklig omfattning. Som redovisas i propositionen har också en rad åtgärder vidtagits för att öka bostadsbyggandet i landet. Det gäller det tillfälliga investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder på orter med bostadsbrist samt den särskilda investeringsstimulansen för att främja byggande av vissa mindre bostäder. Även stödet till byggande av studentbostäder har här spelat en betydande roll.

Utan att föregå den kommande behandlingen av förslag i budgetpropositionen och motioner om bostadspolitiska insatser och om bostadspolitikens utformning kan bostadsutskottet inte finna att de av regeringen nu aviserade insatserna skulle stå i något som helst motsatsförhållande till de målsättningar som vägleder bostadspolitiken. Det finns mot den bakgrunden inte anledning att, som motionärerna föreslår, avvisa de av regeringen aviserade insatserna. På en punkt, tillsättandet av en ungdomsbostadssamordnare, kommer dessutom bostadsutskottet och riksdagen att redan senare i höst ta ställning till ett sådant förslag i budgetpropositionen. Inte heller när det gäller förslagen om bostadspolitikens allmänna utformning är bostadsutskottet berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna. De förslag som där förs fram är utan undantag förslag som bostadsutskottet och riksdagen tidigare tagit ställning till, och som då avvisats.

Mot den ovan i korthet redovisade bakgrunden bör enligt bostadsutskottets mening motionerna Kr1 (m) yrkande 9, Kr2 (fp) yrkande 20 samt Kr3 (kd) yrkande 19 liksom de motivledes redovisade förslagen i motion Kr4 (c) avvisas av riksdagen. Motionerna avstyrks sålunda.

Kulturutskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkandena rörande skattereduktion för inkomster till följd av *uthyrning av del i stadigvarande bostad* kan erinras om att skatteutskottet behandlat och avstyrkt liknande motionsyrkanden våren 2004 (bet. 2003/04:SkU20). Skatteutskottet uttalade bl.a. att enligt skatteutskottets mening skulle en skattebefrielse för uthyrning av del av bostad medföra gränsdragnings- och kontrollproblem och dessutom innebära ett inkomstbortfall. Skatteutskottet var därför inte berett att ställa sig bakom sådana förslag. Riksdagen godkände betänkandet. Kulturutskottet avstyrker med samma motivering motionerna Kr1 (m) yrkande 10 och Kr2 (fp) yrkande 18.

Som anges i bostadsutskottets yttrande kommer bostadsutskottet senare i höst att ta ställning till frågan om tillsättande av en ungdomsbostadssamordnare. Kulturutskottet vill inte föregripa den behandlingen men vill i likhet med bostadsutskottet framhålla att regeringens avsikt att tillsätta en bostadssamordnare och dess övriga aviserade bostadspolitiska insatser inte står i något som helst motsatsförhållande till de målsättningar som vägleder bostadspolitiken.

Med hänvisning härtill och till bostadsutskottets yttrande avstyrker kulturutskottet motionerna Kr1 (m) yrkande 9, Kr2 (fp) yrkande 19 och Kr3 (kd) yrkande 19 rörande *bostäder för unga* samt avstyrker motion Kr2 (fp) yrkande 20 rörande *förenklade regelverk kring byggande*.

Pilotprojekt för bra och billiga bostäder (12.4.2)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att Boverkets Byggbeställningsforum inom ramen för sitt nuvarande uppdrag när det gäller bidrag till pilotprojekt i högre grad bör beakta behovet av att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda för och anpassade till de behov och krav som ungdomar har.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet ser positivt på att Boverkets Byggbeställningsforum dels i sin bidragsgivning i högre utsträckning har att beakta projekt som syftar till att få fram bra och billiga bostäder avsedda för unga personer och som är anpassade till deras behov och krav, dels i sitt arbete i övrigt uppmärksammar denna målgrupp.

Förutsättningar för unga hushåll för att förvärva eller hyra en egen bostad (12.4.3)

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att särskilda åtgärder bör vidtas för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden. Som ett första steg bör ungdomars förutsättningar att förvärva eller hyra en egen bostad ses över.

Kulturutskottets ställningstagande

I vissa storstadsområden behövs ofta ett betydande sparkapital för att kunna få fram den kontantinsats som behövs vid köp av en bostad, även en mindre sådan. En konsekvens av detta är som också anges i propositionen att många ungdomar utestängs från andra upplåtelseformer än hyresrätt. Det är också svårt för många ungdomar att erhålla ett hyreskontrakt, särskilt när det uppställs villkor om fast anställning, en minsta årsinkomst och liknande. Kulturutskottet ser därför positivt på den översyn som regeringen aviserar.

Insatser för hälsa och trygghet för alla ungdomar (12.5)

Insatser för förbättrad psykisk hälsa (12.5.1)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 44 (kd).

Propositionen

I arbetet med att förbättra ungdomars levnadsvillkor bör enligt regeringens bedömning insatser som skapar bättre förutsättningar för god psykisk hälsa och välbefinnande hos ungdomar prioriteras. I detta sammanhang avser regeringen att:

- låta analysera ungdomars livssituation utifrån stress och dess konsekvenser för den psykiska hälsan,
- initiera en översyn av möjligheterna att skapa ett enhetligt nationellt system för att följa upp ungdomars hälsa över tid, samt att
- verka för att behovet av fortsatta satsningar på barn och ungdomar med psykisk ohälsa lyfts fram i den överenskommelse om insatser för personer med psykisk sjukdom eller psykiska funktionshinder som regeringen avser att teckna med Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet, inom ramen för den nationella handlingsplanen för hälso- och sjukvården 2005–2007.

Motionen

I motion Kr3 (kd) påpekas att psykisk ohälsa ofta har sin orsak i otrygghet. Därför måste enligt motionärerna den ungdomspolitiska inriktningen vara att skapa trygga miljöer för barn och ungdomar. Dessutom är det viktigt enligt motionärerna att förmågan att se när ett barn eller en ung människa far illa utvecklas. Vidare framhålls i motionen vikten av vuxenkontakter i och utanför skolan (yrkande 8).

Kulturutskottets ställningstagande

Som konstateras i propositionen mår de flesta ungdomar i Sverige bra och ser med tillförsikt på livet. Även i internationella jämförelser har svenska ungdomar en god fysisk och psykisk hälsa. Andelen ungdomar som upplever olika former av psykisk ohälsa eller psykosomatiska besvär har dock ökat.

Kulturutskottet konstaterar att en god hälsa är helt grundläggande för välfärd. Därför är utvecklingen mot en ökad psykisk ohälsa ett allvarligt hinder för ungdomars välfärd. Kulturutskottet ser därför med stor tillfredsställelse att regeringen lyft fram ungdomars psykiska hälsa som ett prioriterat område.

I likhet med motionärerna vill kulturutskottet understryka vikten av att det skapas trygga miljöer såväl i hemmet som i skolan och på fritiden. Även vuxenkontakter är viktiga och bör som motionärerna påpekar eftersträvas i och utanför skolan. Inom ett antal politikområden har åtgärder vidtagits för att förbättra både den fysiska och psykiska ohälsan samt för att minska ungdomars utsatthet. Kulturutskottet vill särskilt erinra om att riksdagen 2002 antog regeringens proposition Mål för folkhälsan (prop. 2002/03:35) i vilken ett av elva målområden handlar om att skapa trygga och goda uppväxtvillkor. Vidare har regeringen nyligen avsatt 10 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden till stöd för föreningslivets arbete med att motverka och förebygga psykisk ohälsa samt utveckla metoder för att bearbeta problem när de redan

uppstått. Enligt regeringen bör denna satsning inriktas på projekt i vilka engagerade vuxna tillsammans med ungdomar utvecklar metoder för att bearbeta och motverka problem när de redan uppstått. Stöd bör också utgå till projekt som utvecklar samverkan mellan olika sociala aktörer, offentliga samhällsorgan och ideella organisationer.

Med hänvisning till det anförda och då motionärernas hemställan ligger väl i linje med regeringens arbete på området avstyrks motion Kr3 (kd) yrkande 8.

Insatser mot ungdomars bruk av alkohol och narkotika (12.5.2)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag samt motionsförslag om skolans ansvar att förebygga alkohol- och drogmisbruk liksom motionsförslag om indraget tillstånd vid olovlig försäljning av folköl.

Jämför reservationerna 45 (fp, kd), 46 (kd, c) och 47 (fp, kd).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det bör utarbetas såväl en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador som en ny nationell narkotikahandlingsplan.

Motionerna

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) stöder regeringens förslag till ny *nationell narkotikahandlingsplan*. Motionärerna påpekar dock att det är av yttersta vikt att en sådan handlingsplan tar särskild hänsyn till ungdomars situation. Dessutom måste enligt motionärerna handlingsplanen bygga på ett samarbete mellan ideella organisationer, föräldragrupper, skolor och andra lokala aktörer som når ut till ungdomar som har eller som riskerar att drabbas av ett narkotikaberoende. Motionärerna påpekar vidare att frågan inte kan lösas enbart på nationell nivå (yrkande 12).

Enligt motionärerna bakom motion 2003/04:Kr361 (kd) bör Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att organisera en aktion mot *droger*, bl.a. genom att låta före detta missbrukare och föräldrar till missbrukare föreläsa på *skolor* (yrkande 4).

När det gäller alkoholen understryker motionärerna bakom motion Kr3 (kd) att skolans ANT-undervisning är viktig för att visa ungdomar vad en för tidig alkoholdebut kan få för effekter (yrkande 10).

I samma motion yrkande 11 anser motionärerna att butiker som *säljer folköl* till minderåriga ska få sitt tillstånd indraget.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturutskottet avstyrker motion Kr3 (kd) yrkande 10.

Utbildningsutskottet anser att skolan kan och bör spela en stor roll i det preventiva arbetet mot användning av alkohol, tobak och narkotika. Det är därför betydelsefullt att unga lyfts fram i de nationella planerna mot alkohol och narkotika och att myndigheterna samverkar på detta område. Det samarbete mellan myndigheter som pågår är värdefullt bl.a. för att ungdomar skall inse konsekvenserna av en tidig alkoholdebut. Ansvaret för undervisningens konkreta innehåll ligger dock hos den enskilda skolan.

Kulturutskottets ställningstagande

Som anförs i motion Kr3 (kd) är det viktigt att de *nya handlingsplanerna* tar särskild hänsyn till ungdomars situation. I propositionen anförs att en mängd viktiga insatser som rör ungdomar identifierats under genomförandet av de nu gällande handlingsplanerna. Insatserna har bl.a. gällt utveckling av verksamheter för att tidigt upptäcka och stödja utsatta ungdomar och för att förbättra vården av unga missbrukare. Det har också gjorts insatser för att stärka information och opinionsbildning riktad till ungdomar samt för att begränsa tillgången till och marknadsföringen av alkoholdrycker. Vidare har det tagits initiativ för att stärka alkoholforskningen i syfte att upptäcka vilka dryckesmönster ungdomar uppvisar och stärka det förebyggande arbetet i skolan. Kulturutskottet förutsätter att dessa viktiga insatser kommer att uppmärksammas även vid arbetet med de nya handlingsplanerna.

Regeringen anger vidare att några av de viktigast inslagen i skolans preventiva arbete är att dels stärka samarbetet mellan skolan och föräldrarna och mellan skolan och fritidsverksamheten, motverka skolk samt utveckla elevhälsans arbete med hälsosamtal, dels främja att skolan har en tydlig policy i frågor som rör alkohol och narkotika.

Kulturutskottet som instämmer i de sistnämnda bedömningarna avstyrker med hänsyn till det anförda motion Kr3 (kd) yrkande 12.

Som utbildningsutskottet anför spelar *skolan* en viktig *roll* i det preventiva arbetet mot användningen av alkohol, tobak och narkotika och är kanske den viktigaste arenan för att *förebygga* alkohol- och *drogmissbruk*. Men som utbildningsutskottet också påpekar ligger ansvaret för undervisningens konkreta innehåll hos den enskilda skolan. Att som föreslås i motion Kr361 (kd) yrkande 4 att ge ett särskilt uppdrag åt Ungdomsstyrelsen att organisera en aktion mot droger är enligt kulturutskottet inte motiverat.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker kulturutskottet motionerna Kr3 (kd) yrkande 10 och 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 4.

Beträffande motionsyrkandet om att butiker som säljer folköl till minderåriga bör få sitt tillstånd indraget noterar kulturutskottet att det redan i dag finns möjlighet att *förbjuda försäljning av folköl* när alkohollagens regler inte efterlevs. Vidare kan noteras att det i stället för tillståndsplikt föreligger anmäl-

ningsplikt för den som bedriver detaljhandel med eller servering av folköl. På grund härav och med hänvisning till att socialutskottet tidigare avstyrkt liknande motionsyrkanden (bet. 2001/02:SoU6) och riksdagen godkänt betänkandet avstyrker kulturutskottet motion Kr3 (kd) yrkande 11.

Unga lagöverträdare och brottsoffer (12.5.3)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker motionsförslag om stödcentrum för unga brottsoffer, snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade m.m.

Jämför reservationerna 48 (m, fp), 49 (m, fp, kd), 50 (fp) och 51 (m).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att påföljdssystemet för unga lagöverträdare bör utvecklas så att det får ett pedagogiskt och tydligt innehåll. Det bör utifrån den unga personens behov skapas goda förutsättningar för ett återförande till ett socialt välfungerande liv. Stödet till barn och unga som på olika sätt drabbas av brott bör också förbättras.

Motionerna

Unga personer som blir utsatta för brott måste enligt motionärerna bakom motion Kr1 (m) bli tagna på allvar och få den hjälp de behöver. Den verksamhet med *stödcentrum för unga brottsoffer* som bl.a. bedrivs i Stockholm är bra och angelägen och bör uppmuntras på andra håll i landet (yrkande 3).

I motion Kr2 (fp) framhålls vikten av *snabba åtgärder* från samhällets sida *för unga lagöverträdare* (yrkande 25). För att snabba upp processen föreslår motionärerna att det t.ex. bör inrättas speciella ungdomsrotlar vid åklagarväsendet samt ungdomsdomstolar med korta väntetider (yrkande 27).

I samma motion yrkande 26 påpekas att samhället också måste visa *tydliga gränser och normer* för vad som är tillåtet för att motverka ungdomsbrottslighet.

Vidare anförs i motionen att det måste skapas *nya vägar bort från kriminalitet* för unga personer där brottslighet är eller är på väg att bli en livsstil (yrkande 28).

Kulturutskottets ställningstagande

I motion Kr2 (fp) anges att det måste skapas *nya vägar bort från kriminalitet* för unga personer.

Som anges i propositionen begår alltför många ungdomar brott. För att motverka detta måste orsakerna till brott bekämpas. Orsakerna kan vara flera och spänna över många områden; orättvisa, utanförskap, diskriminering,

rasism, fördomar, stereotypa könsroller och inte minst ekonomiska klyftor. För att komma tillrätta med orsakerna måste ett omfattande målinriktat arbete ske på framför allt lokal nivå. Det är där man har möjlighet att tidigt se problem och snabbt sätta in förebyggande åtgärder. Även skolan har här ett viktigt ansvar.

Justitiekommittén har i ett betänkande våren 2004 uttalat följande. För att kunna hindra att unga utvecklar en kriminell livsstil krävs en helhetssyn. Det är inte tillräckligt att fokusera på de brottsliga gärningarna som sådana. Hela den unges situation måste beaktas, vilket kräver samarbete mellan olika aktörer i samhället. Ett särskilt ansvar vilar på socialtjänsten som har det övergripande samhällsliga ansvaret för de ungas sociala situation och som därmed, så långt det är möjligt, också ansvarar för vården av unga som begår brott (bet. 2003/04:JuU19). Kulturutskottet instämmer i dessa uttalanden.

Kulturutskottet kan också erinra att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram förslag på olika åtgärder som syftar till att bl.a. förebygga att barn och ungdomar dras in i kriminalitet.

Med hänsyn till vad kulturutskottet anfört i linje med motionärernas önskemål och till det pågående arbetet i Regeringskansliet avstyrker kulturutskottet motion Kr2 (fp) yrkande 28.

Ett annat sätt att motverka ungdomsbrottslighet och som också lyfts fram i ett motionsyrkande är att samhället visar *tydliga gränser och normer* för vad som är tillåtet. Grundläggande värden måste tydligt markeras och straffrättsliga regler upprätthållas. Med hänsyn härtill och till det pågående arbetet inom Regeringskansliet anser kulturutskottet att något uttalande från riksdagens sida inte är nödvändigt. Motion Kr2 (fp) yrkande 26 avstyrks därför.

Justitiekommittén har tidigare i år behandlat motionsyrkanden som berör behovet av en *snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade*. Justitiekommittén uttalade att utskottet i princip inte var av en annan uppfattning än motionärerna och att en hörnsten i den nuvarande lagstiftningen är just att processen skall ske snabbt. Vidare påminde justitiekommittén om att regeringen nyligen lagt fram ett förslag som just syftar till att åstadkomma ett snabbare brottmålsförfarande. Justitiekommittén avstyrkte yrkandena vilka nära överensstämde med yrkandena 25 och 27 i Kr2 (fp) och riksdagen godkände betänkandet. Kulturutskottet är inte av någon annan uppfattning och avstyrker yrkandena.

När det gäller motionsyrkandet om *stödcentrum för unga brottsoffer* kan kulturutskottet nämna att justitiekommittén har prövat liknande motionsyrkanden tidigare. Justitiekommittén har då anfört bl.a. följande. Liknande verksamheter med stödcentrum för unga brottsoffer som bedrivs bl.a. i Stockholm har startats eller planeras i flera andra städer, bl.a. i Malmö, Göteborg, Uppsala, Eskilstuna och Örnsköldsvik. Regeringen har också gett Socialstyrelsen i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete till stöd för socialtjänsten i dess arbete med brottsoffer. I det arbetet kommer man bl.a. att uppmärksamma och utvärdera Stödcentrums verksamhet. Socialstyrelsens uppdrag ska redovisas i

samband med Socialstyrelsens årsredovisning för 2004. Justitiekommittén har även anfört att utskottet ser mycket positivt på den typ av verksamhet som bedrivs för unga brottsoffer i bl.a. Stockholm och att det är angeläget att det runt om i Sverige finns en genomtänkt form av stöd till brottsoffer, såväl unga som vuxna. Justitiekommittén har avstyrkt motionsyrkandena med hänvisning till att några vidare åtgärder av riksdagen med anledning av yrkandena inte varit påkallade. Riksdagen har godkänt betänkandet.

Kulturutskottet är av samma uppfattning och avstyrker motion Kr1 (m) yrkande 3.

Insatser för att öka ungdomars inflytande och delaktighet i samhället (12.6)

Ungdomar i beslutande organ (12.6.1)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservationerna 52 (m), 53 (fp) och 54 (c).

Propositionen

Regeringen gör följande bedömning. Behovet av insatser för att åstadkomma en bredare ålderssammansättning i kommunala beslutsorgan bör ses över i samverkan med Svenska Kommunförbundet. Kanaler bör skapas för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan unga förtroendevalda i politiken. Ålderssammansättningen i statliga myndighetsstyrelser och kommittéer bör breddas och formerna för rekrytering av och stöd till unga ledamöter utvecklas.

Tidigare åtgärder

Regeringen föreslog i den ekonomiska vårpropositionen för 2004 en höjning med 25 miljoner kronor av partistödet enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Regeringens avsikt med den ökade medelstillsdelningen var bland annat att tillgodose partiernas möjligheter att stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden.

Motionerna

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr361 (kd) anser att det behövs åtgärder för att främja *ungdomars delaktighet i demokratiska processer*. Alltför få ungdomar har enligt motionärerna kommunala förtroendeuppdrag, poster i myndighetsstyrelser eller i statliga kommittéer (yrkande 9).

I motion 2003/04:Kr232 (m) understryker motionärerna vikten av att *unga engagerar sig i samhället och i politiken*. Motionärerna oroar sig över att ungdomars samhällsengagemang har svalnat och påpekar att stora utmaningar

väntar de politiska partierna, liksom det ideella föreningslivet, skolan och medierna (yrkande 3).

Enligt motionärerna bakom motion Kr4 (c) är den bästa åtgärden för att motverka ungas flykt från politiken att återställa *kommunalt självstyre* (yrkande 7).

För att ge ungdomar verklig möjlighet att påverka bör enligt motionärerna bakom motion Kr2 (fp) befintliga strukturer förändras så att fler ungdomar ska kunna inkluderas i beslutsfattandet. Detta gäller både den offentliga och den ideella sektorn samt de politiska partierna. Att skapa *speciella inflytandeformer* för ungdomar som är äldre än 18 år kan enligt motionärerna få effekten att ungdomar i stället stängs ute från verkliga möjligheter att påverka (yrkande 7).

Kulturutskottets ställningstagande

Av regeringens skrivelse Demokratipolitik (skr. 2003/04:110) framgår att det politiska deltagandet i s.k. icke-traditionella former för inflytande fortsätter att stiga i alla grupper. Däremot fortsätter det politiska deltagandet i de traditionella formerna att sjunka hos befolkningen i stort. Särskilt oroväckande är enligt skrivelsen att de ungas engagemang sjunker.

Som framhålls i propositionen och som kulturutskottet vill understryka måste ungdomars representation i partiväsendet och i beslutande församlingar både lokalt och centralt förbättras. De politiska partierna måste ta ett ansvar för att utse och behålla unga medlemmar, både kvinnor och män, till politiska förtroendeposter inom styrelser och nämnder, liksom till folkvalda församlingar. Partierna har enligt kulturutskottets uppfattning ett ansvar att aktivt utveckla sina arbetsmetoder så att de lockar till sig även unga medborgare. Även skolan har här ett viktigt ansvar.

Behovet av åtgärder från samhällets sida är angeläget och kulturutskottet välkomnar de initiativ som presenteras i propositionen. Kulturutskottet ser också positivt på de extra medel som i vårpropositionen tillfördes partistödet och som bl.a. ska stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden.

Motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 9 om *ungdomars delaktighet i demokratiska processer* och motion 2003/04:Kr232 (m) yrkande 3 om *vikten av ungdomars politiska engagemang* väcktes båda hösten 2003. Båda dessa motionsyrkanden ligger i linje med vad som föreslås i propositionen och som kulturutskottet stöder. Något uttalande från riksdagens sida är därför inte nödvändigt och kulturutskottet avstyrker motionerna.

Beträffande motionsyrkandet om *speciella inflytandeformer* vill kulturutskottet erinra om vad som sägs i propositionen rörande inflytandeforum. Regeringen anför följande. Sedan den förra ungdomspolitiska propositionen har antalet inflytandeforum för ungdomar, såsom ungdomsråd, ungdomsfullmäktige och ungdomsparlament på kommunal nivå ökat, vilket regeringen ser positivt på. Inflytandeforum utgör enligt regeringen en viktig arena för delak-

tighet för de ungdomar som ännu inte uppnått rösträttsåldern och har blivit en vanligare plattform för ungdomars politiska deltagande. De kan emellertid inte vara ett alternativ till, eller kompensera för, ungdomars tillträde till och delaktighet i de formella beslutsrummen.

Kulturutskottet delar motionärernas ståndpunkt att det är viktigt att förekomsten av speciella inflytandeformer inte bidrar till att ungdomar stängs ute från verkliga möjligheter att påverka. Ståndpunkten ligger också i linje med vad som anges i propositionen. Med hänsyn härtill avstyrks motion Kr2 (fp) yrkande 7.

Med hänsyn till vad kulturutskottet anfört ovan avstyrks även motion Kr4 (c) yrkande 7 rörande *kommunalt självstyre*.

Generationsanalyser (12.6.2)

Propositionen

Politiska reformer kan påverka fördelningen av kostnader mellan generationer och olika generationers betalningsförmåga. Omläggningen av pensionssystemet är ett sådant exempel. I flera länder finns kapacitet att analysera generationsproblematik, bland annat genom s.k. generationsanalyser. I en generationsanalys beskrivs hur varje generation, via skatter och avgifter, bidrar till den gemensamma sektorn samt hur stor del av de gemensamma resurserna som varje generation över livet tar del av. I Sverige saknas sådana mer omfattande analyser. Ett skäl är att genomförandet av generationsanalyser är resurskrävande.

Regeringen gör bedömningen att kapacitet för att löpande kunna genomföra generationsanalyser bör byggas upp.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet ställer sig bakom regeringens bedömning.

Metodutveckling för ungdomsperspektiv i beslut (12.6.3)

Propositionen

Det finns ett behov av ökad kunskap om hur ungdomar påverkas av offentliga beslut och om hur deras synpunkter kan tas till vara. Konkreta verktyg bör tas fram som kan användas som stöd vid bedömningar av huruvida ett beslut kommer att ha inverkan på ungdomars livssituation.

Regeringen gör bedömningen att insatser bör initieras i syfte att utveckla och sprida metoder för att införliva ett ungdomsperspektiv i beredningen av ärenden inom statsförvaltningen.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att ett ungdomsperspektiv införlivas i beredningen av ärenden inom statsförvaltningen

och ser därför positivt på regeringens förslag att arbeta fram metoder som främjar en sådan utveckling.

Ungdomars inflytande över ungdomspolitiken (12.6.4)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 55 (c).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att regelbundna forum för dialog med ungdomar och ungdomsorganisationer bör anordnas. Dessa forum bör enligt regeringen kunna fungera som rådgivande organ till regeringen i frågor av särskild betydelse för ungdomars levnadsvillkor och för den nationella ungdomspolitiken.

Motionen

I motion 2003/04:Kr284 (c) hemställer motionärerna att en nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor inrättas under ungdomsministerns ledning (yrkande 6).

Kulturutskottets ställningstagande

Motionärernas förslag om att inrätta en *nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor* överensstämmer med vad Ungdomsstyrelsen ansett. Regeringen har i den nu aktuella propositionen angett att den delar Ungdomsstyrelsens bedömning att en bestående nationell ledningsgrupp skulle kunna innebära fördelar i samordningsarbetet men ansett att fördelarna inte är tillräckligt stora för att motivera de kostnader och den arbetsbörda som en sådan grupp skulle innebära.

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och anser att det i stället bör anordnas regelbundna forum för dialog med ungdomar och ungdomsorganisationer. Med hänsyn härtill avstyrks motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 6.

Ett växande internationellt engagemang (12.6.5)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 56 (m).

Propositionen

Möjligheterna för ungdomar att engagera sig i internationellt samarbete bör enligt regeringens bedömning förbättras. Ett ökat antal svenska ungdomar bör därmed beredas möjlighet att arbeta i internationella organisationer.

Ungdomar är engagerade i och vill påverka den globala utvecklingen. Det finns enligt regeringens bedömning behov av ett forum där ungdomars åsikter och engagemang kan tas till vara. Regeringen avser att skapa ett forum för en levande och aktiv dialog om global utveckling där ungdomar och ungdomars idéer och prioriteringar har en självklar plats. Forumet för dialog om global utveckling avses finansieras inom ramen för utgiftsområde 7 internationellt bistånd.

Motionen

I motion Kr1 (m) anser motionärerna att det inte behövs något nytt forum. Det finns redan i dag enligt motionärerna många mötesplatser och organisationer som bidrar till internationellt utbyte och/eller hjälpverksamhet, och dessa bör i stället stödjas (yrkande 2).

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet delar regeringens bedömning att det bör skapas ett *forum för en levande och aktiv dialog om global utveckling*, där ungdomars åsikter och idéer kan föras fram. Kulturutskottet avstyrker därmed motion Kr1 (m) yrkande 2.

Insatser för kultur och fritid för alla ungdomar (12.7)

Förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap (12.7.1)**Kulturutskottets förslag i korthet**

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen.

Jämför reservation 57 (m).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning behövs det särskilda stöd och förebyggande insatser för ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap.

Regeringen avser därför att

- möjliggöra en förstärkning och kvalitetsutveckling av kommunernas öppna fritidsverksamhet i särskilt utsatta områden, samt att
- bidra till att utveckla dokumenterat framgångsrika verksamheter som bedrivs av ideella aktörer.

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen möjlighet att tillsammans med kommuner och myndigheter erbjuda de berörda kommunerna stöd till utvecklingsarbete av och kunskap om väl fungerande metoder. Inom ramen för insatserna bör enligt regeringen stöd kunna ges till samordnad kompetensutveckling för personer som arbetar med ungdomar i riskmiljöer på lokal nivå. För att kommunernas egen erfarenhet och kompetens på området skall tas till vara bör enligt regeringen insatserna genomföras i nära samverkan med kommuner och Svenska Kommunförbundet.

Det finns enligt regeringen ett stort antal framgångsrika projekt på nationell och lokal nivå som genomförs av ideella organisationer för ungdomar i riskmiljöer. Dessa har enligt regeringen kunnat bedriva en bra verksamhet med goda effekter. Det finns enligt regeringen behov av att ytterligare stödja dokumenterat framgångsrika verksamheter som bedrivs av ideella aktörer.

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppgift att under 2006 och 2007 genomföra riktade insatser för sammanlagt 110 miljoner kronor till förebyggande verksamhet för ungdomar i riskmiljöer.

Motionen

Beträffande de 110 miljoner kronor som regeringen har för avsikt att anslå till Ungdomsstyrelsen 2006 och 2007 anför motionärerna bakom motion Kr1 (m) att regeringen bör återkomma till riksdagen med en detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem. Först därefter är det enligt motionärerna aktuellt att diskutera insatser och vad dessa kommer att kosta (yrkande 12 i denna del).

I samma motion uttalar motionärerna också sin tveksamhet till att det är Ungdomsstyrelsen som skall hantera de nya pengarna. Frivilligorganisationer, såsom Fryshuset, har visat väldigt goda resultat. Risken är enligt motionärerna att kommunerna känner sig tvungna att uppfinna hjulet på nytt (yrkande 13 i denna del).

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet anser att den information som presenteras i propositionen rörande förebyggande verksamheter är tillräcklig och dessutom anges i propositionen att regeringens avsikt är att den kompetens och erfarenhet som finns beträffande arbetet med ungdomar i riskmiljöer ska tas till vara. Med hänsyn härtill delar inte kulturutskottet motionärernas uppfattning att regeringen bör återkomma till riksdagen med en mer detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem.

Med anledning av vad som i övrigt anförs i motionen vill kulturutskottet nämna att Ungdomsstyrelsen tidigare har arbetat med unga i riskzon, bl.a. genom ett samarbetsprojekt som pågick 1997–2001. I samverkansprojektet arbetade femton kommuner för att genom samverkan mellan kommun och föreningsliv förbättra situationen för ungdomar i riskmiljöer. Ungdomsstyrelsen samordnade projektet.

Med hänsyn till det anförda avstyrker kulturutskottet motion Kr1 (m) yrkandena 12 och 13, båda i denna del.

Stöd till drogfria ungdomslokaler (12.7.2)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker de i detta sammanhang behandlade motionsförslagen samt motionsförslag om användning av fritids- och skollokaler på kvällar m.m.

Jämför reservationerna 58 (m), 59 (kd) och 60 (kd).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det bör inrättas ett särskilt stöd för utvecklingen av drogfria ungdomslokaler. Stödet bör enligt regeringen i första hand ges till lokaler där ungdomar själva är aktiva i utformningen av verksamheten, främst i socialt utsatta områden.

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppgift att under 2006 och 2007 genomföra riktade insatser för sammanlagt 15 miljoner kronor för stöd till utvecklingen av dessa ungdomslokaler.

Motionerna

Liksom beträffande de förebyggande insatserna anser motionärerna bakom motion Kr1 (m) att regeringen även i denna fråga bör återkomma till riksdagen med en detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem. Först därefter är det enligt motionärerna aktuellt att diskutera *insatser för drogfria ungdomslokaler* och vad dessa kommer att kosta (yrkande 12 i denna del).

Likaså uttalar motionärerna också i denna fråga sin tveksamhet till att det är Ungdomsstyrelsen som skall hantera de nya pengarna. Frivilligorganisationer, såsom Fryshuset, har visat väldigt goda resultat (yrkande 13 i denna del).

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) anför att det offentliga bör ge stöd till möteslokaler för unga, men betonar samtidigt vikten av det *ideella engagemanget*. Att fritidsgårdar tar hjälp av både elever och föräldrar för att få verksamheten att gå runt är enligt motionärerna fullt rimligt och kan i sig ge positiva spin-off-effekter i form av ökat föräldraengagemang och ökat samarbete elever emellan (yrkande 22).

I samma motion yrkande 23 samt i motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 12 påpekar motionärerna att *skollokaler* ofta är en *utnyttjad* resurs. Under *kvällar och helger står fritidsgårdar*, föreningslivets lokaler och merparten av alla lektionssalar stängda trots att de skulle kunna utnyttjas som replokaler för musik eller teater eller som målar- och skrivarstugor.

I motion Kr285 (s) framhåller motionären att det är viktigt att det skapas ett antal nationella utvecklingscentrum och att Rinkeby Folkets Hus skulle kunna bli ett sådant centrum. Motionären anför vidare att de medel som anvisats till barns och ungdomars träffpunkter bör kunna användas på ett friare sätt.

Kulturutskottets ställningstagande

Tillgången till lokaler för öppna verksamheter är som regeringen påpekar av central vikt för att skapa en infrastruktur för ungdomars deltagande och skapande på lokal nivå. Kulturutskottet välkomnar därför regeringens bedömning att det behövs ett särskilt *stöd* för utvecklingen av *drogfria ungdomslokaler*. Kulturutskottet anser inte att de aviserade medlen ska användas på ett friare sätt såsom anförts i motion Kr285 (s), varför motionen avstyrks.

I avsnittet 12.7.1 har kulturutskottet i fråga om stöd till förebyggande verksamheter uttalat att kulturutskottet inte delar motionärernas uppfattning i motion Kr1 (m) att regeringen bör återkomma med en mer detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem. Uttalandet har giltighet även i fråga om stöd till drogfria ungdomslokaler. Kulturutskottet anser att den information som presenteras i propositionen är tillräcklig och vill upprepa att Ungdomsstyrelsen tidigare har arbetat med unga i riskzon, bl.a. genom ett samarbetsprojekt som pågick 1997–2001.

Med hänsyn till det anförda avstyrker kulturutskottet motion Kr1 (m) yrkandena 12 och 13, båda i denna del.

När det gäller motionerna Kr3 (kd) yrkande 23 och 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 12 om möjligheterna att *använda* bl.a. *fritidslokaler och skollokaler på kvällarna* och motion Kr3 (kd) yrkande 22 om vikten av det *ideella engagemanget* delar kulturutskottet motionärernas uppfattning; det ideella arbetet är viktigt och kan som motionärerna påpekar få flera positiva effekter, bl.a. ökat föräldraengagemang och mer förståelse för varandra elever emellan. Det skulle också vara värdefullt om tomma fritidslokaler och skollokaler utnyttjades kvällstid. I vilken utsträckning detta kan ske är emellertid, som motionärerna påpekar, en fråga för de enskilda skolorna och kommunerna. Mot bakgrund av det anförda avstyrker kulturutskottet motionerna.

En utvecklad ungdomsledarroll (12.7.3)

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet delar regeringens bedömning och avstyrker i detta sammanhang behandlat motionsförslag.

Jämför reservation 61 (kd).

Propositionen

Utbildningssystemets möjligheter att möta det framtida kompetensbehovet när det gäller fritidsledare och andra ungdomsledare inom fritidsområdet bör

enligt regeringens bedömning analyseras i samverkan med de olika aktörerna på området.

Motionen

I motion Kr3 (kd) framhålls vikten av att det är personer med rätt kompetens som arbetar med ungdomar (yrkande 21).

Kulturutskottets ställningstagande

Fritidsledare och andra ungdomsledare spelar enligt kulturutskottets uppfattning en viktig roll eftersom de verkar i olika ungdomsmiljöer bl.a. i skolan, på fritidsgårdar och i föreningslivet. Som motionärerna framhåller är det viktigt att *alla som arbetar med ungdomar har rätt kompetens* för sin viktiga uppgift. Kulturutskottet välkomnar därför regeringens avsikt att låta analysera hur utbildningssystemet kan möta det framtida kompetensbehovet av fritidsledare och andra former av ungdomsledare inom fritidsområdet.

Med hänsyn till det anförda avstyrker kulturutskottet motion Kr3 (kd) yrkande 21.

Övriga motioner

Kulturutskottets förslag i korthet

Kulturutskottet avstyrker ett antal fristående motioner om bl.a. idrott, sex- och samlevnadsfrågor samt rösträttsålder.

Jämför reservationerna 62 (kd, c), 63 (kd), 64 (kd), 65 (kd), 66 (kd, c) och 67 (c).

Idrott

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) påpekar att det inom allför många idrottsföreningar finns tydliga inslag av en elitisering av barnverksamheten. Elitsatsningar inom idrotten ska enligt motionärerna motverkas (yrkande 23).

I samma motion yrkande 24 lyfts fram att lika förutsättningar för tjejer och killar ska gälla inom idrotten, bl.a. vad gäller träningstider, bidrag och utbildning.

Kulturutskottets ställningstagande

Beträffande motionsyrkandet om elitisering av barnverksamhet vill kulturutskottet liksom motionärerna nämna att frågan berörs i idrottens idéprogram "Idrotten vill" med riktlinjer för idrotten. I programmet sägs bl.a. att i barnidrott upp till 12 år leker man och låter barnen lära sig olika idrotter och att tävling ska vara en del av leken och alltid ske på barnens villkor. Vidare

anges att de principer om lekfullhet och allsidig träning som gäller inom barnidrott också ska gälla under de första åren inom ungdomsidrotten.

Riksidrottsförbundet har nyligen, i oktober 2004, presenterat en studie ”Den goda barnidrotten – föräldrar om barns idrott” gjord av Staffan Karp. Studien bygger på 36 intervjuer med föräldrar till barn i åldern 10–12 år inom två idrottsföreningar, en fotbollsförening och en badmintonförening. I studien har föräldrarna fått ta ställning till ett antal påståenden om hur barnidrott ska bedrivas, hämtade från Idrotten vill. Det visade sig i studien att föräldrarna är tämligen överens med riktlinjerna i Idrotten vill och önskar en lekfull barnidrott utan alltför seriösa tävlingsinslag. De var också nöjda med föreningarnas sätt att bedriva verksamheten, även om dessa inte helt lyckats leva upp till de ställda målen. Särskilt gällde det alltför tidiga krav på prestation och resultat.

Som framgår av studien lyckades idrottsklubbarna inte med att fullt ut leva upp till Idrottens idéprogram, även om de var på rätt väg. Enligt kulturutskottets mening finns det all anledning att trycka på i dessa frågor och arbeta för mindre elitisering i barn- och tidiga ungdomsidrotten.

Med detta ställningstagande från kulturutskottet får motion Kr2 (fp) yrkande 23 anses tillgodosedd. Den påkallar därför inte någon vidare åtgärd. Motionen avstyrks.

När det gäller motionsyrkandet rörande lika förutsättningar för tjejer och killar, har kulturutskottet senast i våras prövat ett liknande motionsyrkande (yttr. 2003/04:KrU2y). Kulturutskottet underströk då vikten av att jämställdhetsperspektivet genomsyrar all verksamhet, och kulturutskottet förutsatte att ansträngningarna med att öka jämställdheten intensifieras. Kulturutskottet hade vidare inhämtat att en reviderad jämställdhetsplan för idrotten kommer att behandlas på RF-stämman 2005. Kulturutskottet avstyrkte motionsyrkandet. Kulturutskottet gör samma bedömning och avstyrker därmed motion Kr2 (fp) yrkande 24.

Sex- och samlevnadsfrågor

Motionen

I motion Kr3 (kd) anför motionärerna vikten av att *skolan* tar sitt *ansvar för sex- och samlevnadsundervisningen*. I detta arbete måste skolan enligt motionärerna ta vara på den kompetens på området som finns på ungdomsmottagningarna. Sex- och samlevnadsundervisningen bör enligt motionärerna, inte minst med tanke på att tonåringars verklighetsbild i hög grad hämtas från pornografi och sexspalter, bli mer inriktad på relationer och hur man vårdar och hanterar en relation och vad det innebär att vara tillsammans med någon (yrkande 13).

I samma motion yrkande 14 anser motionärerna att det i varje kommun ska finnas minst en *ungdomsmottagning* och att det i kommunallagen ska skrivas in att det är obligatoriskt för varje kommun att erbjuda ungdomsmottagning i någon form.

Personalen på ungdomsmottagningar bör enligt motionärerna bakom samma motion yrkande 15 utgöras av fler män. Motionärerna påpekar att 96 % av personalen och 92 % av besökarna på ungdomsmottagningar är kvinnor. Att killar i princip inte har någon av samma kön att prata med är enligt motionärerna oacceptabelt. Pojkar har samma behov av att få samtala och ställa frågor som flickor.

Motionärerna bakom samma motion yrkande 16 anför att samhället har ett ansvar för att se till att så få kvinnor som möjligt tvingas genomgå *abort*. Motionärerna anser att Folkhälsoinstitutet bör ges i uppdrag att leda arbetet för att minska antalet tonårsaborter med stöd av den handlingsplan för prevention av oönskade graviditeter som myndigheten tagit fram. God rådgivning och subvention eller gratis preventivmedel lyfts också fram av motionärerna som viktiga faktorer för att minska antalet oönskade graviditeter.

Kulturutskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet har i sitt yttrande över motion Kr3 (kd) yrkande 13 om *skolans ansvar för sex- och samlevnadsundervisningen* anført att skolan, enligt läroplaner och kursplaner, ska bedriva sex- och samlevnadsundervisning, men att det konkreta innehållet i undervisningen är en fråga för den enskilda skolan. Kulturutskottet delar denna uppfattning och avstyrker, i likhet med utbildningsutskottet, motionen.

Beträffande motionsyrkandena rörande *ungdomsmottagningarna* har kulturutskottet inhämtat att frågor rörande ungdomsmottagningar för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Med hänsyn härtill avstyrker kulturutskottet motion Kr3 (kd) yrkandena 14 och 15.

När det gäller motionärernas synpunkter rörande det *abortförebyggande arbetet* har socialutskottet tidigare behandlat liknande yrkanden (bet. 2002/03:SoU7). Socialutskottet angav i betänkandet att ett förslag till handlingsplan för att förebygga oönskade graviditeter bereddes inom Regeringskansliet. Motionsyrkandena avstyrktes och riksdagen godkände betänkandet. Det ankommer i första hand på socialutskottet att bereda frågor av detta slag. För egen del finner kulturutskottet inte anledning att ompröva det tidigare riksdagsbeslutet. Kulturutskottet avstyrker därför motion Kr3 (kd) yrkande 16.

Rösträttsålder

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) anser att rösträtten ska gälla från och med det år man fyller 18 år i stället för som i dag från den dag man fyller 18 år (yrkande 20).

Kulturutskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet har under våren behandlat liknande motionsyrkanden som avstyrkts (bet. 2003/04:Kr19). Betänkandet har godkänts av riksdagen. Kulturutskottet gör inget annat ställningstagande, motion Kr3 (kd) yrkande 20 avstyrks således.

Rasistiska och nazistiska organisationer*Motionen*

Motionärerna bakom motion Kr3 (kd) anser att deltagande i och stöd till rasistiska och kriminella organisationer bör förbjudas (yrkande 27).

Kulturutskottets ställningstagande

Ett liknande motionsyrkande behandlades av justitieutskottet våren 2003 (bet. 2002/03:JuU10). Av betänkandet framgår att en statlig utredning sett över frågan om straffansvar för aktivt deltagande i en sammanslutning som har brottslighet som ett väsentligt inslag i sin verksamhet. Utredningen lämnade 2000 ett betänkande (SOU 2000:88). Utredningens majoritet kom fram till att det fanns flera skäl till att inte kriminalisera aktivt deltagande i en sådan sammanslutning. Anledningen härtill var bl.a. risken för en otillbörlig inskränkning av möjligheterna till politisk opinionsbildning och svårigheter att precisera det straffbara området. Justitieutskottet ansåg att dessa skäl fortfarande var bärande och avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen godkände betänkandet.

Kulturutskottet är inte av någon annan åsikt och avstyrker motion Kr3 (kd) yrkande 27.

Övervikt bland ungdomar*Motionen*

I motion Kr3 (kd) framhåller motionärerna att övervikt bland barn och unga är ett växande problem som måste tas på största allvar (yrkande 9).

Kulturutskottets ställningstagande

Andelen överviktiga och fysiskt inaktiva barn och ungdomar har ökat markant de senaste decennierna. Som motionärerna anför krävs en rad olika åtgärder inom ett flertal politikområden för att komma tillrätta med problemen.

Skolan har här en viktig uppgift att under skoldagen ge utrymme för fysisk aktivitet och erbjuda bra skolmåltider, men också att ge elever goda kunskaper om relationen mellan hälsa, mat och fysisk aktivitet. Regeringen har inrättat ett Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom vid Örebro universitet. Centrumets främsta uppgift är att stödja skolor i deras arbete med att stimulera till ökad fysisk aktivitet och till andra hälsofrämjande åtgärder.

Även idrotten fyller här en självklar funktion. Ett utvecklat samarbete mellan idrottsrörelsen och skolan är ett viktigt område som lyfts fram i regeringens "Handslag" med svensk idrott för Sveriges barn och ungdomar. Denna satsning innebär att idrottsrörelsen under mandatperioden tillförs sammanlagt en miljard kronor från överskottet i AB Svenska Spel. Pengarna används för att stödja och uppmuntra idrottsföreningar och förbund att öppna dörrarna för fler, hålla tillbaka avgifterna, satsa mer på flickors idrottande, delta i kampen mot droger och intensifiera samarbetet med skolorna.

Också friluftslivet bör nämnas i sammanhanget. Friluftsliv är en av de vanligaste formerna för fysisk aktivitet och har en stor betydelse för folkhälsan samt bidrar till livskvalitet för många människor. Problemet med bristande fysisk aktivitet och dåliga kostvanor är oftast relaterade till s.k. livsstilsfaktorer. Vanor och livsstil grundläggs ofta tidigt i en människas liv. I detta skede har friluftslivet, och därmed friluftorganisationerna, en viktig roll att spela för att lägga grunden till en sund livsstil hos de barn och ungdomar som är på väg att bli nästa generation vuxna.

Här kan också nämnas att regeringen gett Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram ett underlag till en handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet bland befolkningen. Uppdraget skall redovisas den 30 december 2004.

Med hänsyn till det arbete på bred front som sker för att motverka övervikt bland ungdomar avstyrker kulturutskottet motion Kr3 (kd) yrkande 9.

Kulturella aktiviteter i skolan

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr2 (fp) påpekar att elever bör få uppleva kulturella aktiviteter och få utöva aktivt kulturskapande genom estetisk verksamhet inom skolans ram. Även kultur- och musikskolornas betydelse lyfts fram i motionen (yrkande 22).

Kulturutskottets ställningstagande

I propositionen anges att regeringen avser att stödja arbetet med kultur och estetik i skolan. Vidare anføres att skolbiblioteken har en viktig roll i att stimulera skolors arbete med språkutveckling, läsning och litteratur. Regeringen anser att en ökning av resurserna till personal i skolbiblioteken skulle betyda mycket för att stimulera till läsning och att det är möjligt för kommunerna att utnyttja statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem för detta ändamål. Kulturutskottet har inget att erinra mot dessa uttalanden och vill också ställa sig bakom vad motionärerna anfört om kultur- och musikskolornas betydelse. Dessa har en viktig uppgift att fylla både med avseende på den breda verksamheten och när det gäller att stimulera och ta till vara talanger. Eftersom motionsyrkandet ligger i linje med regeringens och kulturutskottets bedömning är något initiativ från riksdagens sida inte påkallat. Kulturutskottet avstyrker motion Kr2 (fp) yrkande 22.

Ungdomars delaktighet i kulturverksamhet

Motionen

I motion 2003/04:Kr284 (c) anser motionärerna att Kulturrådet ska få i uppdrag att stimulera kulturinstitutionerna så att ungdomars delaktighet i kulturverksamhet vidgas (yrkande 3).

Kulturutskottets bedömning

De offentliga kulturinstitutionerna har redan i dag ett ansvar för att främja ungdomars möjligheter att utveckla sina kulturella uttryck.

Regeringen har nyligen avsatt 20 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden till en satsning för utveckling av barn- och ungdomskultur. Regeringens ambition är att sammanlagt 60 miljoner kronor ska avsättas för ändamålet. Medlen bör enligt regeringen fördelas till projekt där ideella organisationer med verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar ges möjligheter att utveckla barns och ungdomars kulturengagemang och eget skapande. Det kan göras antingen av organisationerna själva eller tillsammans med olika kulturinstitutioner – lokala och centrala.

Regeringen har även tillsatt en aktionsgrupp för barnkultur med uppdrag att ta initiativ till ett modellsamarbete med ett antal kommuner som etablerat föredömliga former för arbetet med barn och kultur (dir. 2004:117). Gruppen ska ge förslag på framtida insatser för att stärka barnkulturens ställning och göra en kartläggning av barnkulturen i Sverige. Aktionsgruppen ska redovisa sitt uppdrag i en slutrapport i april 2006.

Med hänsyn till det arbete som sålunda sker för att öka ungdomars delaktighet i kulturverksamhet avstyrks motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 3.

Hiphopkulturen

Motionen

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr238 (s) anser att regeringen bör ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att utvärdera vilka konsekvenser hiphopkulturen och därmed graffitin haft i Sverige som ett alternativ till kriminella och destruktiva livsstilar.

Kulturutskottets ställningstagande

Det är självfallet att fritidsintressen som förhindrar kriminella och destruktiva livsstilar är förtjänta av samhällets stöd. Enligt kulturutskottets mening saknas dock anledning att initiera en utvärdering av det slag som motionärerna förordar. Kulturutskottet avstyrker därmed motion 2003/04:Kr238 (s).

Reservationer

Kulturutskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i kulturutskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen (punkt 1)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 1 samt bifaller delvis motion 2004/05:Kr4 yrkandena 2 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att resultatet av ungdomspolitiken efter tio år med Socialdemokraterna vid regeringsmakten är under all kritik. Ungdomar har i mycket hög grad drabbats av de försämringar av ekonomi och välfärd som skett under 90-talet. Den senaste uppföljningen av regeringens ungdomspolitik som Ungdomsstyrelsen gjort visar att regeringen misslyckats med merparten av delmålen för ungdomspolitiken. Regeringens nu lagda proposition för ungdomspolitik under de kommande åren är enligt vår uppfattning mycket mager på konkreta åtgärder för att förbättra ungdomars situation.

Med hänsyn till det anförda anser vi att riksdagen bör avslå proposition 2004/05:2 och bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 1 samt bifalla delvis motion Kr4 (c) yrkandena 2 och 6.

2. Avslag på propositionen (punkt 1)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr4 yrkandena 2 och 6 samt bifaller delvis motion 2004/05:Kr2 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att den nu aktuella propositionen kännetecknas av ett utpräglat uppifrånperspektiv, där statliga myndigheter och ytterst regeringen förbehåller sig rätten att lägga livet till rätta för ungdomar, på samma sätt som man ser inom en rad andra politikområden. Propositionen är vidare alltför allmänt hållen, övergripande och intetsägande, något som öppnar för ytterligare byråkratisering.

Med hänsyn till det anförda anser jag att riksdagen bör avslå proposition 2004/05:2 och bifalla motion Kr4 (c) yrkandena 2 och 6 samt bifalla delvis motion Kr2 (fp) yrkande 1.

3. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 1 och 2004/05:Kr1 yrkande 1 samt avslår motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 11, 2004/05:Kr2 yrkandena 3 och 4, 2004/05:Kr3 yrkandena 2, 5 och 6 samt 2004/05:Kr4 (c) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Vi anser att en bra ungdomspolitik handlar om att röja hinder som är unika för unga. Vår utgångspunkt är dock att så långt det är möjligt undvika att dela in politiken utifrån olika gruppers intressen. Ungdomar är först och främst människor och den politik som behövs för att ge unga människor en trygg uppväxt, god utbildning, stimulerande fritid, möjlighet till ett riktigt jobb och bra bostad gynnar naturligtvis alla "grupper" i samhället. Vi är samtidigt medvetna om att unga människors verklighet ändå skiljer sig från de flesta vuxnas, bl.a. därför att unga ofta har ont om pengar och därmed inte har tillgång till samma fritids- och kulturutbud som vuxna.

Med hänsyn till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 1 och Kr1 (m) yrkande 1 samt avslår regeringens förslag i proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken liksom motionerna 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 11, Kr2 (fp) yrkandena 3 och 4, Kr3 (kd) yrkandena 2, 5 och 6 samt Kr4 (c) yrkandena 1 och 3.

4. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 1, 2003/04:Kr361 yrkande 11, 2004/05:Kr1 yrkande 1, 2004/05:Kr3 yrkandena 2, 5 och 6 samt 2004/05:Kr4 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

De övergripande mål som vi vill sätta upp för den nationella ungdomspolitiken är

- alla ungdomar ska garanteras lika möjligheter från start i livet,
- alla ungdomar ska ges förutsättningar att själva välja sin framtid.

De huvudområden som ungdomspolitiken enligt vår uppfattning bör fokusera på är de viktiga vardagsfrågorna som berör det stora flertalet ungdomar. Ungdomspolitiken ska inte vara till för en liten engagerad elit. De huvudområden som vi vill koncentrera oss på är också de som under tio år med den socialdemokratiska regeringen blivit mest eftersatta. Våra huvudområden är:

1. arbete,
2. utbildning,
3. bostäder,
4. brottsbekämpning och trygghet samt
5. fritid och kultur.

Vi anser vidare att delmålen för ungdomspolitiken bör finnas kvar.

Med hänsyn till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkandena 3 och 4 samt avslå regeringens förslag i proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken liksom motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 1, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 11, Kr1 (m) yrkande 1, Kr3 (kd) yrkandena 2, 5 och 6 samt Kr4 (c) yrkandena 1 och 3.

5. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 11 och 2004/05:Kr3 yrkandena 2, 5 och 6 samt avslår motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 1, 2004/05:Kr1 yrkande 1, 2004/05:Kr2 yrkandena 3 och 4 samt 2004/05:Kr4 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag till nationella mål för ungdomspolitiken och jag begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på nya mål. De nya målen bör enligt min mening utformas med utgångspunkt i sex riktlinjer, närmare bestämt: stödjande insatser, helhetssyn, goda uppväxtvillkor, etablering i vuxensamhället, främja ansvarstagande och ökad samverkan.

Den kristdemokratiska ungdomspolitiken bygger på en bredare helhetssyn än Socialdemokraternas. Socialdemokraternas politik fokuserar alltför ensidigt på ungdomars självständighet, deras rätt till inflytande och deras rätt till makt. Kristdemokraterna vill se ett bredare perspektiv på ungdomsfrågorna där ungdomarna ses som självständiga individer i ett socialt sammanhang. Ungdomsåren är i hög grad den tid då individens identitet formas. Identiteten utvecklas i samspel med föräldrar och familj, andra små naturliga gemenskaper och det omgivande samhället.

Jag anser vidare att det bör vara riksdagen och inte regeringen som ska besluta om delmålen på politikområdet. Bakgrunden härtill är att riksdagen bättre ska kunna bedöma den politiska inriktningen på ungdomspolitiken.

Med hänsyn till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motionerna Kr3 (kd) yrkandena 2, 5 och 6 och 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 11 samt avslå regeringens förslag i proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken liksom motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 1, Kr1 (m) yrkande 1, Kr2 (fp) yrkandena 3 och 4 samt Kr4 (c) yrkandena 1 och 3.

6. Övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken (punkt 2)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr4 yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna 2003/04:Kr232 yrkande 1, 2003/04:Kr361 yrkande 11, 2004/05:Kr1 yrkande 1, 2004/05:Kr2 yrkandena 3 och 4 samt 2004/05:Kr3 yrkandena 2, 5 och 6.

Ställningstagande

Propositionen fullföljer enligt min uppfattning en olycklig tradition genom att reglera hur kommunerna ska arbeta med ungdomsfrågor. Huvudorsaken till den kommunala demokratins brister är enligt min uppfattning summan av statliga regleringar och uppdrag som resulterar i byråkratisering och kommunala handlingsplaner som inte svarar mot de behov och den verklighet som finns lokalt. Politiken blir svårbegriplig t.o.m. för de mest insatta och i långt högre grad för ungdomar. En bättre lokal ungdomspolitik och en demokratisk process där ungdomar kan vara delaktiga och göra sig hörda motverkas direkt av den typ av statlig styrning som kännetecknar regeringens politik. Eftersom ungdomar är olika och förutsättningarna skiftar i olika delar av landet bör makten över ungdomspolitiken enligt min mening ligga så nära den enskilda individen som möjligt. Det är ett synsätt som ser ungdomar som individer – inte som en problemtyngd grupp – och som syftar till att riva hinder och ge dem makt.

Jag anser vidare att delmålen för ungdomspolitiken bör vara kvar eftersom de fyller en funktion. De bör dock enligt min mening diskuteras och fastställas av ungdomarna och kommunen på lokal nivå.

Med hänsyn till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr4 (c) yrkandena 1 och 3 samt avslå regeringens förslag i proposition 2004/05:2 punkt 2 om övergripande mål och huvudområden för ungdomspolitiken, liksom motionerna 2003/04:Kr232 (m) yrkande 1, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 11, Kr1 (m) yrkande 1, Kr2 (fp) yrkandena 3 och 4 samt Kr3 (kd) yrkandena 2, 5 och 6.

7. Övergripande frågor (punkt 3)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övergripande frågor. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 21 och 2004/05:Kr3 yrkande 4 samt avslår motion 2004/05:Kr3 yrkandena 1, 3 och 25.

Ställningstagande

Vi vill anföra att ungdomar liksom alla människor har behov av kulturell stimulans och meningsfulla sysselsättningar även under sin fritid. Till skillnad från de flesta vuxna har ungdomar ofta inte de ekonomiska eller sociala resurserna att kunna tillfredsställa dessa behov av egen kraft. Den segregation av kulturella mönster som skilda ekonomiska och sociala förutsättningar kan skapa bör enligt vår uppfattning brytas genom ett offentligt stöd till ungdomars kulturella aktiviteter och fritidssysselsättningar. Genom ungdomarna läggs grunden för framtidens nya kulturmönster. För många ungdomar är kultur intimt förknippad med en livsstil. Kultur blir därför en del av identiteten. Vi vill understryka vikten av att stödja ungdomars egen kultur.

Ett annat viktigt område är enligt vår uppfattning den ideella sektorn. För ungdomsverksamheten är den ideella sektorn av helt avgörande betydelse, eftersom det är via föreningar som samhället har en möjlighet att nå ut till ungdomar. Regeringens politik är fokuserad på en statlig eller möjligtvis kommunal nivå. Vi anser att regeringsbeslut som ska genomföras av statliga myndigheter riskerar att aldrig nå ut till en vidare krets ungdomar. Via föreningslivet och folkrörelserna finns en möjlighet för politiken att nå ut till fler. Det behövs enligt vår uppfattning en ökad tillit till folkrörelserna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna Kr2 (fp) yrkande 21 och Kr3 (kd) yrkande 4 samt avslå motion Kr3 (kd) yrkandena 1, 3 och 25.

8. Övergripande frågor (punkt 3)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övergripande frågor. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Kr3 yrkandena 1, 3, 4 och 25 samt avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 21.

Ställningstagande

För att vi ska utvecklas som människor med respekt för oss själva och andra behöver vi en minsta gemensam nämnare för handlandet människor emellan. Den statliga ungdomspolitikerna måste, anser jag, samtidigt som den medger att ungdomar själva formar sin framtid, medverka till att grundvärderingar som demokrati, solidaritet och människovärde överförs till kommande generationer.

Vidare anser jag att vi måste understryka familjens betydelse och betydelsen av trygga uppväxtmiljöer. Unga behöver också vuxna att samtala med för att få stöd och råd, och det är viktigt att dessa relationer är trygga.

Ett annat viktigt område är enligt min uppfattning den ideella sektorn. För ungdomsverksamheten är den ideella sektorn av helt avgörande betydelse, eftersom det är via föreningar som samhället har en möjlighet att nå ut till ungdomar. Regeringens politik är fokuserad på en statlig eller möjligtvis kommunal nivå. Jag anser att regeringsbeslut som ska genomföras av statliga myndigheter riskerar att aldrig nå ut till en vidare krets ungdomar. Via föreningslivet och folkrörelserna finns en möjlighet för politiken att nå ut till fler. Det behövs enligt min uppfattning en ökad tillit till folkrörelserna.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkandena 1, 3, 4 och 25 och avslå motion Kr2 (fp) yrkande 21.

9. Levnadsvillkoren för ungdomar (punkt 4)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om levnadsvillkoren för ungdomar. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att ge ungdomar friheten att leva det liv som de önskar och att staten hjälper till att skapa förutsättningarna härför. Särskilt bör enligt vår uppfattning uppmärksammas att det i dag råder stora skillnader i förutsättningar beroende på etnisk bakgrund. Detta måste förändras. Det gäller även skillnader som kön, sexuell läggning och funktionshinder.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 6.

10. Högre prioritering av ungdomars kultur (punkt 5)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om högre prioritering av ungdomars kultur. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr284 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att stödet till ungdomars olika kulturprojekt utformas på ungdomars egna villkor. Ungdomars egna initiativ till kultur och fritidsverksamhet kräver ofta ganska låga belopp för att komma i gång, men de har inte tid att vänta ett år på att få dem. Norrköping är en kommun där man arbetat framgångsrikt med kultur för unga. Där har kommunen insett att det är viktigt att när ungdomar vill genomföra någon form av kulturaktiviteter ska kommunen vara flexibel och byråkratisk. Det är initiativen från de unga som räknas och prioriteras. Att satsa på ungdomskultur och ett rikt kulturutbud för unga ger samtidigt goda förutsättningar för ett bra kulturliv för vuxna. Via barn och ungdomar kan vi också få en breddning av deltagandet i det offentligt finansierade kulturlivet.

Jag anser att Ungdomsstyrelsen, i samarbete med kommunerna, bör få regeringens uppdrag att utarbeta konkreta planer i vilka en högre prioritet ges ungdomars kultur.

Med hänvisning till det anförda bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 2.

11. Generationsövergripande verksamheter (punkt 6)

av Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelson Liljeröth (m), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om generationsövergripande verksamheter. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr284 yrkande 5, 2003/04:Kr329 yrkande 6, 2003/04:Kr361 yrkande 1, 2004/05:Kr3 yrkande 24 och 2004/05:Kr358 yrkande 4 samt avslår motionerna 2003/04:Kr288 yrkande 3 och 2004/05:Kr297 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att det i samhället finns möjlighet för människor att mötas över generationsgränserna. Formen för ekonomiskt stöd till generationsövergripande ungdomsverksamhet bör därför enligt vår uppfattning omarbetas så att denna verksamhet inte diskrimineras i förhållande till övrig statligt stödd ungdomsverksamhet. Stödsystemet till ungdomsverksamhet bör således inte förhindra verksamhet som utövas av barn, unga och vuxna tillsammans.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2003/04:Kr284 (c) yrkande 5, 2003/04:Kr329 (kd) yrkande 6, 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 1, Kr3 (kd) yrkande 24 och Kr358 (kd) yrkande 4 samt avslå motionerna 2003/04:Kr288 (mp) yrkande 3 och Kr297 (mp) yrkande 3.

12. Statsbidrag till politiska ungdomsförbund (punkt 7)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statsbidrag till politiska ungdomsförbund. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr314 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:Kr351 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening behövs det ändrade regler för statsbidrag till de politiska ungdomsförbunden. Ett nytt bidragssystem bör införas med ett grundbidrag samt ett rörligt bidrag som baseras på partiernas antal mandat i riksdagen. Ett sådant nytt bidragssystem behövs för att underlätta flexibilitet och frihet i verksamheten samt för att motverka fusk med medlemssiffror för att tillskansa sig högre bidrag.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2003/04:Kr314 (fp) yrkandena 1 och 2 samt Kr351 (kd) yrkandena 1 och 2.

13. Översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragssystem för ung kultur (punkt 8)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om översyn av Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfondens

bidragssystem för ung kultur. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr284 yrkande 4.

Ställningstagande

De två stora bidragsgivarna till ung kultur är i dag Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden. Åtskilliga miljoner delas varje år ut till olika ungdomsprojekt. Jag anser att verksamheter som riktas till ungdomar ska i mycket högre grad förvaltas och utformas av de berörda. Om inte ungdomarna är med är risken stor att det endast är en viss typ av kultur och idrott som premieras. Pengar ska fördelas till ungdomskulturer och fritidsverksamheter på ett sätt som tar hänsyn till att ungdomar inte är en homogen massa. Det innebär att politiker och tjänstemän måste vara beredda att tänka i nya banor och inte säga nej till förslag som kanske utmanar traditionella former. Regeringen bör få i uppdrag att göra en översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragsgivning vad gäller ung kultur.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 4.

14. Stöd till ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet (punkt 9)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om stöd till ungdomsorganisationers reguljära internationella verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr361 yrkande 3.

Ställningstagande

I takt med att världen globaliseras ökar också behoven av direkta kontakter mellan människor i olika länder. Behovet för det civila samhället att kunna bevaka och påverka det som händer i internationella forum, som får alltmer att säga till om, ökar. Det är därför min uppfattning att staten genom Ungdomsstyrelsen bör stödja ungdomsorganisationernas reguljära internationella verksamhet, dvs. deras möjligheter att ha kontakt med sina systerorganisationer i andra länder och bedriva arbete inom sina internationaler. Finansieringen för att träffas och utbyta tankar och idéer med systerorganisationer får i dag till stor del bekostas av organisationerna själva, i synnerhet om kontakterna inkluderar länder utanför EU.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 3.

15. Internationellt samarbete (punkt 10)

av Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationellt samarbete. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr232 yrkande 2 och avslår motion 2003/04:Kr361 yrkande 2.

Ställningstagande

Alltfler ungdomar tar chansen att studera eller arbeta utomlands. Det är oerhört positivt och betyder mycket för ökad tolerans för andra människors tankar och levnadsvillkor och flödet av nya idéer. Vår inställning är emellertid att politiska ungdoms- och kulturfrågor i första hand är nationella och inte bör hanteras av EU. Det är endast när ungdomsprogrammen syftar till att öka rörligheten och underlätta för ungdomar att studera, bo och arbeta i ett annat EU-land som frågorna bör behandlas på EU-nivå.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr232 (m) yrkande 2 samt avslå motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 2.

16. Internationellt samarbete (punkt 10)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationellt samarbete. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr361 yrkande 2 och avslår motion 2003/04:Kr232 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill lyfta fram att ungdomar är en viktig resurs i det internationella utvecklingsarbetet. Deras roll bör stärkas i det arbetet. Den största delen av befolkningen i tredje världen består av barn och ungdomar. Svenska ungdomar kan medverka till att tillgodose också den unga befolkningens behov samtidigt som de själva har mycket att lära. Perspektiven blir annorlunda och behoven tolkas troligen inte heller på samma sätt som när enbart äldre personer planerar och analyserar biståndsinsatser. Det finns dessutom ett klart mervärde i om man kan öka kunskaperna om och förståelsen för internationellt solidaritetsarbete hos morgondagens beslutsfattare.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 2 samt avslå motion 2003/04:Kr232 (m) yrkande 2.

17. Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden (punkt 11)

av Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att det är en brist och att det är orimligt att inte närmare kunna precisera hur de angivna 225 miljoner kronorna, vilka ska fördelas av Myndigheten för skolutveckling, är avsedda att användas.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 4.

18. Friskolor och segregation (punkt 12)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelson Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om friskolor och segregation. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill understryka den betydelse som friskolorna har haft för utvecklingen av nya pedagogiker inom hela skolvärlden och för att bryta upp segregationen.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 6.

19. Elevinflytande i skolan (punkt 13)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elevinflytande i skolan. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 7 och avslår motion 2004/05:Kr3 yrkande 18.

Ställningstagande

Vi anser att det är en rättighet för varje elev att i takt med stigande ålder vara delaktig i det som berör henne eller honom själv. Eleven ska i största möjliga mån få välja skola, lärare och kurser tillsammans med sina föräldrar. Att eleven får reella möjligheter till inflytande över det egna lärandet, genom att tillsammans med läraren planera undervisningens uppläggning, är därför av stor betydelse. Elevinflytandet ska i första hand vara direkt och personligt, men i sammanhang där så är påkallat också vara del av en större elevdemokrati.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 7 och avslå motion Kr3 (kd) yrkande 18.

20. Elevinflytande i skolan (punkt 13)

av Gunilla Tjernberg (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elevinflytande i skolan. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 18 och avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att det är en rättighet för varje elev att i takt med stigande ålder vara delaktig i det som berör henne eller honom själv. Vi är positiva till de förslag för ökat elevinflytande som regeringen presenterar i propositionen. Det bör dock påpekas att regeringen på detta område liksom många andra inte kommer med några konkreta förslag. Vi menar att en lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Elevernas formella inflytande gäller också skolan som organisation där elevråden och elevskyddsombuden spelar en mycket viktig roll. Att möjliggöra inflytande och ansvar för eleverna är enligt vår uppfattning det bästa sättet att utveckla deras känsla för demokratiska besluts-

former och skapa förmåga till ansvarstagande för gemensamma samhällsangelägenheter. Eleven ska enligt vår uppfattning i största möjliga mån få välja skola och kurser tillsammans med sina föräldrar. Att eleverna ges reella möjligheter till inflytande över det egna lärandet genom att tillsammans med läraren planera undervisningens uppläggning är därför av stor betydelse. Dessutom ska elevernas potential som resurs när det gäller att förbättra kvaliteten via uppföljning och utvärdering tas till vara.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 18 och avslå motion Kr1 (m) yrkande 7.

21. Individuella program på gymnasieskolan (punkt 14)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om individuella program på gymnasieskolan. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 5 och 2004/05:Kr2 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att det är fel att 450 miljoner kronor satsas på de individuella programmen inom gymnasieskolan. Satsningar bör i stället göras på grundskolan för att där fånga upp elever med kunskapsbrister och behov av extra stöd och hjälp.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna Kr1 (m) yrkande 5 och Kr2 (fp) yrkande 5.

22. Kärnämnen (punkt 15)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Birgitta Sellén (c) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kärnämnen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 17.

Ställningstagande

Det är enligt vår uppfattning angeläget att alla elever som går ut grundskolan har fått med sig goda kunskaper för att klara fortsatta studier. Men det allra

viktigaste är att alla fått baskunskaperna – att skriva, läsa och räkna – och når målen i kärnämnen svenska, engelska och matematik.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 17.

23. Särskilt stöd av specialpedagoger (punkt 16)

av Lennart Kollmats (fp), Birgitta Sellén (c) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om särskilt stöd av specialpedagoger. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 13.

Ställningstagande

Elever med inlärningssvårigheter och annan problematik bör enligt vår uppfattning få extra stöd tidigt i grundskolan. Dessutom bör utbildningen av speciallärare återupptas.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 13.

24. Nationella prov och betyg (punkt 17)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationella prov och betyg. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att nationella prov och betyg bör ges tidigare för att stödbehov ska uppmärksammas innan problemen vuxit sig alltför stora.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 14.

25. Tvåårigt gymnasieprogram (punkt 18)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tvåårigt gymnasieprogram. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 16.

Ställningstagande

Enbart hälften av eleverna på de yrkesförberedande programmen klarar de uppsatta målen, vilket enligt vår uppfattning är helt oacceptabelt. Folkpartiet vill återinföra de tvååriga yrkeslinjerna i stället för att satsa på en utbyggnad av de individuella programmen som är ett misslyckat projekt. Att satsa på yrkesexamen och riktiga lärlingsutbildningar skapar enligt vår uppfattning goda förutsättningar för en gedigen yrkesutbildning samt minskar avhoppen från gymnasiet eftersom det blir en kortare utbildning som kan attrahera skoltrötta och praktiskt intresserade ungdomar. Alla vill inte – och bör inte – bli akademiker.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 16.

26. Nationell skolpeng (punkt 19)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell skolpeng. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att de fristående skolornas villkor måste förbättras och att en nationell skolpeng bör införas. Genom en skolpeng ökar enligt vår uppfattning likvärdigheten mellan olika kommuner.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 15.

27. Lärlingsutbildning (punkt 20)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lärlingsutbildning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr4 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att uppläggningsen av lärlingsutbildningen måste vara flexibel och anpassas efter rådande förhållanden. Kraven måste utformas så att många lärlingsplatser kan skapas i småföretag. Vi vill särskilt understryka vikten av att en stor del av utbildningen förläggs ute på arbetsplatser och inte sker inom skolans väggar.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr4 (c) yrkande 4.

28. Flexibel skolgång (punkt 21)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om flexibel skolgång. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 17.

Ställningstagande

Den svenska skolan tar inte i tillräcklig utsträckning hänsyn till varje enskild elevs behov och intressen. Bristen på flexibilitet och arbetsro är två av orsakerna till att andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet ökat för varje år den senaste tioårsperioden. Det behövs en insikt om att varje elev är unik med specifika behov och förutsättningar. Tar inte skolan hänsyn till detta utan i stället stöper alla elever i samma form i en felriktad strävan efter rättvisa och jämlikhet slås elever ut och otrygghet och sociala problem kommer ofrånkomligen att uppstå. Skolpolitiken bör utformas så att större hänsyn tas till elever som är mer praktiska och yrkesorienterat lagda. För dessa elever har den alltmer teoretiserade skolan blivit en be-

lastning och tyvärr tvingas många att hoppa av utbildningen eller lämna skolan med underkända betyg.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 17.

29. Kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år (punkt 22)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2004/05:2 punkt 1 om regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100). Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen vill inrätta ett register för att kontrollera vad alla ungdomar som är 16–19 år gamla är sysselsatta med. Ett sådant register ser vi som alltför integritetskränkande. Kommunen bör enligt vår uppfattning i stället koncentrera sina resurser på att söka upp ungdomar som är på väg att hamna snett och se till att det finns fungerande åtgärder för att få dessa i arbete eller utbildning.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 2 samt avslå proposition 2004/05:2 punkt 1 om regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).

30. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (punkt 23)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 8.

Ställningstagande

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är 2,6 gånger så hög som för samtliga ålderskategorier och därmed är ungdomsarbetslösheten i Sverige också högre än i flertalet (gamla) EU-länder. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till

ungdomar har betydande undanträngningseffekter och kan inte i någon större utsträckning påvisas öka sysselsättningen bland ungdomar. Detta visar också ett flertal studier från Institutet för arbetsmarknadspolitiska värderingar.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 8.

31. Arbetsförmedlingarna (punkt 24)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om arbetsförmedlingarna. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Vi anser att de individuella handlingsplanerna som arbetsförmedlingen tar fram ska ställa tydliga krav på den arbetssökande. Det kan t.ex. vara krav på att söka ett visst antal jobb per månad. Följs inte den individuella handlingsplanen ska arbetslöshetsersättningen enligt vår mening kunna dras in. Vi anser vidare att det bör inrättas speciella enheter på arbetsförmedlingarna som bara arbetar med ungdomar.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkandena 10 och 11.

32. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 8 samt avslår motionerna 2004/05:Kr3 yrkande 7 och 2004/05:Kr4 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att kommunen ska åläggas att ta fram praktikplatser för de ungdomar som är sysslolösa och saknar arbetslivserfarenhet. Det bör enligt vår uppfattning vara ett krav att ett antal praktikplatser ska ingå vid kommunala upphandlingar. Att få en praktikplats och gå vid sidan om någon som arbetar är

enligt vår uppfattning ett bra sätt för ungdomar att lära sig ett yrke på och dessutom få arbetslivserfarenhet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 8 samt avslå motionerna Kr3 (kd) yrkande 7 och Kr4 (c) yrkande 5.

33. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 7 samt avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 8 och 2004/05:Kr4 yrkande 5.

Ställningstagande

All tillgänglig statistik visar att det är svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Ungdomar stängs ofta ute. För att göra det lättare att få in en fot på arbetsmarknaden måste enligt min uppfattning arbetsrätten bli mer flexibel.

För ungdomar krävs några riktade satsningar som stärker deras ställning på arbetsmarknaden. Jag anser att Sverige bör satsa på en modern form av lärlingsutbildning på gymnasiet och inrätta en yrkeshögskola. Vidare bör enligt min uppfattning en översyn göras av arbetsrätten så att ungdomars inträde på arbetsmarknaden underlättas. Slutligen bör rätten att undanta två personer från turordningsreglerna vid uppsägning finnas kvar.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 7 samt avslå motionerna Kr2 (fp) yrkande 8 och Kr4 (c) yrkande 5.

34. Ungdomars etablering på arbetsmarknaden (punkt 25)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr4 yrkande 5 samt avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 8 och 2004/05:Kr3 yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att arbetsmarknaden i större utsträckning ska ha ett individperspektiv och att man ska satsa på lokala lösningar. På det lokala planet har man kännedom om vilka behov som finns hos arbetsgivarna och kan på det sättet stötta ungdomar med matchning och de kan få hjälp med praktikplatser som passar deras intressen och utbildning. I dag har tyvärr även välutbildade ungdomar svårt att få arbete efter studierna. Därför är det enligt min uppfattning oerhört viktigt att arbetsförmedlingarna har resurser för att på ett lokalt plan erbjuda stöd till exempelvis trainee- och praktikplatser.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr4 (c) yrkande 5 samt avslå motionerna Kr2 (fp) yrkande 8 och Kr3 (kd) yrkande 7.

35. Instejsjobb (punkt 26)

av Lennart Kollmats (fp), Birgitta Sellén (c) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om instejsjobb. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att det ska inrättas instejsjobb för unga som har svårt att få ett första arbete. Att inrätta ett instejsjobb ska för arbetsgivaren vara billigare och innebära en mindre bindning än en ordinarie anställning. Den lägre kostnaden uppnås genom att arbetsgivaravgiften halveras. Den mindre bindningen uppnås genom att arbetsrätten under hela det år instejsjobbet pågår motsvarar den vid provanställning. Vi beräknar att omkring 25 000 ungdomar skulle kunna få instejsjobb.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 9.

36. Arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund (punkt 27)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om arbetslöshet för ungdomar med utländsk bakgrund. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 26.

Ställningstagande

Undersökningar från Integrationsverket visar att ungdomar med utländsk bakgrund har högre arbetslöshet än andra ungdomar. Även de som är födda i Sverige eller som har invandrat till Sverige före sju års ålder har högre arbetslöshet. Skillnaden består även om betyg, utbildning och språkkunskaper räknas med i jämförelsen med andra ungdomar. Detta är mycket oroväckande och tyder på stora brister i systemet. Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över orsakerna till denna utveckling och föreslår lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 26.

37. Entreprenörskap och företagande (punkt 28)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om entreprenörskap och företagande. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att entreprenörskap i skolan är ett sätt att tidigt väcka intresset för att bli företagare. I Sverige startas i internationell jämförelse alldeles för få nya företag. Erfarenheterna från dem som har en utbildning där kunskaper om entreprenörskap ingår är mycket positiva. Sannolikheten att eleverna som under gymnasietiden ingått i utbildningsprojektet "Ung företagsamhet" själva blir företagare är fyra gånger större än för genomsnittet. Cirka 20 % av dessa elever är själva företagare tio år efter utbildningen, och i snitt har de sex anställda per företag.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 12.

38. Uthyrning av del i stadigvarande bostad (punkt 29)

av Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uthyrning av del i stadigvarande bostad. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 10 och avslår motion 2004/05:Kr2 yrkande 18.

Ställningstagande

För många ungdomar och studerande är det både svårt och kostsamt att skaffa sig en egen bostad. I frånvaro av förslag från regeringens sida vill vi passa på att framföra ett förslag som tillämpats på annat håll för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden. På flera tillväxt- och utbildningsorter skulle bostäder kunna frigöras genom enklare och mer generösa skatteregler. I Norge kan en privatperson hyra ut mindre än 50 % av sin bostad utan att behöva betala skatt för hyresinkomsten. Systemet underlättar för ungdomar och studerande att få tag på bostäder. Vi anser att riksdagen bör besluta att införa skattereduktion för inkomster till följd av uthyrning av del i stadigvarande bostad.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 10 och avslå motion Kr2 (fp) yrkande 18.

39. Uthyrning av del i stadigvarande bostad (punkt 29)

av Lennart Kollmats (fp), Birgitta Sellén (c) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uthyrning av del i stadigvarande bostad. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 18 och avslår motion 2004/05:Kr1 yrkande 10.

Ställningstagande

Ett sätt att snabbt lösa den akuta bostadskrisen i många storstäder och på många studieorter som vi vill lyfta fram är att införa skattefrihet för uthyrning av del i stadigvarande bostad. För den som väntar på en lägenhet eller vill hålla nere bostadskostnaderna kan detta vara ett alternativ. Förslaget skulle också direkt kunna ge tak över huvudet för många ungdomar.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 18 och avslå motion Kr1 (m) yrkande 10.

40. Bostäder för unga (punkt 30)

av Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bostäder för unga. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 9 samt avslår motionerna 2004/05:Kr2 yrkande 19 och 2004/05:Kr3 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi delar helhjärtat regeringens bedömning att åtgärder behövs för att underlätta för ungdomar att äga sin bostad. Vi anser därför att riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag om åtgärder för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden. Detta måste enligt vår mening kunna ske utan att en bostadspolitisk samordnare tillsätts.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 9 samt avslå motionerna Kr2 (fp) yrkande 19 och Kr3 (kd) yrkande 19.

41. Bostäder för unga (punkt 30)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bostäder för unga. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 19 samt avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 9 och 2004/05:Kr3 yrkande 19.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att man ska tillsätta en bostadssamordnare med uppgift att ge uppmärksamhet åt pilotprojekt. Detta förslag tror vi inte på något sätt ändrar de grundläggande problem som finns på den svenska bostadsmarknaden.

Ungdomars betalningsförmåga måste öka. I stället för subventioner till byggherrarna är det mycket mer effektivt att öka ungdomars betalningsförmåga. Viktigast för de unga som inte studerar är att få ett arbete. Vi vill höja

fribeloppet för den som extraknacker vid sidan av studierna, och vi vill även höja studiemedlen och då särskilt för studenter med barn, som har en särskilt tuff ekonomi.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 19 samt avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 9 och Kr3 (kd) yrkande 19.

42. Bostäder för unga (punkt 30)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bostäder för unga. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 19 samt avslår motionerna 2004/05:Kr1 yrkande 9 och 2004/05:Kr2 yrkande 19.

Ställningstagande

Jag anser att en rad åtgärder bör vidtas för att underlätta för ungdomar att få någonstans att bo. Bland annat anser jag att goda erfarenheter av och nya idéer kring billiga och bra ungdomsbostäder aktivt bör spridas, att byggmomsen bör halveras, att fastighetsskatten bör avskaffas, att åtgärder för bättre konkurrens i byggsektorn bör vidtas, att planprocessen bör förenklas, att självförvaltningen bör öka samt att skattebefrielse bör införas för inkomster från uthyrning av del av bostad.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 19 samt avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 9 och Kr2 (fp) yrkande 19.

43. Förenklade regelverk kring byggande (punkt 31)

av Lennart Kollmats (fp), Birgitta Sellén (c) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förenklade regelverk kring byggande. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 20.

Ställningstagande

Vi anser att flera åtgärder måste vidtas för att förbättra bostadssituationen för ungdomar. Flexibiliteten vid byggandet av nya bostäder måste enligt vår

uppfattning öka. Det måste vara möjligt att driva igenom kreativa lösningar. Vi anser vidare att man bör förenkla regelverken kring byggande av bostäder. I dag är regelverken krångliga, och vissa krav är orimligt högt ställda, vilket leder till högre kostnader som i slutändan drabbar hyresgästerna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 20.

44. Psykisk ohälsa (punkt 32)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om psykisk ohälsa. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 8.

Ställningstagande

Det psykiska välbefinnandet är viktigt. Kristdemokraterna har alltid hävdad och hävdar fortfarande att trygga familjer är en bra förutsättning för trygga och självständiga individer. Utformar vi en familjepolitik som sätter barnens behov och trygghet i främsta rummet där föräldrarna får mer tid att förmedla normer och ge omsorg till sina barn får vi tryggare barn, och det leder i längden till bättre psykisk hälsa. Psykisk ohälsa har ofta sin orsak i otrygghet. Det kan vara otrygghet i hemmet, otrygghet i skolan, otrygghet i umgängeskretsen eller ofta en blandning av dessa fenomen. Därför måste inriktningen vara att skapa trygga miljöer för barn och ungdomar och utveckla förmågan att se när ett barn eller en ung människa far illa.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 8.

45. Nationell narkotikahandlingsplan (punkt 33)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en nationell narkotikahandlingsplan. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 12.

Ställningstagande

De senaste 15 åren har narkotikamissbruket ökat kraftigt bland ungdomar. Detta är enligt vår uppfattning alarmerande, och narkotikan är kanske det största och allvarligaste problemet inom ungdomskulturen. Vi stöder arbetet med en ny nationell narkotikahandlingsplan. Vi vill dock framhålla att det är av yttersta vikt att en sådan handlingsplan tar särskild hänsyn till situationen bland ungdomar. Dessutom vill vi understryka att handlingsplanen måste bygga på ett samarbete med ideella organisationer, föräldragrupper, skolor och andra lokala aktörer som når ut till ungdomar som har eller riskerar att drabbas av ett narkotikaberoende.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 12.

46. Skolans ansvar för att förebygga alkohol- och drogmissbruk (punkt 34)

av Gunilla Tjernberg (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skolans ansvar för att förebygga alkohol- och drogmissbruk. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 4 och 2004/05:Kr3 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att Ungdomsstyrelsen bör ges i uppdrag att organisera en aktion mot droger, bl.a. genom att låta f.d. missbrukare och föräldrar till missbrukare föreläsa på skolor. Vi vill också understryka att skolornas ANT-undervisning är viktig för att visa ungdomar vad en tidig alkoholdebut kan få för effekter.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 4 och Kr3 (kd) yrkande 10.

47. Olovlig försäljning av folköl (punkt 35)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om olovlig försäljning av folköl. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 11.

Ställningstagande

En mängd undersökningar visar att det är mycket lätt för minderåriga att köpa ut folköl eftersom kontrollen är bristfällig, vilket aldrig kan accepteras. Butiker som säljer folköl till minderåriga ska enligt vår uppfattning få sitt tillstånd indraget.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 11.

48. Nya vägar bort från kriminalitet (punkt 36)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nya vägar bort från kriminalitet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 28.

Ställningstagande

Vi anser att det måste skapas nya vägar bort från kriminalitet för unga personer där brottslighet är eller är på väg att bli en livsstil.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 28.

49. Tydliga gränser och normer (punkt 37)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tydliga gränser och normer. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 26.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att samhället måste visa tydliga gränser och normer för vad som är tillåtet för att motverka ungdomsbrottslighet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 26.

50. Snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade (punkt 38)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om snabb handläggning av ärenden där unga är inblandade. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

För att förändra unga brottslingars beteende är det enligt vår uppfattning nödvändigt att samhället reagerar snabbt. Det vi i dag ser i stället för snabba reaktioner, tydliga gränser och möjligheter att ta sig ur kriminalitet är ofta långsamma, valhant skötta och inkonsekventa åtgärder för de unga som fastnat i kriminalitet. Det är enligt vår uppfattning svårt att tänka sig ett större svek mot dessa ungdomar än denna samhälleliga flathet. Förändringar som kan snabba upp processerna för en ung person som hamnat i kriminalitet ger enligt vår uppfattning en möjlighet att bryta ett mönster medan chanserna att lyckas fortfarande är betydande. Exempel på förändringar som vi vill se är inrättande av speciella ungdomsrotlar vid åklagarväsendet samt ungdomsdomstolar med korta väntetider. Med myndigheter som är speciellt inriktade på ungdomar kan kvaliteten på arbetet med att bekämpa ungdomsbrottsligheten stärkas.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkandena 25 och 27.

51. Stödcentrum för unga brottsoffer (punkt 39)

av Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stödcentrum för unga brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 3.

Ställningstagande

Unga personer som blir utsatta för brott måste enligt vår uppfattning bli tagna på allvar och få hjälp från de rättsvärdande myndigheterna, med såväl att bearbeta det som hänt som att orka medverka i en polisutredning och rättegång. Den verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer som bl.a. bedrivs

i Stockholm framstår som bra och angelägen. En utveckling av liknande verksamhet på andra håll i landet bör enligt vår uppfattning uppmuntras.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 3.

52. Vikten av ungdomars politiska engagemang (punkt 41)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vikten av ungdomars politiska engagemang. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr232 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi tror att det offentliga samhället ofta upplevs som komplicerat. Mängder av regler, förordningar och bestämmelser ligger i vägen för att förverkliga projekt eller verksamheter. Det är enligt vår uppfattning en förklaring till att många unga tröttnar på politiken. På flera håll görs dock byråkratiska försök att lotsa ungdomar genom den kommunala snårskogen. Ungdomsakuten i Jönköping är ett exempel. Dagens ungdomar vill precis som de flesta vuxna ha direkt makt över sina liv. De vill ha rätt och möjlighet att välja och styra själva. För att uppnå detta måste den representativa politikens makt minska till förmån för människornas makt över sina egna liv. Vi tror inte att unga människors bristande engagemang i politiska ungdomsförbund beror på att dessa haft för lite pengar att marknadsföra sin verksamhet med, snarare att samhällsintresset tar sig andra vägar. Även om vi anser att det är önskvärt att fler unga engagerar sig politiskt ska unga i politiken inte primärt ses som representanter för andra unga, utan för de idéer och ideal de bär på.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr232 (m) yrkande 3.

53. Speciella inflytandeformer (punkt 42)

av Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om speciella inflytandeformer. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr2 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi menar att ökad frihet också medför ett ansvar. Ska ungdomar kunna skaffa sig ett verkligt inflytande så krävs det att man själv tar sitt ansvar och är beredd att engagera sig. Att skapa speciella inflytandeformer för ungdomar som är äldre än 18 år kan enligt vår uppfattning få effekten att ungdomar i stället stängs ute från verkliga möjligheter att påverka. För att ge ungdomar en möjlighet att påverka är det viktigaste målet att förändra befintliga strukturer så att fler ungdomar inkluderas i beslutsfattandet. Detta gäller både den offentliga och den ideella sektorn samt de politiska partierna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr2 (fp) yrkande 7.

54. Kommunalt självstyre (punkt 43)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kommunalt självstyre. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr4 yrkande 7.

Ställningstagande

Demokrati måste enligt min uppfattning växa underifrån. Politiska partier har starka drivkrafter och i allmänhet höga ambitioner när det gäller att öka andelen ungdomar bland de förtroendevalda. Dessvärre motverkar bristen på överskådlighet i framför allt den kommunala politiken både ungas och gamlas intresse och förmåga att förstå och känna engagemang. En huvudorsak till den lokala politikens komplexitet är enligt min uppfattning den byråkratisering som drivs fram av statlig klåfingrighet. Varje kommunalt handlingsprogram eller strategi som påbjuds från den nationella nivån minskar frihetsgraden och därmed glädjen och engagemanget i den kommunala politiken. Ett återställt kommunalt självstyre – som gör att förtroendeuppdrag faktiskt motsvaras av makt och påverkansmöjligheter – är enligt min mening den bäst medicinen mot ungas flykt från politiken.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr4 (c) yrkande 7.

55. Nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor (punkt 44)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr284 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att det är oerhört viktigt att säkra kunskapen om ungas välfärd och levnadsvillkor. Därför bör enligt min uppfattning en nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor inrättas under ungdomsministerns ledning.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 6.

56. Forum för levande och aktiv dialog om global utveckling (punkt 45)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om forum för levande och aktiv dialog om global utveckling. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi ser positivt på möjligheten för fler ungdomar att engagera sig i internationellt samarbete. Men vi anser inte att det behövs något nytt forum för dialog om global utveckling. Vi anser att det redan i dag finns många mötesplatser och organisationer som bidrar till internationellt utbyte och/eller hjälpverksamhet; Amnesty, Individuell Människohjälp, Röda Korset, Rädda Barnen och kyrkorna är bara några exempel. Vi anser att dessa bör stödjas i stället.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkande 2.

57. Förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap (punkt 46)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förebyggande verksamheter i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap. Därmed

bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkandena 12 och 13, båda i denna del.

Ställningstagande

De satsningar som regeringen tidigare gjort, t.ex. storstadssatsningen, har enligt vår uppfattning inte gett önskat resultat. Vi anser att risken är stor att regeringens aviserade medeltillskott försvinner i kortsiktiga projekt, som i många fall blir direkt kontraproduktiva därför att det inte finns någon uppföljning, analys eller fortsättning. Vi ställer oss därför tveksamma till förslaget att tillföra Ungdomsstyrelsen 110 miljoner kronor för 2006 och 2007. Vi anser inte att det i propositionen är tydligt hur dessa medel ska användas. Regeringen skriver att den ska återkomma till Ungdomsstyrelsen med uppgifter om hur dessa medel ska användas för bl.a. ungdomar i riskzonen. Vår uppfattning är klar: Regeringen bör återkomma till riksdagen med en detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem. Först då är det aktuellt att diskutera insatsen och erforderligt resurstillskott. Kanske behövs en betydligt större satsning. Vi ifrågasätter också om det är just Ungdomsstyrelsen som ska hantera resurstillskottet. Frivilligorganisationerna har enligt vår uppfattning visat betydligt bättre resultat – Fryshuset i Stockholm är ett gott bevis på detta. Risken är, enligt vår uppfattning, stor att kommunerna i stället känner sig tvungna att uppfinna hjulet på nytt.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkandena 12 och 13, båda i denna del.

58. Stöd till drogfria ungdomslokaler (punkt 47)

av Kent Olsson, Lena Adelsohn Liljeroth och Anna Lindgren (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till drogfria ungdomslokaler. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr1 yrkandena 12 och 13, båda i denna del, samt avslår motion 2004/05:Kr285.

Ställningstagande

I likhet med vad vi angett om förebyggande insatser i syfte att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap anser vi att regeringen även när de gäller stöd till drogfria ungdomslokaler bör återkomma till riksdagen med en detaljerad redovisning av problembilden, vad som måste göras och av vem. Först därefter är det enligt vår uppfattning aktuellt att diskutera insatserna för drogfria ungdomslokaler och vad dessa kommer att kosta. Vi ifrågasätter också om det är Ungdomsstyrelsen som ska hantera de nya medlen.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr1 (m) yrkandena 12 och 13, båda i denna del, samt avslå motion Kr285 (s).

59. Användning av fritids- och skollokaler på kvällar (punkt 48)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om användning av fritids- och skollokaler på kvällar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Kr361 yrkande 12 och 2004/05:Kr3 yrkande 23.

Ställningstagande

Jag anser att skollokaler, fritidsgårdar och föreningslivets lokaler bör utnyttjas i mycket större omfattning än vad som görs i dag. Dessa lokaler skulle kunna vara utmärkta replokaler för musik och teater. De skulle också kunna fungera som målarlokaler och skrivarstugor. Med stöd från skolledning och kommun skulle ungas initiativkraft kunna förvandla skolorna till platser som sjuder av liv under både kvällar och helger.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motionerna 2003/04:Kr361 (kd) yrkande 12 och Kr3 (kd) yrkande 23.

60. Ideellt engagemang (punkt 49)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ideellt engagemang. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 22.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att samhället ger ekonomiskt stöd till föreningslivet. Samtidigt vill jag betona vikten av det ideella engagemanget. Att fritidsgårdar tar hjälp av både elever och föräldrar för att få verksamheten att gå runt anser jag fullt rimligt och jag kan dessutom se att det kan ge positiva spin-off-effekter i form av ökat, föräldraengagemang och ökat samarbete elever emellan.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 22.

61. Rätt kompetens på personer som arbetar med ungdomar (punkt 50)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rätt kompetens på personer som arbetar med ungdomar. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 21.

Ställningstagande

Det har konstaterats att de vuxna som arbetar på fritidsgårdar och liknande verksamheter ofta har en låg utbildningsnivå. Jag anser att även om inte utbildningsnivån är den enda faktorn som avgör lämpligheten hos en fritidsledare är det viktigt att det är personer med rätt kompetens som arbetar med ungdomar.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 21.

62. Sex- och samlevnadsundervisning (punkt 52)

av Gunilla Tjernberg (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sex- och samlevnadsundervisning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi tycker att det är viktigt att sex- och samlevnadsfrågorna lyfts fram i skolundervisningen. Antalet könssjukdomar ökar för närvarande i Sverige. Undersökningar visar att ungdomar är alltmer oförsiktiga vad gäller att skydda sig. Barnombudsmannen visar också att tonårpojkar framför allt får sin "sexualundervisning" genom pornografiskt material, medan tonårstjejer får sin genom sexspalter i tidningar riktade till just tonårstjejer. Detta visar enligt vår uppfattning på behovet av sexualundervisning och vikten av att skolan tar sitt ansvar för att möta detta behov. I detta arbete måste skolan enligt vår uppfattning ta vara på den kompetens på området som finns på ungdomsmottagningarna. Vi anser att sex- och samlevnadsundervisningen bör inriktas mer på relationer och hur man vårdar och hanterar en relation och vad det innebär att vara tillsammans med någon.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 13.

63. Ungdomsmottagningar och abortförebyggande arbete (punkt 53)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomsmottagningar och abortförebyggande arbete. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkandena 14–16.

Ställningstagande

Jag anser att det i varje kommun bör finnas minst en ungdomsmottagning och att det i kommunallagen ska skrivas in att det är obligatoriskt för varje kommun att erbjuda ungdomsmottagning i någon form. Jag vill också lyfta fram att det är mycket oroande med könsfördelningen på ungdomsmottagningarna, dels vad gäller personalen, dels vad gäller besökarna. 96 procent av personalen och 92 procent av besökarna är kvinnor. Att killar i princip inte har någon av samma kön att prata med är oacceptabelt. Om personalen utgjordes av fler män, kanske också fler pojkar skulle uppsöka verksamheten.

Jag vill också lyfta fram att samhället har ett ansvar för att se till att så få kvinnor som möjligt tvingas genomgå en abort. Folkhälsoinstitutet bör enligt min uppfattning ges i uppdrag att leda arbetet för att minska antalet tonårsaborter med stöd av den handlingsplan för prevention av oönskade graviditeter som myndigheten tagit fram.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkandena 14–16.

64. Rösträttsålder (punkt 54)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rösträttsålder. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 20.

Ställningstagande

Rösträtten gäller från den dag man fyller 18 år. Eftersom mandatperioderna är på fyra år kan det innebära att en person får rösta första gången när hon ska fylla 22 år. Det är enligt min uppfattning en lång väntan för att få utnyttja sin rösträtt. Det är också enligt min mening märkligt att t.ex. två personer som gått i samma klass hela livet inte får rösta samma år därför att den ena råkar fylla år under första halvan av september och den andra fyller år under den andra halvan. Av denna anledning anser jag att rösträtten ska gälla fr.o.m. det år man fyller 18 år.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 20.

65. Rasistiska och nazistiska organisationer (punkt 55)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rasistiska och nazistiska organisationer. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 27.

Ställningstagande

I dag opererar rasistiska och nazistiska extremorganisationer på många skolor och försöker värva medlemmar och sympatisörer. En av de viktigaste förebyggande insatserna är enligt min mening att förmedla kunskap om hur dessa organisationer fungerar och arbetar. Skolan har en nyckelroll i arbetet mot främlingsfientlighet och rasism bland unga. Jag anser att de rasistiska yttringarna och andra grova organiserade brott som drabbat samhället under senare år också måste bemötas med en effektiv lagstiftning. Därför anser jag att det är angeläget att förbjuda deltagande i och stöd till rasistiska och kriminella organisationer. Det är en av åtgärderna för att komma till rätta med den grova kriminaliteten och för att bevara ett fritt demokratiskt samhälle.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 27.

66. Övervikt bland ungdomar (punkt 56)

av Gunilla Tjernberg (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övervikt bland ungdomar. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr3 yrkande 9.

Ställningstagande

Övervikt bland barn och ungdomar är ett växande problem som vi anser måste tas på största allvar. Det krävs ett batteri av åtgärder inom ett flertal politikområden för att komma till rätta med problemen. Det behövs en hälso- och sjukvård som kan förebygga ohälsa och effektivt bota sjukdom. Det krävs en skola och skolhälsovård som uppmärksammar och tar tag i barns ohälsosamma motions- och kostvanor. Det är nödvändigt med en korrekt och saklig hälsoinformation som når alla medborgare. Vidare behöver livsmedelspolitiken förändras så att produktion av nyttiga och billiga livsmedel underlättas.

Idrottsrörelsen har vidare enligt vår uppfattning en avgörande roll att spela för barn och ungdomars fysiska hälsa. Genom ökat idrottande uppnås bättre kondition och bättre fysisk hälsa. Även skolan har ett mycket viktigt ansvar både för att erbjuda fysiska aktiviteter och för att väcka intresse för idrott och kondition samt att sporra till aktivitet på fritiden. Att knyta till sig olika idrottsföreningar i skolans verksamhet är enligt vår uppfattning en viktig uppgift i sammanhanget.

Om inte insatser görs mot övervikt och fetma nu riskerar detta enligt vår uppfattning att bli en tickande bomb med bl.a. en kraftig ökning av hjärt-kärlsjukdomar inom några år.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion Kr3 (kd) yrkande 9.

67. Ungdomars delaktighet i kulturverksamhet (punkt 58)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomars delaktighet i kulturverksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr284 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att Kulturrådet bör få i uppdrag att stimulera kulturinstitutionerna att vidga möjligheterna för ungdomar att både ta del av och delta i verksamheten.

Riksdagen bör bifalla motion 2003/04:Kr284 (c) yrkande 3.

Särskilda yttranden

Kulturutskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i kulturutskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen (punkt 1)

Kent Olsson, Lena Adelson Liljeroth och Anna Lindgren (alla m) anför:

Regeringens proposition innehåller få konkreta förslag. Snarare anser vi att propositionen innehåller en lägesbeskrivning över bostadsbrist, arbetslöshet, misslyckanden i skolan, ökande psykisk ohälsa framför allt bland flickor, risker för missbruk, sköra familjeband, lågt företagande o.s.v. Ansvaret ligger enligt vår uppfattning på Socialdemokraterna och dess förda politik. Inom område efter område påpekas i propositionen att ”arbete pågår och åtgärder förbereds”, men hur, vad och när är inte lika klart.

2. Generationsövergripande verksamheter (punkt 6)

Peter Pedersen och Rossana Dinamarca (båda v) anför:

Vi har avstått från att yrka bifall till motioner om statsbidrag till generationsövergripande verksamhet då det inte framgår av motionerna hur omfattande ett sådant bidrag är avsett att bli och vilka ekonomiska konsekvenser införandet av det skulle få. Vi vill dock påminna om att vi tidigare reserverat oss till förmån för ett antal motioner med samma syfte. Vi begärde då en undersökning av hur bidragsreglerna skulle kunna göras om för att möten över generationsgränserna inom kulturverksamhet skulle kunna främjas.

3. Idrott (punkt 51)

Lennart Kollmats och Hans Backman (båda fp) anför:

Vi vill peka på att det inom allför många idrottsföreningar finns tydliga inslag av en elitisering av barnverksamheten. Trots att Riksidrottsförbundet är tydligt i sitt budskap och menar att barnidrott ska vara roligt och ingenting annat så än verkligheten likväl ibland en annan.

Vi vill också påpeka vikten av att det ges lika förutsättningar för flickor och pojkar i idrotten, bl.a. vad gäller träningstider, bidrag och utbildning.

4. Rösträttsålder (punkt 54)

Peter Pedersen och Rossana Dinamarca (båda v) anför:

Det finns många undersökningar som pekar på att ungdomar är mycket politiskt intresserade men att de upplever ett utanförskap. Vi anser att införandet av den fyraåriga mandatperioden motiverar att rösträttsåldern sänks, eftersom det lett till att ungdomar som fyller 18 år efter valdagen får vänta fyra år innan de får rösta i riksdagsval. Enligt vår mening riskerar detta att förstärka ungdomars upplevelser av utanförskap. Det är därför viktigt att vallagen ändras så att de som fyller 18 år under år då allmänna val hålls blir röstberättigade.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

2004/05:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).
2. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om övergripande mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken (avsnitt 6.1).

Följdmotioner

2004/05:Kr1 av Kent Olsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av ungdomspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forum för dialog om global utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om unga brottsoffer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brist på precisering av medel till Myndigheten för skolutveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkning av resurserna till IV-programmet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om friskolornas roll för att förnya pedagogiken och bryta upp segregationen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevdemokrati.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmarknadspolitiken.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om åtgärder för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden.
10. Riksdagen beslutar att införa skattereduktion för inkomster till följd av uthyrning av del i stadigvarande bostad i enlighet med vad som anförs i motionen.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de extra medlen 2006 och 2007 till Ungdomsstyrelsen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frivilligorganisationernas arbete.

2004/05:Kr2 av Axel Darvik m.fl. (fp):

1. Riksdagen avslår proposition 2004/05:2.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett register över vad ungdomar i åldern 16–19 år är sysselsatta med.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vilka övergripande mål och huvudområden som skall gälla för den nationella ungdomspolitiken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att delmålen för ungdomspolitiken bör finnas kvar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsningar bör göras på grundskolan, för att tidigt fånga upp elever i behov av extra stöd och hjälp, i stället för att bygga ut det individuella programmet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skillnaderna i förutsättningar för ungdomar på grund av etnisk bakgrund, kön, sexuell läggning och handikapp särskilt bör beaktas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om speciella inflytandeformer för ungdomar över 18 år.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en praktikgaranti för ungdomar som saknar sysselsättning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta instegsjobb för ungdomar som har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta speciella enheter på arbetsförmedlingarna som bara jobbar för ungdomar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetsförmedlingarna skall ha rätt att dra in a-kassan för dem som inte följer kraven i sin individuella handlingsplan.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre undervisning om entreprenörskap i skolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge svaga elever mer kvalificerad hjälp av utbildade speciallärare.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge betyg och nationella prov tidigare för att uppmärksamma stödbehov vid ett tidigt stadium.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra villkoren för fristående skolor och införa en nationell skolpeng för ökad likvärdighet mellan kommuner.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återinföra tvååriga gymnasieprogram som leder till en yrkesexamen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundskolan skall ha ansvaret för att elever når målen i de viktiga basämnena svenska, engelska och matematik.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra det möjligt att hyra ut en del av sin bostad skattefritt.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka ungdomars betalningsförmåga för att förbättra möjligheterna till att få en bostad.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla regelverket och öka flexibiliteten vid byggande av nya bostäder för att på så sätt öka det totala byggandet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att stödja ungdomars egen kultur.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomar måste ges möjligheter att få tillgång till kultur och den viktiga roll som skolan spelar för att förmedla kultur.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att för tidiga elitsatsningar inom idrotten skall motverkas.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge lika förutsättningar för tjejer och killar i idrotten bl.a. vad gäller träningstider, bidrag och utbildning.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av snabba åtgärder för unga lagöverträdare.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhället måste visa tydliga gränser och normer för vad som är tillåtet som ett sätt att motverka ungdomsbrottslighet.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta speciella ungdomsdomstolar och ungdomsrotlar vid åklagarväsendet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det måste skapas bättre vägar bort från kriminalitet för unga personer där brottslighet är eller är på väg att bli en livsstil.

2004/05:Kr3 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om immateriell välfärd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se ungdomar som självständiga individer i ett socialt sammanhang.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdegrundens betydelse i ungdomspolitiken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den ideella sektorns betydelse för ungdomspolitiken.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag till nationella mål för ungdomspolitiken.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med nya mål för den nationella ungdomspolitiken utifrån de riktlinjer som presenteras i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomar och arbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomars psykiska hälsa.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbete mot övervikt bland ungdomar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ANT-undervisningen i skolan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om indragna tillstånd för de butiker som säljer folköl till minderåriga.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny handlingsplan mot narkotika.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sex- och samlevnadsundervisningen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra det obligatoriskt för varje kommun att erbjuda ungdomsmottagning i någon form.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av manlig personal på ungdomsmottagningarna.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tonårsaborter.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en flexibel skola som kan möta varje elevs behov och intressen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevinflytande.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostäder för unga.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rösträttsålder.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsnivå och kompetens bland fritidsledare.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det ideella engagemanget på fritidsgårdar och ungdomskaféer.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka möjligheterna att använda skolornas lokaler för olika former av ungdomsaktiviteter.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generationsklyftor och bidrag till generationsövergripande verksamhet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trygga uppväxtmiljöer och familjens betydelse.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetslösheten bland unga med invandrarbakgrund.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rasistiska och nazistiska organisationer.

2004/05:Kr4 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomspolitiken skall bygga på synen att ungdomar är individer och att makten över ungdomspolitiken bör ligga så nära den enskilda individen som möjligt.
2. Riksdagen avslår proposition 2004/05:2.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att delmål i ungdomspolitiken skall diskuteras och fastställas av ungdomar och politiska företrädare i kommunen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att många lärlingsplatser skall skapas i småföretag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetsförmedlingen har resurser att erbjuda stöd till trainee- och praktikplatser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avvisa propositionen i de delar som medför ökat ansvar och ökad reglering av kommunernas verksamhet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett återställt kommunalt självstyre som den bästa åtgärden för att motverka ungas flykt från politiken.

Motioner från allmänna motionstiderna 2003 och 2004

2003/04:Kr232 av Kent Olsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utgångspunkten för ungdomspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomsfrågorna och EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomars politiska engagemang.

2003/04:Kr238 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att utvärdera vilka konsekvenser hip-hopkulturen, och därmed graffitin, haft i Sverige som ett alternativ till kriminella och destruktiva livsstilar.

2003/04:Kr284 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Ungdomsstyrelsen, i samarbete med kommunerna, bör få regeringens uppdrag att utarbeta konkreta planer för en högre prioritet av ungdomars kultur.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Kulturrådet bör få i uppdrag att stimulera kulturinstitutionerna så att ungdomars delaktighet i kulturverksamhet vidgas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör få i uppdrag att göra en översyn av Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden vad gäller bidragssystem för ung kultur.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Ungdomsstyrelsens bidragssystem bör ses över så att det gäller all ungdomsverksamhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en nationell ledningsgrupp för ungdomsfrågor bör inrättas under ungdomsministerns ledning.

2003/04:Kr288 av Ulf Holm och Leif Björnlod (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att formen för ekonomiskt stöd till ungdomsverksamhet med blandade åldrar bör omarbetas så att den verksamheten inte diskrimineras.

2003/04:Kr314 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förändrade bidragsregler till de politiska ungdomsförbunden.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till nytt bidragssystem för de politiska ungdomsförbunden, baserat på partiernas mandat i riksdagen samt ett grundbidrag.

2003/04:Kr329 av Helena Höij m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av regelverket för ekonomiskt stöd till barn- och ungdomsverksamhet.

2003/04:Kr361 av Helena Höij m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ekonomiskt stöd skall ges även till ungdomar i generationsövergripande verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomar är en viktig resurs i det internationella utvecklingsarbetet och att deras roll bör stärkas i det arbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på ungdomsförbundens möjlighet till globalt arbete.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Ungdomsstyrelsens roll i arbetet mot alkohol- och narkotikamissbruk.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomars delaktighet i demokratiska processer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att riksdagen, inte regeringen, skall besluta om delmål för ungdomspolitik.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mötesplatser.

2004/05:Kr285 av Joe Frans (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten för en friare användning av de medel som avsatts för utveckling av barn och ungdomars träffpunkter samt att se över på vilket sätt ett nationellt utvecklingscentrum kan etableras i Rinkeby.

2004/05:Kr297 av Ulf Holm m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att formen för ekonomiskt stöd till ungdomsverksamhet med blandade åldrar bör omarbetas så att den verksamheten inte diskrimineras.

2004/05:Kr351 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förändrade bidragsregler till de politiska ungdomsförbunden.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till nytt bidragssystem för de politiska ungdomsförbunden, baserat på partiernas mandat i riksdagen samt ett grundbidrag.

2004/05:Kr358 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av regelverket för ekonomiskt stöd till generationsövergripande verksamhet.

BILAGA 2

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att det i skollagen (1985:1100)¹ skall införas en ny paragraf, 1 kap. 18 §, samt närmast före 1 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Information om icke skolpliktiga ungdomar

18 §

En hemkommun skall löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Kommunens skyldighet enligt första stycket omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen skall kunna genomföra sin skyldighet enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

BILAGA 3Utbildningsutskottets yttrande
2004/05:UbU1y

Makt att bestämma – rätt till välfärd

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har den 28 september 2004 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2004/05:2 *Makt att bestämma – rätt till välfärd* jämte följdmotioner i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Med anledning av propositionen har väckts motionerna 2004/05:Kr1 (m), 2004/05:Kr2 (fp), 2004/05:Kr3 (kd) och 2004/05:Kr4 (c). Utbildningsutskottet avgränsar yttrandet till att avse *dels* regeringens förslag till ändring i skollagen och yrkanden som rör förslaget, *dels* motionsyrkanden avseende insatser för att stärka skolor i segregerade områden, elevinflytande, individuella programmet, lärlingsutbildning, ANT-undervisning, entreprenörskap, fristående skolor, nationell skolpeng och sex- och samlevnadsundervisning i skolan.

1. Kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta*Propositionen*

Regeringen föreslår att skollagen skall ändras så att hemkommunen genom en ändring i skollagen (1985:1100) åläggs en uttrycklig skyldighet att fortlöpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Syftet är att kommunen skall erbjuda dessa ungdomar lämpliga individuella åtgärder för att minska riskerna att de hamnar utanför studie- och arbetslivet. Skyldigheten skall inte omfatta de ungdomar som genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella eller specialutformade program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Inom varje kommun bör det enligt regeringen finnas beredskap att erbjuda vägledning och stöd för de ungdomar som inte på egen hand lyckas ta sig från grundskola till gymnasieskola eller som avbryter sina gym-

nasiestudier. Regeringen påpekar att den föreslagna bestämmelsen inte innebär något utökat ansvar för kommunerna utan utgör ett förtydligande av vad det befintliga ansvaret innebär. Regeringen avser att följa utvecklingen för att se om villkoren för målgruppen förbättras. Regeringen avser vidare att vid behov närmare analysera effekterna av en förändrad ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna och återkomma med förslag om förstärkta åtgärder.

Regeringen föreslår också att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen skall kunna genomföra sina skyldigheter att hålla sig informerad om icke skolpliktiga ungdomar. Sammantaget berör förslaget omkring 430 000 personer. Regeringen betonar att det av integritetsskäl är viktigt att säkerställa att endast nödvändig information behandlas. Syftet med förslaget är inte att öka kontrollen av enskilda individer, utan att säkerställa att berörda erbjuds individuella åtgärder.

Förslagen innebär införande av en ny paragraf i skollagen, 1 kap. 18 §.

Motioner

Centerpartiet avvisar i motion 2004/05:Kr4 yrkande 6 regeringens förslag eftersom det innebär en förstärkning av kommunernas uppföljningsuppdrag med ett utökat ansvar och ökad reglering av kommunernas verksamhet. Folkpartiet invänder i motion 2004/05:Kr2 yrkande 2 att det register som kommunerna enligt regeringens förslag bör införa är integritetskränkande. Kommunerna bör i stället enligt Folkpartiet koncentrera sina resurser till att söka upp ungdomar som är på väg att hamna snett och se till att det finns fungerande åtgärder för att få dessa i arbete eller utbildning.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag om en ändring i skollagen samt avstyrker motionsyrkandena.

Utbildningsutskottet delar regeringens uppfattning att det är önskvärt med ett förtydligande avseende kommunernas ansvar för ungdomar som inte fyllt 20 år. Skollagen bör därför ändras så att den föreskriver att varje kommun fortlöpande håller sig informerad om ungdomars sysselsättning i syfte att kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder för det fall att ungdomar inte går eller har gått i gymnasieskolan eller motsvarande.

Utbildningsutskottet anser att det är viktigt att vara restriktiv med upprättande av personregister. Innehållet i och användningen av sådana register måste av integritetsskäl vara väl avvägt. Register kan dock behövas för att underlätta för kommunen att fullgöra sitt uppdrag. Utskottet understyrker att det är synnerligen angeläget att säkerställa att endast nödvändig information behandlas i det nu aktuella registret; inte minst för att registret rör unga människor.

2. Kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att åtgärder bör vidtas som leder till kvalitetsförbättringar inom gymnasieskolan, bland annat genom att stärka individuella program och genom en förstärkt lärlingsutbildning.

Ett centralt mål för regeringen är att höja utbildningens kvalitet och likvärdighet för elever med individuella program så att fler kan slutföra en gymnasieutbildning. Regeringen hänvisar till gymnasiepropositionen (prop. 2003/04:140) där man gjorde bedömningen att utbildningen på individuella program bör bedrivas på heltid. I budgetpropositionen för 2005 aviserar regeringen att kommunerna inom ramen för det generella statsbidraget kommer att tillföras 450 miljoner kronor årligen från den 1 juli 2006 för att stärka de individuella programmen.

En lärlingsutbildning kan enligt regeringen utgöra en viktig alternativ utbildningsväg. Regeringen meddelar att Skolverket har fått i uppdrag att närmare utreda förslag till utformning och reglering av en sådan gymnasial utbildning.

Motioner

Moderaterna och Folkpartiet menar att stöd till elever framför allt skall sättas in i grundskolan. I motion 2004/05:Kr1 yrkande 5 framhåller Moderaterna att det är nödvändigt att lösa de problem som uppstår i utbildningsväsendet långt innan eleverna når gymnasiet. De resursförstärkningar regeringen aviserat för det individuella programmet visar att regeringen inte konfronterar den allvarliga frågan om kunskapsbristerna i grundskolan. Folkpartiet menar i motion 2004/05:Kr2 yrkande 5 att satsningar bör göras på grundskolan för att tidigt fånga upp elever i behov av extra stöd och hjälp i stället för att bygga ut det individuella programmet. I yrkande 17 framhåller Folkpartiet att det är angeläget att alla elever som går ut grundskolan har fått goda kunskaper för att klara fortsatta studier. Grundskolan skall ha ansvaret för att elever når målen i basämnena svenska, engelska och matematik. Elever med inlärningssvårigheter och annan problematik bör få extra stöd tidigt, och det bör satsas betydligt mer på utbildade speciallärare så att dessa elever kan få kvalificerad hjälp (yrkande 13). Folkpartiet menar vidare i yrkande 14 att nationella prov och betyg bör ges tidigare för att uppmärksamma stödbehov på ett tidigt stadium. Slutligen förespråkar Folkpartiet i yrkande 16 att de tvååriga yrkeslinjerna skall återinföras i stället för att en satsning görs på de individuella programmen. Att satsa på yrkesexamen och riktiga lärlingsutbildningar skapar goda förutsättningar för en gedigen yrkesutbildning samt minskar avhoppet.

Kristdemokraterna menar i motion 2004/05:Kr3 yrkande 17 att skolan inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till varje enskild elevs behov och intressen. Bristen på flexibilitet och arbetsro är två av orsakerna till att andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet ökat för varje år den senaste tioårsperioden. I yrkande 7 föreslår Kristdemokraterna att det

bör inrättas en modern form av lärlingsutbildning och en yrkeshögskola. På så sätt skulle de yrkesförberedande programmens status höjas och fler elever skulle förmodligen fullfölja gymnasiet.

Centerpartiet anser i motion 2004/05:Kr4 yrkande 4 att det är viktigt att öppna fler vägar fram till en godkänd gymnasieutbildning. Lärlingsutbildningen är en form där det praktiska lärandet kommer till sin rätt. Uppläggningsen av lärlingsutbildningen måste vara flexibel och anpassas efter rådande förhållanden. Lärlingsutbildningen måste enligt Centerpartiet utformas så att många lärlingsplaster kan skapas i småföretag.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturrådet avstyrker motionsyrkandena.

Utbildningsutskottet har nyligen behandlat regeringens proposition 2003/04:140 *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* som bland annat behandlar förslag om att elever på individuella programmet skall erhålla utbildning på heltid och införandet av en lärlingsutbildning.

I betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* (bet. 2003/04:UbU13 s. 55 f.) understryker utbildningsutskottet den betydelse möjligheten att följa individuella program har för elever som inte uppnått behörighet att komma in på ett nationellt eller specialutformat program. Att en elev skulle stanna kvar i grundskolan för att uppnå Godkänt i kärnämnen är enligt utskottet ingen lämplig ordning utan eleven bör i stället ges möjlighet att komplettera sina kunskaper inom ramen för gymnasieskolan. Utbildningsutskottet anförde också att förslaget att införa studier på heltid och därmed en mer strukturerad skolgång på det individuella programmet är ett steg mot att underlätta för elever att övergå till ett nationellt eller specialutformat program. Utskottet menade också att samtliga gymnasieprogram även i fortsättningen skall vara treåriga och att samtliga elever i gymnasieskolan skall ha en minsta gemensam kunskapsbas för såväl studie- som yrkesförberedande utbildningar. Utskottet har ingen annan uppfattning nu men vill framhålla grundskolans självklara betydelse för elevernas möjlighet att fullfölja gymnasieskolan. Ett omfattande kvalitetsarbete pågår inom grundskolan, något som också till en del redovisas i propositionen. Vad gäller skolans möjligheter att erbjuda eleverna en flexibel skolgång föreskriver läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) att det i undervisningen skall tas hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov och pekar på att det finns olika vägar att nå målen för undervisningen. Skolan har enligt Lpo 94 ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen och undervisningen kan aldrig utformas lika för alla.

I betänkandet välkomnade utbildningsutskottet regeringens bedömning att en lärlingsutbildning borde införas inom gymnasieskolan och att Skolverket skulle ges i uppdrag att närmare utreda och lämna förslag till utformning och reglering av en sådan (s. 62). Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Utskottet behandlade i det sammanhanget också ett yrkande om yrkeshögskola

och framförde då att det var olämpligt att använda termen högskola om utbildning som inte är avsedd att omfattas av högskolelagen. Utskottet har inte heller här någon annan uppfattning nu.

Enligt grundskoleförordningen (7 kap. 2 §) skall läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång och minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (utvecklingssamtal). På begäran av vårdnadshavare skall läraren som ett komplement lämna skriftlig information om elevens skolgång. Elever med stödbehov kan enligt utskottets uppfattning vid sådana samtal på ett tillräckligt sätt uppmärksammas. Nationella prov och tidigare betyg är därför inte nödvändiga.

I 4 kap. 1 § andra stycket skollagen regleras elevers rätt till särskilt stöd. Närmare regler om särskilda stödinsatser finns i 5 kap. grundskoleförordningen. Utskottet har behandlat frågor om särskilt stöd i betänkandet *Allmänna skolfrågor* (bet. 2003/04:UbU12 s. 18 f.) och hänvisade då till att frågan om sådant stöd har behandlats av Skollagskommittén i betänkandet *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121). Kommittén har föreslagit att elevers rätt till särskilt stöd skall stärkas. Förslagen innebär också enhetliga och tydligare regler. Utskottet menar också nu att Regeringskansliets beredning av kommitténs förslag bör avvaktas. I betänkandet *Läroutbildning och lärare* (bet. 2003/04:UbU7 s. 18 f.) behandlar utskottet frågan om lärare med kunskap i specialpedagogik. Utskottet konstaterar att, förutom att alla blivande lärare sedan den nya läroutbildningen infördes får vissa kunskaper i specialpedagogik, har antalet examinerade specialpedagoger ökat och kan ytterligare förväntas öka.

3. Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att strategiska insatser bör genomföras för att stärka utbildningsvillkoren i de skolor i segregerade områden som har störst behov av utvecklingsresurser och i skolor där behovet av motsvarande strategiska insatser är särskilt stort. Regeringen har givit Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att under de närmaste åren arbeta för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden. Myndigheten har angivit att man främst avser att arbeta med utvecklingsdialoger, nätverksskapande och andra former för spridande av kunskap. Utöver detta redovisar regeringen i budgetpropositionen för 2005 sin avsikt att avsätta särskilda medel för detta ändamål under 2006 och 2007. Medlen skall i första hand användas till strategiska insatser på skol- och kommunnivå. Myndigheten för skolutveckling kommer att få regeringens uppdrag att ta fram en plan för hur strategiska överenskommelser om användning av pengarna skall kunna träffas med kommuner och andra aktörer.

Motion

Moderaterna anser i motion 2004/05:Kr1 yrkande 4 att det är orimligt att närma sig riksdagen med en begäran på 225 miljoner kronor – som regeringen aviserar i budgetpropositionen – utan att kunna precisera vad dessa medel skall användas till.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kultursutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Utbildningsutskottet välkomnar regeringens förslag om att stärka utbildningsvillkoren för skolor i vissa segregerade områden. I detta arbete är det viktigt att ha en väl genomtänkt strategi för att sådana insatser skall vara verkningfulla och också att ekonomiska medel finns för sådana strategiska insatser på skol- och kommunnivå.

Utbildningsutskottet delar uppfattningen att de medel som regeringen avser att föreslå för 2006 och 2007 bör administreras av Myndigheten för skolutveckling som genom sitt generella uppdrag att arbeta för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden är den myndighet som är bäst lämpad för detta. Genom det uppdrag till myndigheten att ta fram en plan för strategiska överenskommelser som regeringen aviserat, kommer det att bli tydligt hur medlen kommer att användas. Utskottet utgår från att satsningarna kommer att utvärderas.

4. Stärkt elevinflytande i skolan*Propositionen*

Regeringen bedömer att elevernas möjligheter till inflytande i skolan bör utvecklas och förbättras. Ansvaret för att främja och utveckla inflytandet över det egna lärandet bör förtydligas i läroplanerna. Personal och rektor måste enligt regeringen stå för kontinuiteten och det är lämpligt att ansvaret för att uppmuntra och stärka eleverna läggs på rektor. Vidare anser regeringen att det behövs förändringar i kursplanerna för de samhällsorienterade ämnena i grundskolan i syfte att ytterligare stärka skolans demokratiuppdrag. Demokratiundervisning bör omfatta kunskap såväl om hur systemen för demokrati fungerar som om hur man som elev eller medborgare aktivt kan medverka i praktiken. Regeringen avser därför att ge Skolverket i uppdrag att se över kursplanerna i detta hänseende. Vidare avser regeringen att ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att förstärka insatserna med att stödja utvecklingen av arbetet för att eleverna skall bli delaktiga i skolans processer och medvetna om vilka förutsättningar och kunskaper som krävs för att kunna delta på ett aktivt sätt. Vid varje skola måste finnas en organisation för att utveckla informationen samt för delaktighet och påverkan. Frågan hur elevernas inflytande närmare skall regleras är föremål för ytterligare beredning inom Regeringskansliet.

Regeringen bedömer också att elevers rätt till extra undervisning på grund av uppdrag att företräda andra elever bör stärkas. Slutligen menar man att möjligheten att tillsätta lokala styrelser som funnits i en försöksverksamhet bör göras permanent.

Motionerna

Moderaterna menar i motion 2004/05:Kr1 yrkande 7 att elevinflytandet i första hand skall vara direkt och personligt, men i sammanhang där så är påkallat också vara del av en större elevdemokrati. Eleven skall delta i utformningen av den individuella kunskapsplanen samt i största möjliga mån få välja skola, lärare och kurser tillsammans med sina föräldrar. Kristdemokraterna är i motion 2004/05:Kr3 yrkande 18 positiva till de förslag för ökat elevinflytande som regeringen presenterar men efterlyser konkreta förslag. Kristdemokraterna menar att en lagstadgad miniminivå för elevinflytande bör införas både vad gäller omfattning och på vilket sätt inflytande utövas. Skolledare, lärare och övrig personal måste också mer än hitintills ge eleverna möjlighet att utöva sina rättigheter.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Utbildningsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sig till fördel för ökat elevinflytande i skolan. Utskottet har senast behandlat dessa frågor i betänkningarna 2003/04:UbU12 (s. 34–36) och 2003/04:UbU13 (s. 32). De förslag till åtgärder som presenteras av regeringen i den nu aktuella propositionen kommer enligt utskottet att ge möjlighet att utveckla och förbättra elevernas möjligheter att påverka sin skolsituation och delta i den demokratiska processen i skolan. Utskottet konstaterar också att regeringen avser att återkomma med förslag till riksdagen om hur arbetet med elevinflytande bör organiseras.

5. Insatser för entreprenörskap och företagande bland ungdomar

Propositionen

Regeringen anser att entreprenörskap inte bara är viktigt för egenföretagare utan också en drivkraft för varje samhällsmedborgare i arbetet, i organisationslivet och på fritiden. Skolan och föreningslivet spelar enligt regeringens bedömning en viktig roll när det gäller att utveckla ett företagsamt förhållningssätt hos ungdomar, och regeringen avser därför att satsa på ett utökat nationellt entreprenörskapsprogram och införa ett tydligare entreprenörskapsperspektiv i gymnasieskolans program mål. Regeringen framhåller också betydelsen av organisationer som främjar ungdomars entreprenörskap, såsom Ung Företagsamhet och Snilleblixtarna. Organisationer som främjar ungdomars entreprenörskap kommer också fortsättningsvis att stödjas av regeringen

och samverkan mellan skolan och dessa organisationer kommer att stimuleras.

Motion

Folkpartiet menar i motion 2004/05:Kr2 yrkande 12 att entreprenörskap i skolan är ett sätt att tidigt väcka intresset för att bli företagare och framhåller att erfarenheterna från dem som har en utbildning där kunskaper om entreprenörskap ingår är positiva, bl.a. från utbildningsprojekt som drivs av Ung Företagsamhet.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturstyrkans avstyrker motionsyrkandet.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att det läggs större vikt vid entreprenörskap i gymnasieskolan. Utskottet menar vidare att organisationer som verkar i skolan och som främjar ungdomars entreprenörskap är ett viktigt komplement till skolans undervisning och noterar att regeringen även i fortsättningen kommer att stödja sådana organisationer.

6. Insatser mot ungdomars bruk av alkohol och narkotika

Propositionen

Regeringen meddelar att man avser att utarbeta en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador och en ny nationell narkotikahandlingsplan. Skolan är enligt regeringen den viktigaste arenan för att förebygga alkohol- och drogmissbruk och andra riskbeteenden och den alkohol- och narkotikaförebyggande verksamheten i skolan måste sättas in i ett brett skolutvecklingsperspektiv för att vara framgångsrik. Folkhälsoinstitutet och Myndigheten för skolutveckling har tillsammans med Alkoholkommittén, Mobilisering mot narkotika och Svenska Kommunförbundet utarbetat en plan för insatser som stärker en hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk. Att stärka samarbetet mellan skolan och föräldrarna och mellan skolan och fritidsverksamheten, motverka skolk, utveckla elevhälsans arbete med hälsosamtal och främja att skolan har en tydlig policy i frågor som rör alkohol och narkotika är några av de viktigaste inslagen i skolans preventiva arbete. Regeringen meddelar också att ett förslag om att förstärka inslag om prevention och missbruk i grundutbildningen av lärare är under beredning i Regeringskansliet.

Motion

Kristdemokraterna menar i motion 2004/05:Kr3 yrkande 10 att ett av de viktigaste alkoholpolitiska målen måste vara att skjuta upp alkoholdebuten. Skolans ANT-undervisning har en viktig uppgift att visa ungdomar vad en för tidig alkoholdebut kan få för effekter.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturrådet avstyrker motionsyrkandet.

Utbildningsutskottet anser att skolan kan och bör spela en stor roll i det preventiva arbetet mot användning av alkohol, tobak och narkotika. Det är därför betydelsefullt att unga lyfts fram i de nationella planerna mot alkohol och narkotika och att myndigheterna samverkar på detta område. Det samarbete mellan myndigheter som pågår är värdefullt bl.a. för att ungdomar skall inse konsekvenserna av en tidig alkoholdebut. Ansvaret för undervisningens konkreta innehåll ligger dock hos den enskilda skolan.

7. Övriga yrkanden*Motionerna*

Folkpartiet anser i motion 2004/05:Kr2 yrkande 15 att villkoren för friskolor bör förbättras och att en nationell skolpeng bör införas. Kristdemokraterna framhåller i motion 2004/05:Kr3 yrkande 13 att sex- och samlevnadsundervisning behövs i skolorna inte minst med tanke på att tonåringars verklighetsbild i hög grad hämtas från pornografi och sexpalter. Skolan måste ta sitt ansvar för att möta detta behov.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet föreslår att Kulturrådet avstyrker motionsyrkandena.

Förändrade regler i skollagen (1985:1100) för fristående skolor antogs av riksdagen i mars 2002 (prop. 2001/02:35, bet. 2001/02:UbU7, rskr. 2001/02:184). Därefter har riksdagen vid två tillfällen (bet. 2002/03:UbU15 och 2003/04:UbU4) behandlat motionsyrkanden avseende fristående skolor. I det senaste betänkandet, *Fristående skolor* (bet. 2003/04:UbU4), förslög utskottet avslag på samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till förslag som lagts fram av Skollagskommittén och som bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Utskottet anser även nu att det pågående beredningsarbetet bör avvaktas. Skollagskommittén framhåller att man med sina förslag strävar efter att skapa ett skolväsende som omfattar offentligt finansierade skolor och där samma bestämmelser så långt möjligt skall gälla för skolorna oavsett om huvudmannen är kommunal, statlig eller enskild.

Utbildningsutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågan om införande av nationell skolpeng. I betänkandet *Valfrihet i skolan* (bet. 2003/04:UbU6 s. 12–15) föreslår utskottet avslag på ett antal sådana motionsyrkanden eftersom en nationell skolpeng inte ger de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet för alla elever skall kunna tillgodoses. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

När det slutligen gäller frågan om sexualundervisning har även sådana yrkanden behandlats under föregående riksmöte; vad gäller grundskolan i betänkandet *Grundskolans läroplan och ämnen* (bet. 2003/04:UbU11 s. 19 f.)

och vad gäller gymnasieskolan i betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* (bet. 2003/04:UbU13 s. 71). Att sex- och samlevnadsundervisning skall finnas i skolan framgår av läroplaner och kursplaner. Det konkreta innehållet i undervisningen i sex- och samlevnad är dock en fråga för den enskilda skolan.

Stockholm den 26 oktober 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Sten Tolgfors (m), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m), Louise Malmström (s), Sofia Larsen (c), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Axel Darvik (fp) och Lennart Gustavsson (v).

Avvikande meningar

1. Kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c) och Tobias Billström (m).

Propositionens förslag bör avvisas i de delar som medför ökat ansvar för och ökad reglering av kommunernas verksamhet. Ett sådant förslag är det om ett förstärkt kommunalt uppföljningsuppdrag. Centerpartiet anser att kommunerna redan tar sitt ansvar för dessa ungdomar och är inte berett att stödja regeringens förslag att berörda myndigheter, såsom skola, arbetsförmedling och socialtjänst skall vara skyldiga att göra en sammanställning som sedan skall följas upp av en statlig myndighet. Skollagen skall reglera skolan och inget annat.

2. Register över ungdomar 16–19 år gamla

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Regeringen vill inrätta ett register för att kontrollera vad alla ungdomar som är 16–19 år gamla sysslar med. Ett sådant register ser Folkpartiet som alltför integritetskränkande. Kommunen bör i stället koncentrera sina resurser på att söka upp ungdomar som är på väg att hamna snett och se till att det finns fungerande åtgärder för att få dessa i arbete eller utbildning.

3. Förstärkning av resurserna till det individuella programmet

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Det är nödvändigt att lösa de problem som uppstår i utbildningsväsendet långt innan eleverna når gymnasiet. De förstärkningar av resurserna till det individuella programmet om 450 miljoner kronor som regeringen aviserat har därför karaktär av respirativa insatser. Det är tydligt att regeringen valt att inte konfrontera den allvarliga frågan om kunskapsbrist i grundskolan utan i stället bibehåller modeller som inte visat sig ge resultat.

4. Införande av tvååriga gymnasieprogram

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Enbart hälften av eleverna på de yrkesförberedande programmen klarar de uppsatta målen, vilket är helt oacceptabelt. Folkpartiet vill återinföra de tvååriga yrkeslinjerna i stället för att satsa på en utbyggnad av de individuella programmen som är ett misslyckat projekt. Att satsa på yrkesexamen och riktiga lärlingsutbildningar skapar goda förutsättningar för en gedigen yrkesutbildning samt minskar avhoppet från gymnasiet eftersom det blir en kortare

utbildning som kan attrahera skoltrötta och praktiskt intresserade ungdomar. Alla vill inte – och bör inte – bli akademiker.

5. Resurssatsningar i grundskolan

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

I regeringens proposition finns många fagra ord men på listan över konkreta åtgärder är det mycket magert. En av de större satsningarna som föreslås är på det individuella programmet. Detta program var då det infördes avsett för ett ytterst fåtal elever som inte når upp till grundskolans mål och som på gymnasiet behöver få lite extra stöd. Det individuella programmet är nu det näst största programmet och av dem som börjar där slutar endast 17,4 % med ett fullständigt gymnasiebetyg. Att sätta in stödet för svaga elever på gymnasiet är feltänkt från början. Stöd skall sättas in tidigt på grundskolan innan problemen blir för stora. Det individuella programmet skall på sikt avskaffas.

6. Flexibel skola

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Den svenska skolan tar inte i tillräcklig utsträckning hänsyn till varje enskild elevs behov och intressen. Skolan brister också i värdegrundarbetet vilket skapar en otrygg arbetsmiljö utan arbetsro. Bristen på flexibilitet och arbetsro är två av orsakerna till att andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet ökat för varje år den senaste tioårsperioden. Flexibilitet och arbetsro krävs för att skolan skall kunna förmedla kunskap och erbjuda eleverna trygghet och arbetsro. Dessutom behövs en insikt om att varje elev är unik med specifika behov och förutsättningar. Tar inte skolan hänsyn till detta utan i stället stöper alla elever i samma form i en felriktad strävan efter rättvisa och jämlikhet slås elever ut och otrygghet och sociala problem kommer ofrånkomligen att uppstå. Skolpolitiken bör utformas så att större hänsyn tas till elever som är mer praktiska och yrkesorienterat lagda. För dessa elever har den alltmer teoretiserade skolan blivit en belastning och tyvärr tvingas många att hoppa av utbildningen eller lämna skolan med underkända betyg.

7. Införande av lärlingsutbildning

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Axel Darvik (fp).

Sverige bör satsa på en modern form av lärlingsutbildning på gymnasiet samt inrätta en yrkeshögskola. På så sätt skulle de yrkesförberedande programmens status höjas rejält och fler elever skulle förmodligen fullfölja gymnasiet.

8. Lärlingsutbildning och småföretag

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Vi anser att uppläggningsen av lärlingsutbildningen måste vara flexibel och anpassas efter rådande förhållanden. Kraven måste utformas så att många lärlingsplatser kan skapas i småföretag. Vi vill särskilt understryka vikten av att en stor del av utbildningen förläggs ute på en arbetsplats och inte sker inom skolans väggar.

9. Stöd till elever i grundskolan

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Det är angeläget att alla elever som går ut grundskolan har tillgodosetts med goda kunskaper för att klara fortsatta studier. Men det allra viktigaste är att alla fått baskunskaperna – att skriva, läsa och räkna – och nå målen i kärnämnen svenska, engelska och matematik. Elever med inlärningssvårigheter och annan problematik bör få extra stöd tidigt i grundskolan. Det bör satsas betydligt mer på speciallärare. Det är av stor vikt att det finns en bra arbetsmiljö, tidigare och bättre utvärdering samt hårda krav på hög kvalitet på utbildningen. Betyg och nationella prov behövs tidigare för att uppmärksamma stödbehov vid ett tidigt stadium.

10. Strategiska utvecklingsinsatser i syfte att stärka skolor i segregerade områden

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Myndigheten för skolutveckling, som varit samordnare av tidigare motsvarande projekt, har angett att man främst avser att arbeta med ”utvecklingsdialoger, nätverksskapande och andra former för spridande av kunskap”. Moderaterna anser att det är orimligt att närma sig riksdagen med en begäran på 225 miljoner kronor utan att kunna precisera vad dessa medel skall användas till.

11. Stärkt elevinflytande i skolan

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Eleven skall delta i utformningen av den individuella kunskapsplanen och faktiskt se till att målen nås. Eleven skall i största möjliga mån få välja skola, lärare och kurser tillsammans med sina föräldrar. Elevernas potential som resurs när det gäller att förbättra kvaliteten via uppföljning och utvärdering skall tas till vara. Elevinflytandet skall i första hand vara direkt och personligt, men i sammanhang där så är påkallat också vara del av en större elevdemokrati.

12. Stärkt elevinflytande i skolan

av Inger Davidson (kd).

Det är en rättighet för varje elev att i takt med stigande ålder vara delaktig i det som berör henne eller honom själv. Att eleverna ges reella möjligheter till inflytande över det egna lärandet genom att tillsammans med läraren planera undervisningens uppläggning är därför av stor betydelse. Kristdemokraterna är positiva till de förslag för ökat elevinflytande som regeringen presenterar i propositionen. Det bör dock påpekas att regeringen på detta område liksom många andra inte kommer med några konkreta förslag. Jag menar att en lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Elevernas formella inflytande gäller också skolan som organisation där elevråden och elevskyddsombuden spelar en mycket viktig roll. Att möjliggöra inflytande och ansvar för eleverna är det bästa sättet att utveckla deras känsla för demokratiska beslutsformer och skapa förmåga till ansvarstagande för gemensamma samhällsangelägenheter.

13. Insatser för ökat entreprenörskap och företagande bland ungdomar

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Entreprenörskap i skolan är ett sätt att tidigt väcka intresset för att bli företagare. I Sverige startas i internationell jämförelse alldeles för få nya företag. Erfarenheterna från dem som har en utbildning där kunskaper om entreprenörskap ingår är mycket positiva. Sannolikheten att eleverna som under gymnasietiden ingått i utbildningsprojektet "Ung företagsamhet" själva blir företagare är fyra gånger större än för genomsnittet. Cirka 20 % av dessa elever är själva företagare tio år efter utbildningen och i snitt har de sex anställda per företag.

14. Insatser mot ungdomars bruk av alkohol och narkotika

av Inger Davidson (kd).

Att skjuta upp alkoholdebuten måste vara ett av de viktigaste alkoholpolitiska målen. Senare alkoholdebut innebär mindre risk för alkoholskador och alkoholism. Skolans ANT-undervisning är också viktig för att visa ungdomar vad en för tidig alkoholdebut kan få för effekter.

15. Nationell skolpeng och fristående skolor

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

De fristående skolornas villkor bör förbättras och en nationell skolpeng infö-
ras. Genom skolpengen ökar likvärdigheten mellan olika kommuner.

16. Sex- och samlevnadsundervisning

av Inger Davidson (kd).

Kristdemokraterna menar att sexualundervisningen behövs på skolorna med tanke på att tonåringars verklighetsbild i hög grad hämtas från pornografi och sexspalter. Enligt en undersökning från Barnombudsmannen får tonårspojkar framför allt sin "sexualundervisning" genom pornografiskt material medan tonårstjejer får sin genom sexspalter i tidningar.

BILAGA 4

Bostadsutskottets yttrande 2004/05:BoU2y

Ungdomspolitiska frågor

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har berett bl.a. bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2004/05:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd jämte följdme- tioner i de delar som berör utskottets beredningsområde. Bostadsutskottet behandlar mot den bakgrunden i sitt yttrande propositionen och motioner- na i de delar de avser bostadsfrågor i vid bemärkelse. Det innebär att utskot- tets ställningstagande främst avser propositionens avsnitt 12.4 Bo- stadsförsörjning för ungdomar och förslagen i motionerna 2004/05:Kr1 (m) yrkande 9, 2004/05:Kr2 (fp) yrkande 20 samt 2004/05:Kr3 (kd) yrkande 19, liksom de motivledes redovisade förslagen i motion 2004/05:Kr4 (c).

Sammanfattning

Utskottet understryker i yttrandet vikten av att åtgärder riktade mot ungdo- mar eller andra grupper på bostadsmarknaden inte står i strid med de all- männa bostadspolitiska strävanden som bör prägla en långsiktigt hållbar politik. Samtidigt uttalar utskottet att de av regeringen aviserade insatserna inte står i något som helst motsatsförhållande till de målsättningar som vägle- der bostadspolitiken. Enligt utskottet finns det mot den bakgrunden inte an- ledning att, som motionärerna föreslår, avvisa de av regeringen aviserar- de insatserna. Inte heller när det gäller förslagen om bostadspolitiken all- männa utformning är utskottet berett att ställa sig bakom förslagen i mo- tionerna. De förslag som där förs fram är utan undantag förslag som bostads- utskottet och riksdagen tidigare tagit ställning till, och som då avvisats.

Till yttrandet har fogats fyra avvikande meningar (m), (fp), (kd) och (c).

Utskottets överväganden

Propositionen

Inledning

I den ungdomspolitiska propositionen förelägger regeringen riksdagen två förslag. Det gäller dels ett förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100), dels ett förslag om övergripande mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken (propositionens avsnitt 6.1).

Förslaget till ändring i skollagen innebär att det införs ett uttryckligt kommunalt ansvar att hålla sig informerad om hur icke skolpliktiga ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Skyldigheten omfattar dock inte ungdomar i vissa utbildningar. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Förslaget beträffande ungdomspolitiken innebär i korthet att de övergripande målen för den nationella ungdomspolitiken skall vara att:

- ungdomar skall ha verklig tillgång till välfärd och
- ungdomar skall ha verklig tillgång till makt.

Analys, samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen skall enligt förslaget ske inom följande fem huvudområden:

1. lärande och personlig utveckling,
2. hälsa och utsatthet,
3. inflytande och representation,
4. egen försörjning och
5. kultur och fritid.

Samtidigt uttalas bl.a. att ungdomspolitikens mål bör genomsyra samtliga berörda politikområden.

Utan att något formellt förslag läggs fram anger regeringen i propositionen också de frågor som prioriteras av regeringen i arbetet att förbättra ungdomars levnadsvillkor. Ett av dessa områden avser insatser för bostadsförsörjning för ungdomar. I ett särskilt avsnitt (12.4) i propositionen redovisar regeringen sina bedömningar när det gäller insatser för bostadsförsörjning för ungdomar.

Bostadsförsörjning för ungdomar

Regeringen redovisar inledningsvis de insatser som hittills gjorts för att öka nyproduktionen av bostäder – det tillfälliga investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder på orter med bostadsbrist samt den särskilda investeringsstimulansen för att främja byggande av vissa mindre bostäder. Antalet

lägenheter som byggs har också successivt ökat under de senaste åren. Enligt regeringen fortsätter dock insatserna för att öka nyproduktionen att vara ett av regeringens prioriterade mål för att råda bot på bostadsbristen.

När det råder brist på bostäder drabbas framför allt ungdomar som vill flytta från föräldrahemmet eller från tillfälligt andrahandsboende. I syfte att uppmärksamma och kartlägga ungdomars bostadsbehov avser regeringen att tillsätta en nationell bostadssamordnare. Samordnaren kommer att få till uppgift att

- kartlägga hinder för ungdomar att skaffa sig ett eget boende,
- överlägga med aktörerna på bostads-, bygg-, finans- och kreditmarknaderna liksom med kommunerna,
- kartlägga och sprida kunskap om framgångsrika initiativ för att ge ungdomar bostäder,
- se över behovet av nationell övergripande information om lediga bostäder som ungdomar kan efterfråga samt
- se över vilka insatser som behövs för att stimulera omflyttning och därmed få igång flyttkedjor.

Målgruppen för samordnarens arbete är enligt regeringen i första hand unga personer. Bostadssamordnaren skall samverka med bl.a. ungdomars egna organisationer och nätverk, Svenska Kommunförbundet, kommunerna, Boverkets Byggekostnadsforum, Ungdomsstyrelsen och Byggsamordnaren samt med Statens bostadskreditnämnd.

Enligt regeringen bör bostadssamordnaren bedriva sin verksamhet under en treårsperiod fr.o.m. 2005 och till en årlig kostnad av 1,5 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2005 lägger regeringen också fram ett förslag med denna innebörd.

Enligt regeringen kan Boverkets Byggekostnadsforum i sin verksamhet fylla en mera direkt funktion i regeringens strävanden att förbättra ungdomars situation på bostadsmarknaden. Byggekostnadsforum bör därför inom ramen för sitt nuvarande uppdrag när det gäller bidrag till pilotprojekt i högre grad beakta behovet att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda för och anpassade till de behov och krav som ungdomar har.

Inriktningen är att verka för att långsiktigt få ned boendekostnaderna i de bostäder som byggs, utan att kravet på tillgänglighet åsidosätts. Särskilt betonas vikten av att beakta erfarenheterna från tidigare verksamhet och pilotprojekt.

Samtidigt som insatser måste till för att få ett ökat antal hyresrätter är det enligt regeringen angeläget att även yngre hushåll kan efterfråga bostäder bland övriga upplåtelseformer. Bristen på hyreslägenheter medför att alternativet att köpa en bostad ibland kan vara det enda som är tillgängligt på marknaden. Även i andra fall kan det vara ett bra alternativ att bo i en ägd bostad. För många unga hushåll som inte är etablerade på bostadsmarknaden är det i dag svårt att förvärva en egen bostad främst därför att de inte har det sparkapital som fordras för en kontantinsats. Detta utestänger många

ungdomar från andra upplåtelseformer än hyresrätt. Regeringen anser det därför angeläget att, som ett komplement till de ansträngningar som redan görs för att öka bostadsbyggandet, vidta åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till denna del av bostadsmarknaden. I ett första steg bör en översyn göras av möjligheterna att i vissa fall förvärva eller hyra en egen bostad, t.ex. genom direkta statliga lån, bidrag eller statliga kreditgarantier. Även andra insatser, som utbildningspaket för bostadsköpare eller försäkringslösningar anpassade till ungdomars situation, bör studeras. Regeringen uttalar även att den har för avsikt att låta undersöka förutsättningarna för att inrätta någon form av hyresgaranti som skall kunna uppväga att villkoren för att få ett hyreskontrakt inte uppfylls. Det gäller i de fall det ställs krav på fast anställning, en minsta årsinkomst eller liknande. Uppdraget skall utföras inom ramen för Statens bostadskreditnämnds verksamhet och rapporteras under våren 2005. Regeringen aviserar dessutom att den återkommer till frågan om ungdomars tillträde till bostadsmarknaden i budgetpropositionen för 2006.

Sammanfattningsvis gör sålunda regeringen bedömningen att

- en nationell bostadssamordnare bör utses med uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden,
- Boverkets Byggekostnadsforum inom ramen för sitt nuvarande uppdrag när det gäller bidrag till pilotprojekt i högre grad bör beakta behovet att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda för och anpassade till de behov och krav som unga har och
- särskilda åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden bör vidtas. Som ett första steg bör ungdomars förutsättningar att förvärva eller hyra en egen bostad ses över.

Motionerna

Enligt motion Kr1 (m) yrkande 9 bör riksdagen begära att regeringen återkommer med förslag om åtgärder för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden – detta utan att en bostadspolitisk samordnare tillsätts. Med dagens bostadspolitik är det inte möjligt att på kort sikt bygga bort bostadsbristen. Det är enligt motionen därför bara att beklaga att regeringen inte tar tillfället i akt att ge riksdagen konkreta förslag att ta ställning till. Samtidigt uttalar motionärerna att de ger idén om att underlätta för ungdomar att äga sin bostad sitt helhjärtade stöd. I avsaknad av konkreta förslag från regeringen bör en skattelättnad införas för den som hyr ut en del av sin stadigvarande bostad.

- De grundläggande problemen på bostadsmarknaden löses enligt motion Kr2 (fp) varken av subventioner, prisregleringar eller en bostadssamordnare. Vad som erfordras är enligt motionens yrkande 20 i stället en förenkling av regelverket och ökad flexibilitet vid byggande för att därigenom öka det totala byggandet. Vid en sådan omläggning av bostadspolitiken bör – regelverket för byggande av bostäder förenklas,

- skatten på byggande och boende sänkas,
- konkurrensen på byggmarknaden stärkas,
- skattefrihet för uthyrning av del av bostad införs,
- omvandling från lokaler till bostäder underlättas och
- staten driva en offensiv markpolitik.

Det är enligt motion Kr3 (kd) yrkande 19 angeläget att skapa enklare bostäder som en brygga mellan föräldrahemmet och ett eget boende. Bostadsbristen, som är som störst i storstadsområden och på högskoleorter, måste byggas bort genom en kraftigt ökad nyproduktion. Endast på detta sätt kan unga ges tillträde till bostadsmarknaden. Ett ökat bostadsbyggande bör enligt motionen därför stimuleras genom

- halverad byggmoms och slopad fastighetsskatt,
- åtgärder för bättre konkurrens i byggsektorn,
- förenklad planprocess,
- införande av nytt investeringsbidrag för studentbostäder samt
- skattefrihet för uthyrning av del av egen bostad.

Utan något formellt yrkande uttalas i motion Kr4 (c) att bostadspolitiken inte håller måttet och att de bostadspolitiska målen inte uppnås. Lösningen på dessa problem ligger inte i att ständigt komma med nya statliga investeringsbidrag. Enligt motionen måste politiken i stället reformeras genom att

- regelverket förenklas,
- skatterna sänks på både byggande och boende,
- ett investeringsstöd för studentbostäder införs samt
- hyressättningssystemet reformeras.

Dessutom uttalas att det behövs en bostadsminister med helhetsansvar i stället för den bostadssamordnare som regeringen förordar.

Utskottets ställningstagande

Bostadsförsörjning för ungdomar

Bostadsutskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i propositionen – att åtgärder måste vidtas för att underlätta för ungdomar att få en egen bostad. Inte minst i våra tillväxtregioner är situationen sådan att det erfordras särskilda insatser riktade mot ungdomar. Samtidigt kan utskottet konstatera att det inte är regeringens avsikt att lösa alla de frågor som rör ungdomar genom den ungdomspolitiska proposition som nu lagts fram. Propositionen är snarare ett uttryck för de ambitioner som regeringen har på en rad områden när det gäller att vidta åtgärder som riktar sig mot ungdomar. Det är också mot den bakgrunden som riksdagen inte nu föreläggs några förslag när det gäller bostadsförsörjningen för ungdomar. Även om det finns anledning att vidta åtgärder som direkt avser denna grupp måste naturligtvis utgångspunkten vara att den generella bostadspolitiken skall svara såväl mot ungdomars som mot övriga gruppers behov. En avgörande

roll i dessa strävanden spelar tillgången på bostäder. Vad som erfordras är alltså i första hand en bostadspolitik som ger förutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder i tillräcklig omfattning. Som redovisas i propositionen har också en rad åtgärder vidtagits för att öka bostadsbyggandet i landet. Det gäller det tillfälliga investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder på orter med bostadsbrist samt den särskilda investeringsstimulansen för att främja byggande av vissa mindre bostäder. Även stödet till byggande av studentbostäder har här spelat en betydande roll.

Regeringen uttalar i propositionen att ungdomspolitiken inte i första hand skall vara ett eget politikområde utan att ungdomspolitikens mål skall genomsyra alla politikområden. Utskottet delar denna uppfattning. För att de ungdomspolitiska målen skall få ett verkligt genomslag fordras att de beaktas inte bara när ungdomsfrågor i snäv bemärkelse diskuteras utan att det tas hänsyn till dem i alla de sammanhang där ungdomar och ungdomars förutsättningar påverkas. Med denna utgångspunkt bör sålunda de för ungdomar specifika kraven på och förutsättningarna för ett eget boende i första hand komma till uttryck i de allmänna bostadspolitiska insatserna. Det hindrar dock inte att det från tid till annan kan finnas behov av insatser som riktar sig direkt till ungdomar. Ett exempel på detta är de insatser som under senare år gjorts för att öka tillgången på bostäder för studenter. Samtidigt är det viktigt att på detta sätt riktade åtgärder inte står i strid med de allmänna bostadspolitiska strävanden som bör präglade en långsiktigt hållbar politik.

Utan att föregå den kommande behandlingen av förslag i budgetpropositionen och motioner om bostadspolitiska insatser och om bostadspolitikens utformning kan utskottet inte finna att de av regeringen nu aviserade insatserna skulle stå i något som helst motsatsförhållande till de målsättningar som vägleder bostadspolitiken. Det finns mot den bakgrunden inte anledning att, som motionärerna föreslår, avvisa de av regeringen aviserade insatserna. På en punkt, tillsättandet av en ungdomsbostadssamordnare, kommer dessutom utskottet och riksdagen att redan senare i höst ta ställning till ett sådant förslag i budgetpropositionen. Inte heller när det gäller förslagen om bostadspolitikens allmänna utformning är utskottet berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna. De förslag som där förs fram är utan undantag förslag som bostadsutskottet och riksdagen tidigare tagit ställning till, och som då avvisats.

Mot den ovan i korthet redovisade bakgrunden bör enligt utskottets mening motionerna 2004/05:Kr1 (m) yrkande 9, 2004/05:Kr2 (fp) yrkande 20 samt 2004/05:Kr3 (kd) yrkande 19 liksom de motivedes redovisade förslagen i motion 2004/05:Kr4 (c) avvisas av riksdagen. Motionerna avstyrks sålunda.

Stockholm den 21 oktober 2004

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Siw Wittgren-Ahl (s), Maria Öberg (s), Peter Danielsson (m), Mariam Osman Sherifay (s), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Gunnar Sandberg (s), Ewa Thalén Finné (m), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Leif Jakobsson (s) och Mariann Ytterberg (s).

Avvikande meningar

1. Bostadsförsörjning för ungdomar (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Peter Danielsson (m) och Ewa Thalén Finné (m) anför:

För många ungdomar och studerande är det både svårt och kostsamt att skaffa sig en egen bostad. I tillväxtområden och på utbildningsorter kan det rentav vara näst intill omöjligt. Det skulle dock inte behöva vara så. Med bättre näringslivspolitik och högre tillväxt hade fler ungdomar haft en bättre ställning på arbetsmarknaden, och därmed mindre problem att få teckna hyreskontrakt eller att kunna köpa en bostadsrätt. Samtidigt har naturligtvis den socialdemokratiska bostadspolitiken en avgörande del i den uppkomna situationen. Det går helt enkelt inte att med dagens politik på kort sikt bygga bort bostadsbristen.

Trots att behovet av bostäder är akut för unga och studerande finns det i regeringens ungdomspolitiska proposition inte några som helst konkreta åtgärder för att avhjälpa ungas problem på bostadsmarknaden. Det är naturligtvis inte tillräckligt att, som regeringen gör, redovisa allmänt hållna bedömningar som att det på bygg- och bostadsområdet behövs ännu en samordnare och att Boverkets Byggekostnadsforum bör beakta behovet av bra och billiga bostäder för unga samt att särskilda åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden bör vidtas. Vi kan mot den bakgrunden bara beklaga att regeringen inte tar tillfället i akt och ger riksdagen konkreta förslag att ta ställning till.

Även om vi ställer oss kritiska till mycket av vad regeringen skriver i propositionen i nämnda del måste vi icke desto mindre ge vårt helhjärtade stöd till idén om att underlätta för ungdomar att äga sin bostad. Vi anser därför att riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag om åtgärder för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden. Detta måste enligt vår mening kunna ske utan att en bostadspolitisk samordnare tillsätts.

I frånvaron av förslag från regeringens sida vill vi dessutom föra fram ett förslag för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden. På flera tillväxt- och utbildningsorter skulle bostäder kunna frigöras genom enklare och mer generösa skatteregler. Vi anser mot den bakgrunden att en del i stadigvarande bostad, efter norskt mönster, skall kunna hyras ut med skattelättnad för uthyraren. Det är enligt vår mening det absolut snabbaste sättet att enkelt och billigt få fram bostäder på tillväxt- och universitetsorter.

Vad vi nu med anslutning till förslagen i motion 2004/05:Kr1 (m) yrkande 9 anført om bostadsförsörjningen för ungdomar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Bostadsförsörjning för ungdomar (fp)

Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp) anför:

När bostadsbristen nu kopplar ett allt hårdare grepp om Sverige – sex av tio bor i dag i en kommun med bostadsbrist – är det de unga som drabbas värst. Undersökningar från bl.a. Hyresgästföreningen visar att särskilt ungdomar har fått det allt svårare att finna en egen bostad. Ungdomarnas svårigheter på bostadsmarknaden har inte bara sin grund i bristen på bostäder, till svårigheterna har också bidragit den kraftiga ökningen av ungdomsarbetslösheten. Dessutom har studenternas ekonomiska standard försämrats med drygt 40 % de senaste 15 åren. Sammantaget innebär detta att de ungas möjligheter att få en egen bostad drastiskt har försämrats de senaste åren.

De åtgärder som regeringen hittills har vidtagit för att komma till rätta med bostadsbristen har visat sig inte ha någon som helst effekt på byggandet. Vi ser det som ytterligare ett bevis på att subventioner eller andra ingrepp inte löser några problem. Inte heller de åtgärder som regeringen nu aviserar skapar förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Det gäller såväl tillsättandet av en bostadssamordnare som att uppmärksamhet ges åt pilotprojekt. Vi liberaler vill i stället lägga om bostadspolitiken och särskilt då i de delar som den riktar sig till ungdomar. Sammanfattningsvis vill vi vidta följande åtgärder.

- Ett ökat bostadsbyggande måste ställas i fokus.
- Flyttkedjor måste skapas, eftersom de är viktiga för att frigöra småbilliga bostäder i det befintliga beståndet.
- Det ekonomiska stödet till studerande måste öka.
- Bullernormerna måste ses över för att fortsatt byggande av små bostäder skall bli möjligt.
- Även unga bör ges möjlighet att äga sin bostad, varför statens roll i detta avseende bör utredas.
- Förenkling av regelverket: Dagens alltför krångliga byggregler m.m. leder till högre kostnader i byggandet och boendet.
- Införande av ägarlägenheter: Det måste bli tillåtet att också äga sin lägenhet.
- Sänkta skatter på byggande och boende: Bostadskostnaderna måste sänkas genom sänkt fastighetsskatt och sänkta skatter på arbete.
- Ökad konkurrens på byggmarknaden: Konkurrenten på byggmarknaden måste stärkas genom krafttag mot karteller och prissamarbete.
- Skattefri uthyrning av del av bostad: Skattefrihet vid uthyrning skulle kunna ge tak över huvudet för många ungdomar.
- Ökad flexibilitet i användningen av byggnader: Genom att göra det lättare att omvandla lokaler till bostäder kan tillgången på bostäder öka.
- En offensiv statlig markpolitik: Genom att bl.a. upplåta statlig mark till studentbostäder går det att på 15 veckor bygga färdiga lägenheter i moduler.

Vad vi nu i korthet anfört om inriktningen av en ny bygg- och bostadspolitik för att förbättra bostadsförsörjningen för ungdomar bör riksdagen med anslutning till motion 2004/05:Kr2 (fp) yrkande 20 som sin mening ge regeringen till känna.

3. Bostadsförsörjning för ungdomar (kd)

Ragnwi Marcelind (kd) anför:

Under senare år har bostadsbristen ökat i framför allt våra tillväxtområden. Det är en utveckling som särskilt drabbar ungdomar. Enligt en undersökning som genomförts av Hyresgästernas Riksförbund bor nästan var femte person mellan 20 och 27 år kvar hos sina föräldrar. Det är en högre andel jämfört med tidigare undersökningar. För att inte situationen skall förvärras ytterligare utan i stället förbättras måste en rad åtgärder vidtas.

Det är mot den bakgrunden angeläget att skapa enklare bostäder som en brygga mellan föräldrahemmet och ett mera stabilt eget boende. Nyproduktionen av bostäder måste öka kraftigt, särskilt i storstadsområden och på högskoleorter. Även om nytillskottet mest består av dyrare hyresbostäder och bostadsrätter, så bidrar naturligtvis även dessa bostäder till att öka rörligheten på bostadsmarknaden. För varje ny bostad bildas det flyttkedjor som i många fall leder till att också ungdomar kan få en bostad. Samtidigt finns det ett behov av nya bostäder som i första hand är avsedda för ungdomar. Det är därför viktigt att de goda erfarenheterna av och de nya idéerna kring billiga och bra ungdomsbostäder som redan nu finns tas till vara genom att de sprids till dem som verkar i bygg- och bostadssektorn.

Även om regeringen nu aviserar några bra förslag när det gäller ungas boende – en nationell bostadssamordnare och statliga lånegarantier – är detta inte tillräckligt.

För att öka byggandet måste en rad åtgärder vidtas. Det gäller bl.a.

- halverad byggmoms och slopad fastighetsskatt,
- åtgärder för bättre konkurrens i byggsektorn,
- förenklad planprocess,
- införande av nytt investeringsbidrag för studentbostäder samt
- skattefrihet för uthyrning av del av egen bostad.

Genom dessa åtgärder kan byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna sänkas. En ytterligare möjlighet att få ned boendekostnaderna är att öka självförvaltningen. Om ungdomar själva har möjlighet att delta i skötsel och underhåll kan hyrorna hållas lägre.

Bostadssituationen för studenter är särskilt bekymmersam på många universitets- och högskoleorter. Situationen kräver att både staten och kommunerna tar sitt ansvar för att lösa problemen. Vi kristdemokrater har därför i vårt budgetalternativ för 2005 föreslagit att det skall införas ett nytt investeringsbidrag på 30 miljoner kronor per år för byggande av studentbostäder.

Vad jag nu anfört om åtgärder för att förbättra bostadsförsörjningen för ungdomar bör riksdagen med anslutning till motion 2004/05:Kr3 (kd) yrkande 19 som sin mening ge regeringen till känna.

4. Bostadsförsörjning för ungdomar (c)

Rigmor Stenmark (c) anför:

Tak över huvudet, mat för dagen och ett arbete är grundläggande behov hos oss alla. I dag råder det brist på bostäder. Inte minst för ungdomar är detta ett problem som måste lösas. Den främsta orsaken till detta är att den förda bostadspolitiken inte svarar mot de bostadspolitiska målen ”att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar”.

Lösningen på dagens problem är dock inte som regeringen tycks tro, att ständigt införa nya statliga investeringsbidrag. I stället måste hela bostadspolitiken reformeras. Utgångspunkten för den omläggning av bostadspolitiken som jag och Centerpartiet förordar är att åtgärderna skall leda till ett ökat bostadsbyggande. För att åstadkomma detta måste

- regelverket för byggande förenklas,
- skatterna sänkas på både byggande och boende samt
- hyressättningssystemet reformeras.

Ett förenklat regelverk tillsammans med sänkta skatter på byggande och boende leder till sänkta byggkostnader och lägre boendekostnader, vilket i sin tur ger förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. I detta sammanhang spelar också en reformering av hyressättningssystemet en avgörande roll. Det är väl känt att dagens system bidrar till en minskad rörlighet och ett ökat andrahandsboende liksom till förekomsten av svarthandel med bostäder.

Även om det finns principiella invändningar mot olika former av investeringsstöd är bostadssituationen för många studenter i dag sådan att ett stöd trots detta bör införas för denna grupp. Det bör utformas som ett statligt bidrag som är direkt riktat till studentbostäder. Stödet bör vara permanent så länge dagens bostadssituation består.

Regeringens ställningstagande innebär att en nationell bostadssamordnare skall tillsättas för att under en treårsperiod arbeta med frågor om ungdomars bostadsförsörjning. Enligt min och Centerpartiets mening måste dessa frågor hanteras på ett tydligare och mera påtagligt sätt. Vad som erfordras är i stället en bostadsminister med ett helhetsansvar för frågor om byggande och boende. Inte minst de senaste årens utveckling visar på följderna av ett delat och oklart ansvar för den så viktiga bostadspolitiken.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05:Kr4 (c) anfört om åtgärder för att förbättra bostadsförsörjningen för ungdomar bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA 5

EU-frågor, Meddelande från kommissionen till rådet m.m.

Propositionen

Europeiska kommissionen antog den 21 november 2001 sin vitbok "Nya insatser för Europas ungdom" med förslag om ett utökat samarbete på ungdomsområdet.

Som en del i uppföljningen av vitboken, beslutade ungdomsministrarna vid rådsmötet den 30 maj 2002 att anta ett nytt ramverk för det fördjupade europeiska samarbetet på ungdomsområdet. Inom ramen för detta arbete, och i enlighet med subsidiaritetsprincipen, skall den öppna samordningsmetoden användas inom fyra prioriterade områden: inflytande och delaktighet, information, volontärverksamhet och bättre kunskap om unga.

Ungdomsministrarna har vid rådsmötet den 24–25 november 2003 enats om gemensamma mål för två av områdena, nämligen inflytande och delaktighet samt information. Ungdomars inflytande och delaktighet i samhällslivet utgör själva kärnan i svensk ungdomspolitik. Beträffande information till ungdomar avser regeringen att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att undersöka ungdomars egen syn på befintlig information som berör EU samt att kartlägga behovet av särskilt riktad ungdomsinformation i Sverige.

Ungdomsministrarna skall också enligt ramverket från maj 2002 verka för att ungdomsperspektivet beaktas på vissa områden som särskilt berör ungdomar, nämligen utbildning, livslångt lärande, rörlighet, arbetsmarknad och social integration, rasism och främlingsfientlighet samt självständighetsfrågor. Tidsplanen för detta arbete följer processerna inom berörda politikområden. Regeringen lägger stor vikt vid det sektorsövergripande samarbetet och anser i detta sammanhang att det även är viktigt att stödja kommissionen i strävandena att anamma ett liknande arbetssätt. Regeringen vill särskilt betona betydelsen av att kommissionen fortsätter arbetet med självständighetsfrågorna.

Kommissionen presenterade ett förslag till nästa generations ungdomsprogram i juli 2004, som förväntas träda i kraft den 1 januari 2007.

Rådet kommer att påbörja förhandlingar om förslaget under hösten 2004.

Nationella konsultationer och utvärderingar visar att det nuvarande programmet "Ungdom" i hög grad har lyckats nå de uppsatta målen och prioriteringarna. Till dessa hör bland annat att många ungdomar har fått internationella erfarenheter som de troligtvis inte hade fått annars, att erfarenheterna fått betydelse för den personliga utvecklingen samt att språkkunskaperna bland deltagarna ökat, liksom förståelsen för Europas kulturella mångfald. Effekterna kan avläsas tydligast hos ungdomar som annars har begränsade möjligheter till internationella erfarenheter. Regeringen avser att verka för att de svagheter som har upptäckts åtgärdas. Programmet skall i ännu större utsträckning

kunna nå ungdomar, lokala samhällen och organisationer. Användarnas och framförallt ungdomarnas behov skall tas till vara och förvaltas bättre i framtiden.

Vidare betonar regeringen vikten av ett nära samband mellan det framtida programmet och prioriteringarna för det övriga samarbetet på ungdomsområdet. Kunskapen om det icke-formella och det informella lärandet bör förbättras i syfte att höja statusen på dessa. Regeringen vill också framhålla betydelsen av att det framtida programmet utformas så användarvänligt som möjligt för ungdomar. Det gäller såväl programmets innehåll och utformning som information om det. Regeringen kommer att aktivt sträva efter att gruppen ungdomar med färre möjligheter prioriteras i det nya ungdomsprogrammet. Regeringen kommer också att verka för att det nya ungdomsprogrammet jämställdhetsintegreras och utgår ifrån flickors och pojks olika behov, situation och livsvillkor.

Med anledning av utvidgningen av EU vill regeringen understryka vikten av ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande med de nya medlemsstaterna, men även med de nya gränsstaterna till EU.

Meddelande från Kommissionen till Rådet

Meddelandet redovisar uppföljning av vitboken "Nya insatser för Europas ungdom"; åtgärder som vidtagits inom ramen för det europeiska samarbetet på ungdomsrådet.

I meddelandet redogörs för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet där kommissionens vitboken, Nya insatser för Europas ungdom, och ramarna som upprättades med utgångspunkt i vitboken och som beslutades vid rådsmötet i maj 2002 utgör basen.

Nedan redovisas delar ur meddelandet.

Kommissionen påpekar att ramarna består av två delar som kompletterar varandra:

a) Tillämpning av den öppna samordningsmetoden på de tematiska prioriteringar som är specifika för ungdomsområdet. De fyra tematiska prioriteringarna är: 1) delaktighet, 2) information, 3) volontärtjänst för ungdomar och 4) bättre kunskaper om ungdomars situation.

Rådet antog de gemensamma målen för delaktighet och för information till ungdomar i sin resolution i november 2003. Förslagen om gemensamma mål för volontärtjänst och för bättre kunskaper om ungdomars situation antogs av kommissionen i april 2004. De torde bli föremål för rådsresolution i november 2004.

Medlemsstaternas arbete med att förverkliga de gemensamma målen är avgörande för hur framgångsrik den öppna samordningsmetoden blir. Varje medlemsstat bör utifrån situationen i det egna landet utforma en handlingsplan i syfte att uppnå de mål man har kommit överens om.

b) Ökat hänsynstagande till ungdomsfrågor i övrig politik. De politikområden och program som behöver ges en förstärkt ungdomsdimension är: utbildning och livslångt lärande, rörlighet, sysselsättning och social integration samt kampen mot rasism och främlingsfientlighet.

De olika politikområden som i vitboken angavs som prioriterade har alla ägnats särskild uppmärksamhet så att ungdomsfrågorna beaktas inom dessa politikområden.

Genom de initiativ som tagits är det nu möjligt att skapa förbindelser som kan underlätta det nödvändiga samspelet mellan olika metoder, handlingsplaner och program.

Resultaten är uppmuntrande, men de första erfarenheterna visar på följande:

- Om man ska kunna påverka ungdomar krävs en bättre inblick i deras situation i förhållande till dessa politikområden. Därför är det viktigt att skaffa sig bättre kunskaper om ungdomsområdet.
- Det är nödvändigt att mobilisera alla ansvariga (politiker och ungdomsorganisationer) på alla nivåer (lokalt, regionalt, nationellt och europeisk) om verklig effektivitet ska kunna uppnås.

Slutsatser

Kommissionen uppmanar rådet att notera de resultat som uppnåtts vid genomförandet av det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.

Alla åtaganden som följer av kommissionens vitbok har fullgjorts. Det har skapats enhetliga ramar för samarbetet. Ungdomar, ungdomsorganisationer, offentliga myndigheter, ministrar och EU-institutioner har engagerats i stor utsträckning.

EU står dock redan inför nya utmaningar på ungdomsområdet. Man måste undvika att en avmattning skapas i kölvattnet på den dynamik som vitboken gav upphov till. När väl det nya fördraget om konstitutionen har ratificerats krävs det nya åtgärder, eftersom samhället i allmänhet och ungdomar i synnerhet genomgår en snabb utveckling.

Kommissionen anser därför att rådets uppmärksamhet bör fästas på följande aspekter:

- En diskussion behövs om de prioriteringar i ramarna för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet som bör styra de ungdomspolitiska insatserna under kommande år (en utveckling av de nuvarande prioriteringarna såväl som nya prioriteringar).
- Balansen mellan flexibilitet i den öppna samordningsmetoden på ungdomsområdet bör ses över.
- Den öppna samordningsmetoden bör leda till effektiva insatser i medlemsstaterna, bland annat för att ungdomarnas stöd och engagemang för denna process ska förbli garanterad även i fortsättningen.
- Samrådet med ungdomar bör vara kontinuerligt, strukturerat och effektivt såväl på nationell som europeisk nivå.

Kommissionen kommer att överlämna dessa slutsatser till Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén.